

ציונים

פ"א א הורו בת דין כו"ג ע"א טו"כ וקל מונה פ"ג מ"י פ"ג מה' שגגות ה"א סמ"ג ע"ג ר"י. הורו ב"ד וירע אחד מהו שפטו. מ"י שם פ"ג ה"א וה"ה סמ"ג שם.

שינויי נוסחאות פ"א א מכל מצות. מ"י וכו"ק... המצות.

תוספות חדשים פ"א א ה"ב: והל"ך כו' ואו ב"ד כו' עכ"ל. אלל אם יספר אחד מאלו המטאס נתקל מיוב פר וכל מי שעבר יצא קרן יחד בין שהיה העושה מ"ד"ד או מטאס העם וכל מי שלא יעשה אינו מייב כלס כן כתב הרמב"ם בהקדמתו לזאת המסכתא.

תום רעק"א

פ"א א [אות א] פתיחת ההוי"ט ולפיכך סידר הוריות אחר אבות. ומש"ה תנא תחלה הורו ב"ד ואח"כ הורה כהן משות ולא נקט סדר הכתוב דפשות כהן משות הוא ברישא. כאר שבע:

הג' וחי' הרש"ש

פ"א רע"ב ד"ה בין ש"א עשו. והן חייבין. הוא שלל דיוק דמשמע קדאי על ממתינן צימדי עשה על פי הוראתם חוה אינו דקמיה דין ל"כר און מייב עד שיעשו רוב הקהל ולא פרין אלל על היחיד אם הוא מייב לו אלל. ויומנו הוא הולעולס און המעשה תלמידי צמיה דין אלל אף שלל עשו צעמולס הוראתם לכו פומתת את העמלס ומחייבת אותם בעמלס בעשיית רוב הקהל.

לשון הזהב

פ"א רע"ב ד"ה בין ש"א עשו. והן חייבין. כספר צמ דוד השינו וגמל וכן פטורין עיין סם ועיין מה שכתב המל"ש בשם הגאונים. זה נאסו כד"ה אלל חכמים אומרים יחד עשה צהורלס צמ דין חייב. וככתב בגאונים שם להסתפק א צמ דין גופיה מייבין חייבין כשכז או שעירה ויהי דפר אינם מביאים אלל אלס כן עשו רוב ציבור מ"מ קרין יחד לימו. וכדצריז אחת צמוספות על מסכת הוריות ע"ש ולפי דברי מוספות והלוגדה אפשר לקיים הגימקס והן מייבין.

[פתיחת התום יו"ט] כאשר השלים מוסר הדיינים החל לבאר שגיאותם. כי כל מי שיש בו טבע בשר ודם אי אפשר שלא יטעה ויחטא. ולפיכך סידר הוריות אחר אבות: הרמב"ם.

תוספות יום טוב

ר' עובדיה מברטנורא

פ"א א הורו בית דין לעבור. שאמרו לעם מותרים אחת לעשות דבר שחייבים על זדונו כרת: והל"ך היחיד ועשה. ממתינן ר' יהודה היא דלמנר יחד עשה צהורלס צמ דין פטור. ואלנה הלכה. אלל כרבנן דלמנר יחד עשה צהורלס צמ דין חייב. פטור עד שיהו העושים על פי צמ דין רוב יושבי ארץ ישראל או רוב השבטים, ואל צ"ד מצילין פר העלס דבר של צבור, והעושים על פיהם פטורים:

פ"א א הורו בתי דין. פליגי צוקף פרקין אחז צ"ד: על אחת מכל מצות. פי' הר"צ שחייבים על זדונו כרת. עיין צמסנה ג' פרק ב': והל"ך היחיד וכו' פטור. דתניא אלס נפש אחת מחטא צמסנה צעושה (ויקרא ד')

הרי אלל מיעוטיין. העושה מפי עמלו חייב. צהורלס צמ דין פטור. ועיין מ"ש צמסנה ה' פ"י דצמט. ומ"ש הר"צ רוב יושבי א"י. גמ'. שגמלס (מלמס א' מ') ועש שלמה צמט היהי אלס חמג וכל ישראל עמו קהל גדול מלכז חמת עד נחל מצרים וגו' דמלכז חמת עד נחל מצרים ל"ל אלל ש"מ הני הוא דלקרי קהל אלל הנין [דצמט"ל] לא לקרי קהל. ומ"ש פירוש המשניות להרמב"ם

מסכת הוריות

פרק א א הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה והל"ך היחיד

מזמרים וגו' דמלכז חמת עד נחל מצרים ל"ל אלל ש"מ הני הוא דלקרי קהל אלל הנין [דצמט"ל] לא לקרי קהל. ומ"ש פירוש המשניות להרמב"ם

משאר העם וכל מי שלא יעשה אינו חייב כלום אבל כשישלמו התנאים שיתבארו בזה הפרק יהיו כל העם פטורין ממה שעשו והקרנן מחויב לכ"ד לפי שטעו בדיוס ואע"פ שלא עשו שום דבר לפי שזה שהם מחויבים בקרבן הוא לפי שעשו העם ע"פ הוראתם והעיקר אצליו מעשה תלוי בקהל והוראה בב"ד, ואע"פ שהתנאים אלו מבוארים בזה הפרק הנינו זוכרים כדי שיהיו מזומנים תמיד התנאי הראשון שיהא ראש ישיבה מצוי בהוראה וכ"ד כולם השבטים מצויין עמו ומתנאי השני שלא יהיה בהם פסול אלא שיהיו כולם ראויין להוראה כסנהדרין גדולה והתנאי השלישי שיטעו כולם ולא יהיה ביניהם מחלוקת בהתירם מה שהתירו והתנאי הרביעי שיטעו בדבר המקרא או במה שיררה עליו המקרא כמו שיתבאר והתנאי החמישי שעשו בהוראתם כל יושבי הארץ או רובן ר"ל רוב מנין השבטים כלומר שאפרים ומנשה אינם נחשבים ב' שבטים לענין זה שלא נמנו לשני שבטים אלא לענין נחלה בלבד והתנאי הששי שיהיו אלו שיעשו בהוראתם שוגגין שיתשבו בלבם שדין אמת הורו שלא ידעו הטעות והם עושים כהוראתם והתנאי השביעי שיהיו ב"ד עצמם יודעים אותו הדבר שטעו בו לא שיעלם מהם ואע"פ שאותם שטעו על פי הוראתם יודעים כגון שיתירו קצת החלבים האטורים ויאמרו שהוא מותר ושאינו נקרא חלב ואכלהו רוב הקהל על פיהם ואח"כ זכרו שהורו בשגגה ולא ידעו אם אחד מן החלבים האטורים הוא שהתירו או אחד מדמים האטורים בכיוצא בזה אינם חייבים פר העלס ואע"פ שכל העם אומרים להם החלב הפלוגי כמו שנאמר ונודעה חטאת אשר חטאו עליה ולא שידעו החוטאים וכשיחסר אפי' תנאי אחד מאלו התנאים בלבד יהיה דין קרבן ב"ד ודין כל מי שעבר ועשה דין יחיד ששגג בלא הוראת ב"ד שהוא חייב חטאת שעירה או כשבה כמו שביארנו. ואחא החבוטת אלה העיקרים שהם מפתח מסכתא זו ונודע עתה מתחיל לפרש: כאשר השלים מוסר הדיינים החל לבאר שגיאותם. כי כל מי שיש בו טבע בשר ודם אי אפשר שלא יטעה ויחטא. ולפיכך סידר הוריות אחר אבות:

פ"א א הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות וכו'. ענין ההוראה שעליה יתחייבו ב"ד שיאמרו לעם מותרים אתם

מלאכת שלמה

בעצמם מעשה על פי הוראתם הוא פטור והן חייבין ע"כ וכתב עליו החכם הר"ר סוליאמן אוחנא ז"ל נלע"ד דלא דק שאין ב"ד חייבין על מעשה יחיד שעשה על פיהם אלא על מעשה רוב הקהל עכ"ל ז"ל. פ"א א והל"ך היחיד ועשה שוגג על פיהם. נגמ' פרין וימני ועשה על פיהם שוגג למה לי ומשני רבא נלשון אמתין

בעה"י היוצר אדם ובהמה ועופות וחיות. נתחיל מסכת הוריות. פ"א כתב הרמב"ם ז"ל בהקדמתו לסדר זרעים כאשר השלים התנא מוסר הדיינים החל לבאר שגיאותם כי כל מי שיש בו טבע בשר ודם אי אפשר שלא יטעה ויחטא ולפיכך סידר הוריות אחר אבות ובה חתם סדר נויקין ע"כ. כפי' רעז"ל בין שלא עשו ב"ד

תפארת ישראל

ורבו עליו והמירו. צ"ד פטורים. והעושה חייב חטאת [ממ"ד]. וכמו כן דוקא שאמרו לעם צפירות, מותרים אחת לעשות אלל צנשו ונתנו דבצר בפני עצמן, ונמנו ונמרו כשילדע כן יהיה דבר זה מותר, ושמענו הצבור ועשהו כן. צ"ד פטורים, והעושה חייב חטאת [ומכ"ס פ"ב יו"ג משגות]: ב ששהירו דבר שאם עשאה יחד בשוגג, היה חייב חטאת קצוב [נאסוקי חטאת של עולה יודע, נלקמן]: ג ממנ' ר' י

י כ י

פ"א א ר"ל סנהדרין של כ"ג שהיו בכל עיר שטעו והמירו איסור כרת. דמתני' ר' יהודה היא, דס"ל הכי. אלל און קיי"ל כרבנן סוף פרקין, דל"ן כל צ"ד מייבין קרבן צהורלסן, רק סנהדרין גדולה של ע"א. דוקא כשהיה ראש ישיבה עמיהן. והיו כולן ראויין לסנהדרין [נלקמן פי' ל"א], ועשו כולן או רובן. מיהו צעטו רובן. דוקא צמטקן המועטים. אלל צמלמו המיעוט או אחד מהן להרוב. טועים אחס,

י כ י

שוגג על פיהם. לאסוקי היכא שלא תלה עקוראת בית דין. כגון שהורו בית דין שחלב מותר, ומתחלף לו חלב בשומן ואכלו, שזה חייב, שהרי לא על פי בית דין אכל: בין שלא עשו. בית דין עלמין מעשה על פי הוראתם, הוא פטור. והן חייבין (*). שבת דין

הר"ב או רוב השבטים וכו' דכתיב (ויקרא ד') ואם כל עדה ישראל ישגו והעלם דבר דמיטו שסורו בית דין לעבור. הקהל ועשו. מעשה חלף כקחל ודעו כחלף כר"מ. ומ"ש ולא בית דין מציאין לא משום דס"ל כר"מ דסוף פרקין אלא לצור מציאין

שינויי נוסחאות
ועשה שוגג על פיהם
ב"ק ז"ל ויעשה עמון
ב"ק ז"ל ועשה פטור.
ב"ק ז"ל ונכ"ק ונכ"מ
ונמסר... דהרי זה
פטור. מפני שתלה.
ב"ק ז"ל... שנתלה. והוא
ראוי להוראה. ב"ק ז"ל

תוספות חדשים
ב"ק ז"ל ד"ה בין שלא
עשו כו' הוא פטור
כו'. כדברי הר"ב מפורס
ב"ק ז"ל כדמצינן ריש פרק ז"ל
מהלכות שגגות ח"ל
שהימך פטור ממטא
הקטוע אלא הכ"ז מינין
להביא מן הכלל אם מטאו
רוב הקהל אע"פ שהכ"ז
נעמין לא עשו מעשה.

אור גדול

פ"א במשנה ועשה שוגג
על פיהם. כי הרע"ב
בהוראת ב"ד כו'. בגמרא
איפלו בוה דרב אמר
פטור ר"י יוחנן אמר חייב.
והלכה כר"י יוחנן. ויעו"ש
בגמרא דקאמר מודה רב
אינו משלים לרוב
ציבור דאמר קרא בשגגה
עד שיהו כולן בשגגה
אחת. ויעו"ש תוס'
שנסתפק ברוב ציבור
שחטאו כה"ג אי ב"ד
חייבין. והקדן אורה
נתקשה ראם ב"ד פטורין
א"כ מה"ת יצטרף.
והנראה דסיפתם הוא
דאפשר דמהאי קרא
אימעות אף דרובם הם
העם נכלל נמי ב"ד
כדאמר לקמן (ה' ב') ואי
לכל העם הור"א עד דבכרי
ב"ד כו'. איכ' בכלל העם
נכלל נמי הבית דין.
ונצ"ח שיהא שגגת הב"ד
הציבור שוה. דהיינו
העלם דבר. וא"כ ג"כ
נכלל בדברי הגמ' בהא
רמזיה רב. דלולא זה הי'
ב"ד חייבין פר ברוב
ציבור היחיד הי' משלים
ג"כ. רק משום האי קרא
היחיד אינו משלים וגם
הב"ד פטורין ברוב
ציבור. וגם הא דס"ד
הב"ד יהי' חייב אף
דלכאורה לא גרמו
בהוראתן כלום כיון
דמתחלף לו א"כ גם בלא

כר"י להחם. ומשום דנשכיל
הוראת הב"ד מציאין שפיר
קאמר ב"ד מציאין. וכן הרמז"ס
ב"ק ז"ל מה"ל שגגות כתב ב"ד
מציאין ואמ"כ פסק דלצור
מציאין ופירש הכ"מ כמ"ס:
או תלמיד והוא ראוי להוראה
וידע שטעו. ומסקינן בגמרא
דלא ראי להוראה לא כריכא דמה לי הוא מה לי אחד מהן אלא משנה יתירה קמ"ל דאפילו גמיר ולא סביר סביר
ולא גמיר שאינו ראוי להוראה אפ"ה חייב ומסיים הרמז"ס צ"ל ג' מהלכות שגגות אכל אם היה עם הארץ הרי
זה פטור. שאין ידיעתו צאיסורין ידיעה ודלית: בין שעשו ועשה עמהם בין וכו'. זו ואז"ל זו קתני. גמרא:

פירוש המשניות להרמב"ם

ומשנה זו רבי יהודה היא דסבר שיחיד שעשה בהוראת ב"ד
פטור אבל רבנן סבירי יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב עד
שהיה רוב וישיב ארץ ישראל עושים על פיהם ואותה שעה
היה העושים פטורין וב"ד חייבין בקרבן כמו שביארנו. ויובשי
ארץ ישראל אלו הם כמו שכתוב וכל ישראל עמו מלבא חמת
עד נחל מצרים ר"ל שאותם שהם במקום זה הם כל ישראל
ואו תלמיד שראוי להוראה. וזה שידע שטעו ועשה
על פיהם שאמר בכאן שהוא חייב כלומר חייב בקרבן יש

עשה על פיהם. לאסוקי היכא שלא תלה עקוראת בית דין. כגון שהורו בית דין שחלב מותר, ומתחלף לו חלב בשומן ואכלו, שזה חייב, שהרי לא על פי בית דין אכל: בין שלא עשו. בית דין עלמין מעשה על פי הוראתם, הוא פטור. והן חייבין (*). שבת דין

לעשות דבר פלוני: ואמרו ועשה שוגג על פיהם. לפי שאם
היה שוגג שלא על פיהם חייב הקרבן כגון שהורו שחלב הקרב
מותר אם נתכוין לאכול חלב הקרב ואכלו על פיהם אינו חייב
קרבן אבל אם נתכוין לאכול שומן ואכל חלב הקרב חייב
קרבן לפי שלא אכלו בשביל שהתירוהו ב"ד אבל כשאכל על
פיהם אינו חייב כלום ואפי' היו מעשיו עם מעשיהם ביחד או
לפני מעשיהם וכן אם עשה ולא עשו הם כלום היה פטור
לענין שהקדמו כדאמרינן מעשה חלוי בקהל הוראה כב"ד

מלאכת שלמה

למעוטי היכא דמתחלף לו חלב בשומן ואכלו דחייב שלא תלה עמנו
ב"ד והכי ס"ל נמי לר' יוחנן. מו גרסי' בגמ' אמר רב יהודה
אמר שמואל זו דברי ר' יהודה דפטור ליחיד מקרא דכתיב אם נפש
אחת מחטא בשגגה בעשותה הרי שלשה מיטעין דהכי משמע נפש
מחטא אחת מחטא בעשותה מחטא חד למעוטי זה עוקר זה מניח
וחד למעוטי זה יכול זה יכול כמו שכתבתי צ"ל המלניע ס"י ה'
וחד למעוטי יחיד העושה צהוראת ב"ד דפטור אכל חכמים פליגי
עליה וכן נתמן אמר שמואל זו דברי ר"מ אלא חכמים אומרים
יחיד שרצה בעוראת ב"ד חייב דחייב וכו' ודמי ל"י כמה דחיות.
ועיין בשבת פ' המלניע דף נ"ג. ומסיק בגמ' דחכמים היינו ר"ש
זן אלעזר ותלמי פלוגתיהו צמילתא אחריטי ע"ש והיא הברייתא
שהבאית בסוף פירקין. בין שעשו ועשה עמהם וכו'. בגמ'
פרקין למה ליה למתני כל הני. בשלמא רישא לא זו אף זו קתני לא

י כ י	תפארת ישראל	י כ י
הודה היא כלעיל וס"ל נמי דביחיד סגי. אכל אן קי"ל כדבנן, דדוקא כשעשו ע"פ ב"ד, רוב ישראל שישנים צא"י. אעפ"י שאין רק שצט אחד או רובו, או שעשו רוב השבטים שישנין צא"י אעפ"י שאין רוב הקהל שצא"י ונמטה ופריס, כשעו אחד נמשנין לדבר זה. ככל אלו העושין פטורים, וב"ד חייבים פר העלם דבר של לצור. אכל יחיד עשה ע"פ הוראת ב"ד, חייב מטאת [סס]:	ד לאסוקי היכא שלא תלה על פי הוראת ב"ד. כגון שהורו ב"ד שחלב מותר, ומתחלף לו חלב בשומן ואכלו, חייב, שהרי לא ע"פ ב"ד אכל: ה הסנהדרין: א' מהלכות: א רק הורו כן: א ולהכי לא מקרי שוגג: ז ר"ל אחד מהלכות שהיה ראוי להוראה, וידע שטעו ב"ד. לאסוקי ע"ה שאין ידיעתו ידיעה ודלית [סס]: א אומר החלמדי:	יחיד חייב רב אינו מחמת תולה כב"ד כפי הנראה לכאורה מרש"י דאין הוא זה תולה כב"ד רק דנראה טעמו משום דלא הוי שב מדיעתו. וא"כ ל"ש זה לביד. [נודחק לומר דלולא הוראתן הי' מרקוק ביותר ולא הי' מתחלף] נראה דהי' אפשר לומר דגרמו בוה שלא יהא לו כפרה דלולא הוראתן הי' מביא כשבה או שעירה וע"י הוראתן א"י להביא משום דאינו שב מדיעתו. לכן הי' אפ"ל דביד חייבין ברוב ציבור וגם היחיד יושלים. משא"כ לר' יוחנן דחייב להביא כשבה או שעירה אין שום סברא דביד יביאו. ולכן קאמר דמודה רב אבל לר' יוחנן הוא פשיטא ואי"צ קרא כלל. [משא"כ אם נימא כששי"כ לעיל במוסגר משום דלולא הוראתן הי' מדקדק ביחור אי"כ גם לר' יוחנן הי' נצ"ח קרא למעו"ש. ולפ"ז יש לתמוה על הרמב"ם (בפ"ג משגות) שכתב ג"כ האי קרא אף דפסק כר' יוחנן. ומצאתי להקדן אריה שדקדק ג"כ בקוצר על הרמב"ם. ובפרט למאי דפוסק יחיד חייב שוב ל"ש ס"ד הנ"ל. ע"כ נראה דהרמב"ם מפרש האי דס"ד דהב"ד יביאו מהטעם שכתבתי במוסגר דגרמו שיתחלף משום שלא דקדק כ"כ והא דלר' יוחנן פשיטא ל"י היינו משום דסביר יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. א"כ חיובא דפר בב"ד היינו משום דכל א' פטור. וכיון דלר' יוחנן חייב בוה אי"כ פשיטא דפר ב"ד לא קאי על כה"ג. משא"כ לרב דפטור בעי קרא. וכ"ז אי יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. משא"כ להלכה דחייב. וא"כ פר קאי אף אי כל יחיד ויחיד היה חייב עכ"ז ברוב ציבור ב"ד מביאין פר אי"כ שוב ממילא אף לסברת ר' יוחנן בעי קרא דאין ב"ד מביאין פר ואינו מצטרף ואשה"ט כן אפ"ל ברעת הרמב"ם. ובגוף ספיקם על התוס' אי ברוב ציבור ב"ד מביאין פר יעו"ש בקון אורה דפישט לה מלקמן (ו' ב') דקאמר הפשוט הא דבעי רמב"ח. ואי נימא דביד מביאין פר. א"כ שוב לא נוכל למפשט כלל דלא ידעינן הדיוק אהי קאי או על ב"ד שיביאו פר או על כל אחד ואחד שיביא כשבה ושעירה והנראה דאפשר לפרש הדיוק הוא דוקא על פר משום דאי על כשבה ושעירה א"כ הי"ל לשנות בבא זו ובמתני' משום דמדיוקא לא ידעינן לה דאפשר דהב"ד יביאו פר. אבל אי ב"ד מביאין פר שפיר נכלל ברישא דמתני' והוי בכלל הורו שוגגין ועשו שוגגין אף בכה"ג. ורש"י דמפרש לקמן הדיוק על כשבה ושעירה היינו משום דס"ל בפשיטות דאין מביאין פר אבל אי נימא דמביאין פר שפיר יש לפרש כנ"ל. שם במשנה בין שעשו ועשה עמהם. התוס' נסתפקו אם ב"ד עצמן חייבין בכשבה או שעירה. ויעו"ש בקון אורה שחמה על הספק דכי בשביל שעשה יחיד עמהם הם לא יביאו דמה אלו עשו הם בעצמם בוראי חייבין יעו"ש. ואני תמה עליו דילמא כל אחד ואחד מהם דינו כשאר

הוראתן הי' מתחלף. והא דפטור רב אינו מחמת תולה כב"ד כפי הנראה לכאורה מרש"י דאין הוא זה תולה כב"ד רק דנראה טעמו משום דלא הוי שב מדיעתו. וא"כ ל"ש זה לביד.
[נודחק לומר דלולא הוראתן הי' מרקוק ביותר ולא הי' מתחלף] נראה דהי' אפשר לומר דגרמו בוה שלא יהא לו כפרה דלולא הוראתן הי' מביא כשבה או שעירה וע"י הוראתן א"י להביא
משום דאינו שב מדיעתו. לכן הי' אפ"ל דביד חייבין ברוב ציבור וגם היחיד יושלים. משא"כ לר' יוחנן דחייב להביא כשבה או שעירה אין שום סברא דביד יביאו. ולכן קאמר
דמודה רב אבל לר' יוחנן הוא פשיטא ואי"צ קרא כלל. [משא"כ אם נימא כששי"כ לעיל במוסגר משום דלולא הוראתן הי' מדקדק ביחור אי"כ גם לר' יוחנן הי' נצ"ח קרא
למעו"ש. ולפ"ז יש לתמוה על הרמב"ם (בפ"ג משגות) שכתב ג"כ האי קרא אף דפסק כר' יוחנן. ומצאתי להקדן אריה שדקדק ג"כ בקוצר על הרמב"ם. ובפרט למאי דפוסק יחיד חייב
שוב ל"ש ס"ד הנ"ל. ע"כ נראה דהרמב"ם מפרש האי דס"ד דהב"ד יביאו מהטעם שכתבתי במוסגר דגרמו שיתחלף משום שלא דקדק כ"כ והא דלר' יוחנן פשיטא ל"י היינו משום
דסביר יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. א"כ חיובא דפר בב"ד היינו משום דכל א' פטור. וכיון דלר' יוחנן חייב בוה אי"כ פשיטא דפר ב"ד לא קאי על כה"ג. משא"כ לרב דפטור
בעי קרא. וכ"ז אי יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. משא"כ להלכה דחייב. וא"כ פר קאי אף אי כל יחיד ויחיד היה חייב עכ"ז ברוב ציבור ב"ד מביאין פר אי"כ שוב ממילא אף
לסברת ר' יוחנן בעי קרא דאין ב"ד מביאין פר ואינו מצטרף ואשה"ט כן אפ"ל ברעת הרמב"ם. ובגוף ספיקם על התוס' אי ברוב ציבור ב"ד מביאין פר יעו"ש בקון אורה דפישט לה
מלקמן (ו' ב') דקאמר הפשוט הא דבעי רמב"ח. ואי נימא דביד מביאין פר. א"כ שוב לא נוכל למפשט כלל דלא ידעינן הדיוק אהי קאי או על ב"ד שיביאו פר או על כל אחד ואחד
שיביא כשבה ושעירה והנראה דאפשר לפרש הדיוק הוא דוקא על פר משום דאי על כשבה ושעירה א"כ הי"ל לשנות בבא זו ובמתני' משום דמדיוקא לא ידעינן לה דאפשר דהב"ד
יביאו פר. אבל אי ב"ד מביאין פר שפיר נכלל ברישא דמתני' והוי בכלל הורו שוגגין ועשו שוגגין אף בכה"ג. ורש"י דמפרש לקמן הדיוק על כשבה ושעירה היינו משום דס"ל
בפשיטות דאין מביאין פר אבל אי נימא דמביאין פר שפיר יש לפרש כנ"ל. שם במשנה בין שעשו ועשה עמהם. התוס' נסתפקו אם ב"ד עצמן חייבין בכשבה או שעירה. ויעו"ש
בקון אורה שחמה על הספק דכי בשביל שעשה יחיד עמהם הם לא יביאו דמה אלו עשו הם בעצמם בוראי חייבין יעו"ש. ואני תמה עליו דילמא כל אחד ואחד מהם דינו כשאר

ציונים

ב הורו ביד וידעו שטעו ג' ע"כ תו"כ ויקהל מונה פ"ו. ישב זינווי נוסחאות ונמשני"ל שהוא ראוי... כד"ר שראוי... כ"מ"ק שהוא ראוי להוראות. ב ור' אליעזר אומר. וכו' כד"ר מלך נמש' דפו"י ונכ"מ ונמשני"ב ונמשני"ר דר' אלעזר... וע"י נשער יוסף. ונכ"מ אמורי מרעא הנספח לפירו דברייה אחרים הלח"ק מלך בזה (ד"ס).

תוספות חדשים

לפי שהוראה מלויה צניות דין והמעשה נקהל ולא הולך הר"ב לנאר דבר זה שכבר יצא ק לעיל.

תוס' רעקיא

א (אח"כ) במשנה החולה בעצמו חייב. ולדירן דקיי"ל דיחיד שעשה בהוראה ביד חייב נ"מ ולא מצטרף בשגגה זו עם הקהל לשו"י רוב להתחייב כפר העלם דבר בפ"ע. ב (אח"כ) כד"ר ד"ה ר"ש ב"ן שפשתא. ברש"י כתב דר"ש ס"ל דיחיד שעשה בהוראה ביד פטור. וכ"כ תוס' שבח דף צ"ג ע"א ד"ה היג. אבל ל' הרע"ב כיון דפשתא וכו' לא משמע כן. גם מ"ש הרע"ב.

אור גדול

יחיד שעשה בהוראה ביד משום דכל אחד ואחד מהן עשה בהוראה ביד הנשאר. ומאין פשיטא ל' דאלו עשו הם בעצמן חייבין. דאינו דומה לעלמא באומר מותר משום ראיא הוראה ביד הנשאר. אמנם אני תמה לאידך גיסא דהא מוכח מסיפא דמתני' דפטורים דקתני יודע אחד מהם שטעה ועשה חייב אי"כ דוקא בידיע שטעה אבל בלא"ה פטור אף הדוא מהב"ד כדקתני אחד מהן. אלמא דגם על כל אחד ואחד מהב"ד ריבן כיווד שעשה בהוראה ביד. אי"כ מאי נסתפקו. וצ"ע. שוב ראיתי בתוס' (עמוד ב' ד"ה תנא משנה יחידה דנראה פירשו דאחד מהן אינו מהב"ד רק מהקהל. ועי"ש ב"קן אורח דכתב דגם מהרמב"ם נראה דמפרש כן. ואי"כ א"ש. אמנם תמה למקן (ג' ב') מוכיח דהיינו מהב"ד. ומהרמב"ם אין ראיה כלל להמעין יעו"ש (בהל"א יבד"ה). וצ"ע.

הוראה, שהמעשה מלוי נקהל וההוראה צניות דין: הרי זה חייב מפני שלא ת"ה בבית דין. ואע"ג דמוזיד הוא זה, שהרי ידע שטעו ואע"פ כן עשה כדנריהם, ומוזיד לאו בר קרנן הוא, הא אמרינן בגמרא שהוא שוגג, שחשב שמלוה לעשות על פי צית דין ואפילו ידע בהן שטעו: זה הבר"ל. לאחויי מצטעו בהוראה שאין דרכו לעשות על פי הוראתם ועשה כהוראת צית דין לא מפני שמקם על הוראתם אלא מפני שנדמה לו בדעתו שזה מותר, הרי זה חייב: ב רבי שמעון פומר. כ הורו בית דין. ועשו רוב צבור על פיהם. רש"י: ורבי אליעזר אומר וכו'. כחז הר"ב והלכה כר"א וכו' הרמב"ם ומשום דר"ע כותימה ס"ל: ומה הורו בית דין, פטור: ב הורו בית דין, וידעו שטעו, ויחזרו בהן, בין שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן, והלך ועשה על פיהן, רבי שמעון פוטור, ורבי אליעזר אומר, ספק. איזהו ספק, ישב לו בתוך ביתו, מלוי: ביושב בביתו. כשהוא יושב צנימו צמדינה שהורו זה צית דין שהיה אפשר שישמע שחזרו בהם צית דין

פירוש המשניות להרמב"ם

ככלל רוב צבור מה שעשה: ור"א אומר ספק. לפי שהיה לו לשאול וכאילו הוא אצלו ספק כמו שאכל ואינו יודע אם חלב או שמן אכל שאינו חייב אלא אשם תלוי כמו שיתבאר עיקר זה בראשון מכריתות ולפיכך מי שעשה אחר שגורע לו מביא אשם תלוי ונתבאר בתלמוד שר"א מכריע: אחר כן אמר שספק לדעת ר"א הוא מי שישב בביתו ולפיכך הוא חייב באשם תלוי אבל ההולך בדרך אינו חייב כלום לדברי הכל ומחלוקת ר"ע וכן עזאי הוא כמי שטרח לצאת בדרך ואינו הולך עכשיו אבל הוא יוצא לדרך ועשה ר"ע סבר להתעסקו בצרכי הדרך אינו יכול לשאול וכאילו הוא במדינת הים וכן עזאי אומר הואיל והוא בעיר מאי שנא מן היושב בביתו

להקשות עליו וזה כי הואיל שידע שטעו ועשה מוזיד הוא והמוזיד אינו חייב קרבן ופירוק קרשיא זו כמו שביארנו שהוא שגג כמה שאמר יתברך ע"פ התורה אשר יורוך והשכב שראוי לעשות על פיהם ואפי' טעו וידע בטעותן ולפיכך עשה על פיהם ואע"פ שהיה יודע שטעו ולפיכך חייב קרבן יחיד ולא יצטרף לאשר עשו בשגגה ואפי' על פיהם ואמרו התורה בעצמו ואפי' לא היה ברור אצלו שטעו אלא שאין דרכו שיעשה על הוראתם אלא הטוב בעיניו וג"כ לא נתברר אצלו ביטולו ונשאר הדבר אצלו כאילו לא הורו אם עשה חייב: כ הורו בית דין וידעו שטעו וכו'. ר"ש פומר לזה שעשה מן הקרבן לפי שהיתה הוראה שפשתא ברוב הצבור וזה שעשה

מלאכת שלמה

צ"ד מציאין שפיר קאמר צ"ד מציאין וכן הרמב"ם ז"ל צפ"צ מה' שנגות כחז צ"ד מציאין ואח"כ פסק לצבור מציאין ופי' הכ"מ כמו שכתבתי. ב הורו ביד. ועשו רוב צבור על פיהם וידעו שטעו וחזרו מהוראתם ולאחר שידעו שטעו הלך היחיד ועשה על פיהם דזה אין מלטרף עם רוב הציבור לפי שלאחר שנודע להם עשה זה. רש"י ז"ל. ר"ש פומר. עיין בשבט פ' המציע דף צ"ג דמשמע מדברי תוס' ז"ל שם דאשמתמיתה לרש"י ז"ל לפי גרסתו ז"ל דהתם האי מחני' ע"ש. ומפ' גמ' טעמא דר"ש הואיל ופשתא הוראת צ"ד צבור ציבור פטור לפי שלא ניתנה הוראה אלא להצנין בין שוגג למיזד פ"י להודיע שהעושה על פיהם שוגג הוא ולא מוזיד וה על פי הוראה עשה הלכך שוגג הוא ויחיד שעשה בהוראת צ"ד פטור וס"ל לתנא דין אליבא דר"ש שפי' העולם דבר של ציבור כגון שהורו צ"ד בעו"י ועשו ציבור על פיהם וידעו שטעו וחזרו בהן דאין גוצין מעות בתחילה לקנות הפך רק ממשות הלשכה הוא צא הלכך לא אפשר ליה ליחיד שעשה בהוראתם לידע שכבר חזרו בהם ואכתי הו מולה צ"ד פטור. ור' אליעזר אומר ספק. מעיקרא הו סבירא ל' אימי לדיע דר' אליעזר ציד גרסי' משום ר' עקיבא תלמידו דקא' צהרי' ועוד דה"ל דאפשר דאזיל לטעמיה דאמר צפ' בתרא דכריתות ממנכד אדם אשם מלוי בכל יום ובכל עשה שירצה וכו"ש הכא אכן היומר נכון דר' אלעזר צלי יוד גרסינן והוא ר' אלעזר בן שמוע הכהן חזרם של ר"ש ור"מ ור' יהודה ואע"ג דר' עקיבא קאמר אמילתיה מודה אני אפשר לאמר דלא קאי ר' עקיבא אמילתיה דר' אליעזר תלמידו

מן הדיינים מ"מ ממשנה יחידה לפי דאפי' גמיר ולא סביר או סביר ולא גמיר חייב דאי מרשא ה"א עד דגמר וסביר קמ"ל ימורא דמשנה דאפי' גמיר ולא סביר או סביר ולא גמיר ה"ו חייב כחזו צמוס' יו"ט ומסיים הרמב"ם ז"ל צפ"ג מהלכות שגגות אכל אס ה"י ע"ה ה"ו פטור שאין ידיעמו דאיסורין ידיעה ודלית ע"כ. ומימה גדולה שכחז הר"ר יוסף ז"ל צבור ספרים גרסי' גם כסיפא מפני שחלה ע"כ. זה הבר"ל התורה בעצמו. לאחויי מי שדרכו להיות מצטעו בהוראת צ"ד כדפי רעו"ל. והתורה בב"ד. לאחויי הורו צ"ד וידעו שטעו וחזרו בהם ואע"ג דנדהיא קתני לה כמון ר"ש פומר תנא והדר מפ'. וציד צפ"ב דהלכות שגגות וכו' פירקין שם פ"ג. ועיין בספר קרבן אהרן דבורא דתעטות פרשה שציעית. תוספ"י י"ט הורו צ"ד פליגי בסוף פירקין אזה צ"ד. ע"א מבר"ל המצות. פי' הרב שחייבין על זדונה כרת עין צמשה ג' פ' שני. והל"ך היחיד וכו'. פטור דמינא אס נפש אחת תחטא בשגגה בעשותה הרי אלו מיעוטי העושה מפני עצמו חייב בהוראת צ"ד פטור. ומ"ש הר"ב רוב יושבי א"י גמרא שנאמר ויעש שלמה צמת הריא אס החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלצוא חמת עד נחל מצרים וגו' דמלצוא חמת עד נחל מצרים למה לי אלא ש"מ הני הוא דאיכרי קהל אכל הנך דנמו"ל לא איכרי קהל. ומ"ש הר"ב או רוב השבטים וכו' ומ"ש כל עדת ישראל ישגוננעלם דבר דהיינו שהורו צ"ד לעבור הקהל ועשו מעשה מלוי נקהל ורובו ככולו בכל מקום. ומ"ש ואז צ"ד מציאים לא משום דק"ל כר"מ דס"פ אלא צבור מציאין כר' יהודה דהתם ומשום דנשביל הוראת

י כ י תפארת ישראל י כ י

צהוראתן: טו שלא ידע שחזרו בהן הצ"ד: טז דמנחפשתה כנר הוראתן צבור ישראל, לא פשע: יז דהו"ל לשאל כל עם אס נחחדש דבר צ"ד, ומדלג שאל, ה"ו כמי שמסופק אס חטא. ולפיכך מציא אשם תלוי: יח כלומר בחזה ספק אמר ר"א: יט ששפיר לו לשאל:

יא אף דזה מוזיד הוא, ומוזיד פטור מקרבן נוע"מ מ"ד. י"ל דמיירי סביר דמלוה לשמוע לטנהדרין, אף כשיודע שטועין: יב לאחויי מי שדרכו לצטעו בהוראת סנהדרין, ורק בזה סבר שדמין הורו, ועשה על פיהן. אפי"ה חייב, מדלג מלה צ"ד, רק בדעתו: יג ועשו רוב הצבור על פיהן: יד נודע להן אח"כ שטעו

מהוראתם: אב"ד ה"ך ל"ו למדינת הים. ולאו דוקא הלך, אלא החזיק בדרך ללכת לע"פ שעדיין לא הלך סבירה ליה ל"ר עקיבא שמפני טרדתו ללאח לדרך אינו שואל אם חזרו צה"ל צית דין, ופטור מאשם תלוי. וכן עזאי סבר, הואיל ועדיין לא הלך היה לו לשאול. וזהו מוקי לה פלוגתא דרבנן. והלכה כרבי עקיבא: ג לעקור את כל הגוף. כל עיקרה של מלוה. כדמפרש ואילול: הרי אלו פטורים. דכתיב (ויקרא ד) ונעלם דבר, קרי ציה ונעלם מדבר, מקמת' הדבר ולא כולו: אב"ד הבא על שומרת יום כנגד יום. בגמרא פריך, דהא שומרת יום כנגד יום צמורה כתיב, (שם טו) וספירה לה, מלמד שסופרת אחד כנגד אחד, וכל [מידין] דכתיב צמורה אין צית דין מציאין עליו קרבן. ומפרש בגמרא, כגון דאמרי זבא לא הויל אלא צימא, כלומר, כשרואה דם ציום ולא כשרואה צלילה, דכתיב (שם) כל ימי זבא: המוציא מרשות היחיד לרשות

שהיושב בביתו. אמר ליה ר"ע לפי שהיושב צניתי וכו', רש"י: ג הרי אלו פטורים. פירש הר"ב דכתיב ונעלם דבר [כדמתן כפיפח] קרי ציה ונעלם מדבר מ"ס דנעלם דבר אדבר אדבר. ומ"ס נדרשא לפניו ולחזרו וקרי ציה ונעלם מדבר. רש"י: ועיין במשנה ג' פרק דלקמן לענין עבודה זרה: יש נדה בתורה אב"ד השומרת זכר, ומשכמת לה נמי כי הא דמתן פ"ג משנה ד': אב"ד המוציא מרשות היחיד

צינונים
 לו בתוך ביתו. מ"י פ"ד ע"ה שגגות ה"ה סמ"ג עשין ר"יו. שהיושב בביתו כו'. מ"י שס. ג הורו ב"ד לעקור את כל הגוף. ג ע"ב ע"י ירושלמי נעלמו פ"ג ה"ב מ"י פ"ד מה' שגגות ה"ה ופ"ג שס ה"ב סמ"ג עשין ר"יו. אמרו אין נדה בתורה. מ"י שס פ"ד ה"ב הורו דבמ"ב מקצת ולקיים מקצת. ע"י ירושלמי כלן פ"ה ה"ה פ"ג ה"ד מ"י שס ופ"ג שס ה"י סמ"ג שס. כיצד אמרו יש נדה בתורה. מ"י פ"ד שס

שינויי נוסחאות
 למדינה (פטור). ד"ג וכו' ונמשכ"ב לתא וכשכ"ב יוסף כחג שכן לתא כפרטו הרמ"ה ונמארי (ד"ס). מה שנה זה. וכו' ככ"ק ונמשכ"ב וכו' ד"ג (שם) ... שנא (לו) ככ"מ מה שינה זה. נמשכ"ב מאי שנא זה. וה"ל לשון המשנה (ד"ס). שהיושב בביתו. ככ"מ אמר לו שהיושב. וע"י רש"י. (זהו לא היה אפשר לו שישמע נמשכ"ב דמ"ו לא היה לו אפשר שישמע ככ"ק לתא. ג (כנגד יום). ככ"מ לתא.

תוספות חדשים

ג הר"ב ד"ה **אב"ד הבא כו' ומפריש כו' עכ"ל**. בגמרא איתא עוד מיוון דלמאי דהעלה שרא בשומרת יום דהעלה נאשה דזה הוא דכתיב.

תוס' רעק"א

הלכה כ"א והא און קיימא לן יחיד שעשה בהוראת כ"ד חייב כמ"ש הרע"ב מ"א אי"כ לא נ"מ כלל בפלוגתא זו ומה ספק הוה הא גם מקרי חלה בב"ד חייב. ולזה נראה דהרע"ב לא ס"ל כרש"י וחוס' אלא דגם מצי סבר דיחיד שעשה בהוראת כ"ד דחייב, אלא דזה דוקא בלא עשו רוב הציבור. אבל הבא כיוון דרוב הציבור. גם הן יחיד אם מקרי חלה ככ"ד הוא פטור וכי"כ הראב"ד בהשגות. ג [אות ד] במשנה **אב"ד המוציא מרה"י לרה"ר**. לענ"ד נראה מסוגיא דהגירסא במתניתין אבל המוציא מרשות לרשות דהרי בחד אוקימתא משנינן דמקרי אין הצדוקים מודים בו

פירוש המשניות להרמב"ם
 בראש מגילה ועוד יתבאר דיניהם בנדה ובזבים והמשיג שעותם בה שיאמרו לא תהיה שומרת יום כנגד יום אלא אם ראתה דם ביום אבל בלילה לא לפי שהזבה לא תהיה זבה עד שתראה הדם ג' ימים ויטעו הם ויאמרו ביום ממש שהוא מבקר ועד ערב של כל יום לפי שנאמר ימי זוכה וכשיטעו בזה השיעור ובעלו רוב הקהל נשותיהם רואות דם בלילה באותה שעה יהיו חייבין פר העלם. וכן בשבת שיאמרו

מלאכת שלמה
 זה מן היושב בביתו א"פ שהיושב וכו'. קך נראה ש"ל וכן הוא בפירוש רש"י ז"ל ובגמרא פריך שפיר קאמר ל"י ר' עקיבא לכן עזאי משני אמר רבא המזיק בדרך איכא צניתיכו לכן עזאי חייב דמדהו' נמחא אידיע ליה לישוילי ל"ר עקיבא פטור דהא המזיק בדרך וטריד וכדפירש רע"ז. ועיין שם נספח קרבן אהרן. וידי שם ספ"ר. ג בפ"י רע"ז קרי ציה ונעלם מדבר. אמר המלקט

י כ י ן תפארת ישראל

כ מדאי אפשר לו לשאול. ולאו דוקא הלך, אלא אפילו רק החזיק לילך בדרך, משום טרדתו א"ח לו לשאל ופטור: כא ר"ל המזיק לילך בדרך, דומה יומר למי שכבר הלך, דשניהן אינן יכולין לשאול. משא"כ היושב צניתי שיוכל לשאול, חייב. ואפשר עוד דמה דקאמר ר"ע מודה אני זכה וכו' ר"ל מודה אני גם נמי שקרוב לפטור א"ע מהמזכה, ר"ל שהמזיק בדרך כבר התקרב*) לפטור א"ע מהמזכה שהיה מוטל עליו בשבתו צניתי, גם זה פטור, ונמשכ"ב כפירוש זה, דל"כ הרי ר"ע נוטלי דמזיק בדרך ודמסיק בש"מ, וא"כ מה צד דקאמר, הרי ר"ל לא הוסיף עדיין כלל מהמזיק בדרך. אלא ע"כ דהאי צד מה צד צניתי: כב מי שהלך ממש בדרך: כג ולא החזיק בדרך: כד א"כ המזיק ללכת, אף שטרוד, ע"כ מדאפשר לו שישמע צלי שאלה, ג"כ חייב. ורתוי"ש י' בשם רש"י דהאי היושב דברי ר"ע היא שהשיב כן לכן עזאי, ולפע"ד פ"י רש"י כן רק לפי ה"ס דש"ס, דלא ידע עדיין מפלוגתא דמזיק בדרך, אלא למסקנא דמזיק בדרך פליגי, *) בירושלמי איתא לפטור יתון מן החיבה בזה ונתי פירושו של ת"י. (אהבת איתן)

דאמרינן הוצאה הוא דאסור אבל הכנסה שרי. ובתוס' כתב עלה דהתנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה כדאמרינן בריש שבת וכריש שבועות עכ"ל. והתם אמרינן כן על מתני' דפרק כלל גדול דקתני המוציא מרשות לרשות חייב רבוה שייך לומר דמרשות לרשות היינו ג"כ מה"י לרה"י ולישגא דהמוציא היינו הכנסה. אבל הבא אילו קתני בהדיא מרה"י לרה"י אין שייך לפרש הכנסה. א"י דהגירסא הבא ג"כ סתם מרשות לרשות. וכן המקשן כשהביא מתניתין חנו יש שבת בתורה וכו' הגירסא לפנינו אבל המוציא מרשות לרשות. [אות ה] בריב"ב ד"ה הרי אלו. **מקצת הדבר וליא כו'.** הא דאצטריך למעוטי כולו דבר ולא נפק משום צדוקים מודו בו היינו בכחו מאונסתו דלית להו הגו"ש וכן אם חמיו ואם חמתו. ומתני' דנקט נדה

ציונים

ה"ב סמ"ג. שס.
 ד הורו ב"ד וידע
 אחד מהן שטעו. ד'
 ע"ב ג' ע"ב מ"י פ"ב
 מה' שגגות ה"א סמ"ג
 עשן מ"י. הורו ב"ד
 שונגין. מ"י פ"ב עס
 ה"א וה"ב סמ"ג שס.

שינויי נוסחאות וכל כ"ג הגוף. נ"ק לא...

ראשון לציון

פ"א ג חר"ט ד"ה אב"ב
 המוציא מר"ה כו.
 ובגמרא והא כתיב לו.
 תוציא משה מבחיכם
 כ"ו וע"ש דפס על הגליון
 י"א אל י"א איש ממקומו
 ועין תוספות ערוכ"ב י"ז
 ע"ב ד"ה לאו. ד במשנה
 או זקן שלא ראה (לו)
 בנים ע' יעל"מ.

תוס' רעק"א

ושבת תי"ז לא משום
 דאיתנו דוקא קאי אלא
 רק לפרש קיום מקצה
 נקטינהו. תוספות. נאח
 ו בריב"ב ד"ה המוציא
 וזיקה והושפה מותרת.
 ומשכחת לה ג"כ שהורו
 שאין שבת כשביעית
 וטעו בהיא קרא בחריש
 ובקציר תשבות בזמן
 דאיכא חרישה איכא שבת
 בזמן דליכא חרישה ליכא
 שבת. והכי מסקינן
 בסוגיא. ד [נאח ח] חיי"ט
 ד"ה וידע. ובמסקנא
 קאי. היינו דלדי"ד
 בענין שיהיה היעוט
 מרניסם בראש כאלו
 מסכימים. להדיא.
 ולמסקנא אף בשתקו ס"י.

הג' זחי' הרש"ש

ד משנה או שהיה אחד
 מהן גר כו' נתין.
 ללאורה נתן יינו גר. י"ז
 דלשמעתין דלף צ"ל
 מישאל דהאי גונא נגר
 כשר (ע"י קטוע מ"א ג'
 מד"ה אחוה הוים) ושמייה
 ואלעילין ויכחו עין פ"א
 דלכות מ"י ובח"ט עס.
 מ"ת נתין פסול ומירי
 בעבר ושאל ישראל
 והרמז"ס צפ"ג מה'ל'
 שגגות השמיט נתין.
 או זקן שלא ראוי
 ל"בנים. משמע דהשנה
 עממה מפרשת שיעור זקן
 דהוא שאינו ראוי שוב
 להולד. אבל הרמז"ס
 צפ"ב מהלכות קנהדרין
 הלכה ג' כ' זקן מופלא
 בשנים וע"ש בלחם משנה
 וגירסתו נראה הימה שלא
 ראה בניס ע"י צפירישו
 ובתנורו רש פ"ג י"ג
 מהלכות שגגות זקן הבא
 הגירסה
 ובהרמז"ב ומפרש דלו קמ,

לרה"ר פטור. פירש הר"ב דלמרי וכו' דלמרי אל ילא.
 ורש"י לא מפיקו ועמ"ש רש שבת דכדור ושמים שהן
 ארבע וכו' ובגמרא והא כתיב ולא מולאו משה מצמיס
 דירמיה י"ז [כ"ב] ונמשני דלמרי דהולאה והכנסה הוא
 לאסור מושיע וזרק שרין ומ"ש
 הר"ב זריקה והושטה. עין פ"א
 דשבת משנה ב' וז': ד וידע
 אחד מהן שטעו וכו'. פירש
 הר"ב דלמרי קרא ואס כל עדת
 וגו' עד שיהיו כולם מסכימין
 בשגגה. הכי אמר רבי יוחנן ד"ג
 ובמסקנא לא קאי אלא אי איכא
 כולם הויא הוראה. אי לא לא.
 והיינו דמתן ולאמר להם טועים
 אחס דאי לא אמר הכי כיון
 דכולם היו הוי שגגת צ"ד: או
 שלא היה מופלא של בית

דין שם. ואפילו היה מניסם שלם. ר"ל שזעים ואחד.
 הרמז"ס. וטעמא בגמ' מפני מה [אמרין] הורו דכדור
 שהלדוקים מודין בו פטורין [כדפירש הר"ב לעיל] מפני
 שהיה להם ללמוד ולא למדו. לא היה מופלא של צ"ד שס נמי פטורים. מפני שהיה להם ללמוד ולא למדו: או
 זקן שלא ראה לו בנים. וכן העמיק הר"ב גם הרמז"ס צפירישו. אבל בצנזרו (פ"ג הלכה א' מה"ש) כתב אז זקן
 או שלא ראה בניס וכן צנזרי"א פרק ד' דלסנהדרין דף ל"ו. אין מושיעין בסנהדרין זקן וסריס. ומי שאין לו בניס.

פירוש המשניות להרמב"ם

הטעות בדמות אלה הדברים או הם מביאין קרבן והעושים על
 פיהם פטורים אבל כששכחו מקרא ממה שכתוב בתורה או
 דבר שיש לו ספק גדול במקרא הם פטורים והעושים על
 פיהם חייבים והוא אמרו עד שיוודו בדבר שאין הצדוקין מודין
 בו: ד הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו וכו'. מופלא

מלאכת

פירש רש"י ו"ל דמס דועלם נדרשת לפניה ולאחריה. ועין על זה
 בספר קרבן אהרן פרשת ויקרא פ' חמישי דדנורא דחטאות: ורב
 אשי אמר דתנא לייף דכר דכר מוקן ממרא דכתיב ביה כי יפלא
 מוקן דכר לא תסור מן הדבר מה זקן ממרא מן הדבר ולא כל
 הדבר דהא כתיב מן הדבר ופתן צפ' אלו הן הנחנקין האומר אין
 תפילין כדי לעבור על דברי תורה חמש טועפות כדי לעבור
 על דברי סופרים חייב דהיינו מן הדבר ולא כל הדבר אף בצורה
 דכר ולא כל הגוף. עוד בפירוש רע"ז. ק"ך להיות ומפרש בגמרא
 כגון דלמרי וזה וכו'. עוד בסוף פירוש ז"ל עד שיורו דכדור שאין
 הלדוקים מודים בו. אמר המלקט כגון חלב המכסה את הקרב
 שהוא הכרס הפנימי דהא לא מפרש קרא מאי ניהו דלפילי
 אמוראי פליגי אבלו טרפות מאי ניהו כרס הפנימית וכ"ש חלב
 שצ"ג הדקים שאין הלדוקים מודים דהא לא כתיב בהדיא אי נמי
 כגון דהורו בחלב שעל הקרב בין כוית לפחות כוית ולא כתיב
 בהדיא והוי דבר שאין הלדוקים מודים בו. ובדס נמי אס הורו בדס

י כ ין תפארת ישראל י כ ין

לספור: כס בגמ' פריך הרי כולו כתיבי צפירוש צקאל, ואס הורו
 צ"ד להיפך, הו"ל כעוקר הגוף, וצ"פ פטירי. ומשני, דשומרת יום
 איירי, דלמרי צ"ד, דדוקא כשרואה ביום חייבת לספור כנגדו*, ולא
 צרואה בלילה. וכ"כ בשבת, מיירי צלמרו דוקא הולאה מרשות לרשות
 אסור, ולא מושיע חורק בשבת. וצע"ז מיירי, צלמרו דדוקא
 השתחוהה בפישות ידים ורגלים אסור, אבל שאר השתחוהה או
 כריעה, מותרת. וה"ה בכל דבר שאין מפורש בחזרה, שאין הלדוקים
 מודין בה, כהורו צ"ד טעמות להחירו, הן חייבים והעושין פטורים.
 אבל כהורו בהיפך ממה שמפורש בחזרה, שהלדוקין מודים בה, צ"ד
 פטורים והעושין חייבים, דזה לא מחשב הוראה, מיהו אפילו צלמו
 מפורש, דוקא צלמרו צפירוש מותרים אחס לעשות. אבל צלמרו
 * ע"י זף ד' ע"א ברש"י דחיי"ר גם בזבחה גמורה ע"ש.

ועין רש"י מד"ה או שלא היה מופלא אבל מלשון זה משמע דלף דעתה אין לו בניס אס ראה בניס בזמן עבר כשר ובסנהדרין (לו ב') הגי' ומי שאין לו בניס
 וכן העמיק הרמז"ס צנזרו עס וקשין אהר"ל.

לדון דיני נפשות. סתמנו שהוא אכזרי ולא ירחס: ונאמר להלן עדה. ושפטו העדה: מה עדה האמורה להלן וכו'. שנאמר בסנהדרין (גמדרנר יא) והמלצו* שם עמך, בדומין לך, מיוחסין כמותך, פרט לגר ולנתין וממזר שאינן ראויין לימנות בסנהדרין: מזידין. שידעו צית דין שהדבר אסור, פטורים מקרבן כזור, דמויד לאו בר קרבן הוא והעושים שוגג, מציאים כשנה או שעירה מטאת יחיד: שוגגים ועשו מזידין אלו ואלו פטורים. צית דין פטורים, שהרי לא עשו הקהל מפי הוראתם ולא תלו מעשיהם בצית דין, שהרי ידעו שצית דין טעו. וכל העושים פטורים, שהרי מזידים הן ומזיד לאו בר קרבן הוא: ה מביאין פר. האמור זיקרא והקריבו הקהל פר: ובעבודה זרה מביאים פר ושעיר. ואם הורו להחיר

והעמיקה הרמזים צפ"צ [הלכה ג'] מהלכות סנהדרין. וכחזק זקן מופלג בשנים. וצפירוש רש"י זקן ששכת כבר לער גדול צנים ואלו רחמני: עד שיהיו כולם ראויים להוראה. פירש הר"צ שנאמר בסנהדרין והמלצו שם עמך. עמ"ש צוה במשנה ה' פרק ד' דקדושין [ד"ה ולא] דלמסקנא מונשאו אתך נפקא: מביאין פר. רזי מאיר כדלית ליה. ורזי יהודה כדלית ליה. ורזי שמעון כדלית ליה. במתני' דלקמן. רש"י: מזידין ועשו שיגגים וכו' פטורים. פירש הר"צ דמויד לאו בר קרבן. ולשון רש"י דאם כל עדת ישראל ישנו כתיב דזעינן שוגגים צצית דין: **שְׁלֹא רָאָה לוֹ בָּנִים**, **הָרִי אֵלָיו פְּטוּרִין**, **שֶׁנֶּאֱמַר כָּאֵן עֵדָה וְנֶאֱמַר לְהֵלֵךְ עֵדָה**, **מָה עֵדָה הָאֲמוּרָה לְהֵלֵךְ עַד שְׂיָהוּ כָלָם רְאוּיִים לְהוֹרְאָה**, **אָף עֵדָה הָאֲמוּרָה כָּאֵן עַד שְׂיָהוּ כָלָם רְאוּיִים לְהוֹרְאָה**. **הוֹרוּ בֵּית דִּין שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ כָּל הַקְּהָל שׁוֹגְגִין**, **מְבִיאִין פֶּר**. **מִזִּידִין וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין**, **מְבִיאִין אֵלָיו וְשֹׁעֵרָה**. **שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ מִזִּידִין**, **הָרִי אֵלָיו פְּטוּרִין**: ה הורו בית דין, ועשו כל הקהל או רבן על פיהם, מביאין פר. ובעבודה זרה מביאין פר

ציונים
 מזידין ועשו שוגגין. מ"י שם פ"ג ה"ו סמ"ג ספ. שוגגין ועשו מזידין. ע"י יושלמי כאלן פ"א ה"ה מ"י וסמ"ג ספ. ה הורו ב"ד ועשו כל הקהל. ד' ע"ב.
שינויי נוסחאות
 ד של"א ראה לו בנים וכו' דנ"ג וצ"ק וצמ"ט: ד' גילקוט וקרא רזו מס' ט' שלא היה לו. צמ"ט: ד' נפש' דפ"ו שלא ראוי לבנים. צמ"ט שלא היה ראוי לבנים: וע"י מ"ט. הרי אלו פטורים. דנ"ג ודפ"ו וצ"ק וצמ"ט: וצמ"ט הרי זה פטור. להלן (עד שיהיו) כולם. צמ"ק וצמ"ט: וצמ"ט ליתא. כאן (עד שיהיו כולם) ראויים. צמ"ט ליתא: וצמ"ט כשבה ושעירה. צמ"ק כבשה... צמ"ט כש"מ וצמ"ט: ה הורו ב"ד ועשו כו'. מפתן ועד הצנור הורו ב"ד של אחד מן השבטים כו' ליתא דנ"ג טעמא: צמ"ט הורו ב"ד שוגגין ועשו. ובע"ז (מביאין) י"ב. צמ"ט ליתא. צמ"ט טעמא ובע"ז י"ב שבטים מביאין י"ב שעירים.

* ע"י גמ' ד"ד ע"ב וע"ג (אהבת איתן)

פירוש המשניות להרמב"ם

של ב"ד הוא ראש ישיבה ואפי' היה מניינם שלם ר"ל שבעים וא' ואמרו בשנגת ב"ד והיה אם מעיני העדה וגו' ואמרו בב"ד ושפטו העדה וכבר ביארנו בסנהדרין שאלה הנזכרים כולם אינם ראויים להוראה בסנהדרין לפי שנאמר במשה והתיצבו שם עמך ולמדנו כפי' פסוק זה עמך בדומין לך כלומר מיוחסין. וזקן של"א ראה בנים אינו כשר לדיני נפשות לפי שהוא אכזרי ולא ירחם על בני אדם לפי שאינו יודע אהבת הבנים ואנו צריכים להסכמת כולם על ההוראה שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו: ה הורו בית דין שוגגין ועשה כל הקהל וכו'. כבר ביארתי בהקדמת מסכת זו שעל שגגת עכו"ם קהל מביא פר לעולה ושעיר לחטאת ויחיד מביא שעירה וכשגגת שאר [הל"א] מצות ב"ד מביאים פר ויחיד כשבה או שעירה וזה שנאמר והקריבו הקהל נחלקו בו ר' יהודה ור' מאיר ר' יהודה סבר כל קהל וקהל ור"מ סבר

הקהל שהורה בלבד והוא ב"ד הגדול לפי שאמר קהל ישראל כו' ור"ש אומר כל קהל וקהל. ב"ד הגדול ג"כ מצטרף למנין השבטים שחטאו לפי שכל שבט יקרא קהל כמו שנאמר ויעמד יהושפט בקהל יהודה ושבעה שבטים הם רוב המנין של שבטים כמו שביארנו בהקדמה: ואמרו או רובן ר"ל רוב מנין אנשי ישראל ואע"פ שזה הרוב ממייעוט מנין השבטים לא מרובן וכבר ידעת דעת ר' יהודה שאומר כל קהל וקהל ולא יחייב לב"ד הגדול כלום שיש קרבנות הרבה יביאו אותן שלא חטאו ע"י חוטאים. וכמו כן לדעת ר' יהודה שבט אחד שעשה בהוראת ב"ד הגדול שאר שבטים מביאין על ידו כשהיה רוב קהל ולפיכך אומר בכאן ושאר שבטים פטורין לפי שהיה אותו השבט עושה בהוראת עצמו ור"ש אומר כמו שכשעשו כל הקהל יקריבו ב"ד הגדול על ידיהם כמו כן כשעשו רוב הקהל יקריבו ב"ד עמהם על כל פנים הקרבן הראוי לב"ד לפי

חידושי מהרי"ח
 פ"א ד במשנה ועשו מזידין בו עב"ל ובגון שלא השב שמנוה לעשות על פי ב"ד אע"פ שידע שטעו דאל"כ קשה ממשנה א' ולפי זה מה מתקן מאד רבוי הגמרא שאומר הא שוגג דומיא למזיד ע"ש. פ"י כמו שכאן היה מזיד לגמרי ולא תלה כלל בב"ד א"כ שוגג דומיא כו' ע"ש ומשני אידי ע"ש:

מלאכת שלמה

והאי דקרו ליה דומיא דמזיד משום דכי היכי דמויד לאו תולה צב"ד הוא האי שוגג נמי לאו תולה צב"ד וחייב וכדכתיבין לעיל אליצא דר' יוחנן ואליצא דרנא בלשון שני דגמרא ולרמי בר חמא דאיעביע ליה הורו צית דין שחלצ מותר ומתחף לו בשומן מהו ולא פטיר ממתינות משום דס"ל דהאי סיפא לאו לדיוקא תתא וכדי נטתה אלא אידי דמנא רישא מזידין ועשו שוגגין מנא מני שוגגין ועשו מזידין. ה מביאין פר ובע"ז מביאין פר ושעיר דברי ר"מ. דסבר ר"מ צב"ד מביאין ולא כזור וכצרימא ר"ש צן אלעזר אומר משמו של ר"מ חטאו ששה שצטים והן רובו של קהל

תוס' רעק"א
 [את ז] במשנה שוגגים ועשו מזידים הרי אלו פטורים. קשה לי הא הרימ למקט גס בזה מביאים כשבה ושעירה כגון שהיו מזידים שידעו שהב"ד הורו שלא כדון כי ידעו הלאו אבל לא ידעו הכרת דלא מקרי עשו עפ"י ב"ד לחייב פר דהא ידעו שאסור בלאו לעשות כן ומביאין כשבה ושעירה דהיי שוגגים כיון דשגגו בכרת כדק"ל פ"ו דשבת (דסי' ע"א) כר"י דשגג בכרת אעפ"י שהורו בלאו חייב קרבן. וכן לר"ל שם משכחת שידעו העשה כמ"ש תוספות שם צ"ג.

י כ י ן תפארת ישראל

לג לרמז"ס [טס], גרם או שלא ראה צנים, דג"כ פסול מלהתמנות בסנהדרין וסנהדרין טס. ולפי גי' הספר לא מיירי רישא צנופולג צוקנה, רק כל אחד ואחד מפנהדרין נקרא זקן. כמו מפי צבעים ושנים זקן ונחמס פ"א מ"ג. וכ"כ זקן יושב ויחמא דכ"ה א]. ותדא מלחא קאמר מנא: ד' דניני נפשות כתיב ושפטו העדה: לה שידעו צב"ד שאסור, ואפ"ה הורו להיחר, אעפ"י שהקהל עשו בשוגג שמתנו על הוראתן, אפ"ה צב"ד פטירי, דמויד לאו בר קרבן

הוא: לו ר"ל כל יחיד ויחיד שעשה מציא כשנה או שעירה לחטאת: לו שדעו שטעו הצ"ד, וידעו ג"כ שסבור לשמוע נקולס ככה"ג, ואפ"ה עשו: לו הצ"ד משום דלא תלו הקהל בצוראתן, דהרי ידעו שטועין הצ"ד ואפ"ה עשו. וכל יחיד ויחיד פטור, דמויד לאו בר קרבן הוא ומיירי צידע שצכ"ה אין מנוה לשמוע לצ"ד ועיין צוה לעיל סי' י"א: לו הצ"ד מביאין משלהן פר העלם דבר של כזור, האמור כפרשת וקראל: ו ואם הורו להיחר

הורו ב"ד ש"א מן השבטים וכו'. ואומו השבט חייב. דר' יהודה ה"י דהקהל דמעניי הקהל. נמי דרש"י: ועשה אותו השבט. פי' הר"צ ואין כאן רוב מנין וכו' ודברי תימה הן דמשמע דאף הוה רוב מנין אפי' שאר שבטים חייבים והא ליחא. ללא אמתן לעיל בסמוך דשבט א' מחייב שאר שבטים אלא בהוראת צ"ד הגדול. כמ"ש שם. וז"ל הרמז"ס לדעת ר' יהודה שבט א' שעשה בהוראת צ"ד הגדול שאר השבטים מצינאין על ידו כשהיה רוב הקהל ולפיכך אומר זכאן ושאר

ועשה אותו שבט. לעלמנו. ואין כאן רוב מנין ישראל ולא רוב השבטים: והכמים ואומרים אין חייבים וכו'. והלכה כחכמים: לְבֵית דִּין חָס. הוֹרוּ בֵּית דִּין שָׁל שְׂבֻטִים פְּטוּרִים. לְפִי שֶׁהֵיא אֹמְרוּ אַחַד מִן הַשְּׂבָטִים וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשְּׂבָט עַל פִּיהֶם, אוֹתוֹ הַשְּׂבָט הוּא חַיִּב, וְשָׂאָר כָּל הַשְּׂבָטִים פְּטוּרִים, דְּבָרֵי רַבֵּי יְהוֹדָה. וְחַכְמֵי אֹמְרִים, אֵין חַיִּבִּים אֶלָּא עַל הוֹרֵית בֵּית דִּין הַגְּדוֹל בְּלִבְדָּא, שְׁנַאֲמַר (ויקרא ד), וְאִם כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְלֹא עַדְתֵּי אוֹתוֹ הַשְּׂבָטִים:

פירוש המשניות להרמב"ם

שלוקחים בהם אלה הפרים והשעירים אמרו פר העלם דבר ושעירי עכו"ם מתחילה גובין להן ואינן באין מתרומת הלשכה בחמישי מזבחים:

מלאכת שלמה

ופר מצ"ד. הורו ב"ד ש"א מן השבטים. מכאן משמע שכל שבט ושבט חייב לנמות צ"ד של כ"ג והוא ישפוט את כל בני שבטו ותחמיהם כחכמה חייבים ג"כ לנמות ככל עיר ועיר מאותו השבט כ"ג דיינים. עיין בפירוש הרמז"ן ז"ל על המורה ראש פרשת שופטים. אותו השבט הוא חייב ושאר כל השבטים פטורין דברי ר' יהודה. נגמלא דייק רב אשי כיון דמנא אומו השבט הוא חייב ושאר כל השבטים פטורים למה לי הא ממילא מדיוקא דרשא שמעתינן שאר שבטים פטורים אלא הא קמ"ל ר'

י כ י נ תפארת ישראל י כ י נ

נש"ם, וכך פסק הרמז"ס (פי"ב משנגות). ותמהני שלא נצארו כן הר"ב ורמ"י: [ו] ובהגה צ' בני קי"ל כר"י [נמצים פי"ג משנגות]: [א] אף שלומו השבט לא היה רוב מניין ישראל: [א] וזרין נמי רוב מניין ישראל, או רוב מניין השבטים: [ב] וקו"ל צאה כחכמים [נסן]:

הגדול ועי' בגמרא דף ה' ע"ב חז"ל ת"ש ר"י אומר כו' והראה ממש כמו שכתבתי והיינו לדעת הרמב"ם וגם הרב רע"ב מפרש כאן כהרמב"ם אבל שם תראה שלדעת רש"י לר"י אפילו שבט אחד ולא היה רוב מנין אפי"ה בהוראת ב"ד הגדול שאר השבטים מביאים על ידהים ע"ש ובמעט קט חבין פלוגתתם ולכן לא הארכתי כך ב"ל:

הג' וח' הרש"ש

וכ"מ מפרש"י. והנה רש"י פי' דלר' יהודה הוא הדין שבט אחד שחטא על פי בית דין הגדול גורר שאר השבטים להביא כל אחד פר. ולעד"י דכתיב"ג שאר השבטים אינן מצינאין צין כולם אלא פר אחד בלבד, דכתיב זה מציו לו' שמעון דבששה וכן רובו של קהל או שבט ואינן רוב צין מצינאין אלא פר אחד צין כולם לפרש"י לקמן ע"ב. ולפי זה אפי' שפיר דנקיט ו' שבטים דלא נגרינן שאר השבטים להביא פר לכל אחד ואחד וכן לקמן (ו). אמרינן בשלמא לר' יהודה מנא ליה להבי י"ב טהא כו' א"י דטטאו ו' שבטים כו' ולרש"י הא אפי' שבט אחד סגי. וזוהי אפי' שפיר מה דלמיר דבגרימא אשך טטאו ב' שבטים מצינאין ב' פרים כו' ופרש"י דהוא הדין טטא שבט אחד כו' והא קמ"ל דב' שבטים לא סגי להו כפר אחד. והקשה המהרש"א דהיאך הו"ד לומר כן דהא אפילו אותן שלא טטאו מצינאין כל אחד ואחד פר לעלמו ותיורו דחוק, אבל לדידי אפי' שפיר כיון דשאר השבטים שלא טטאו אינן מצינאין אלא פר א' ע"י כולם היא דה"ה אותן ב' שטטאו לא יצאו אלא פר א' לשמים. רע"ב ד"ה ועשה אותו השבט. ואין כאן רוב מנין ישראל. פשוט דלרבותא נקוט ולא לתיקא כמו שבנין המיט"ו וממתינן מיירי בכל גוונא צין שהיה רוב מנין ישראל או לא, ודיוקא דגמרא דבנין דין הגדול אף שאר שבטים חייבים הוא צד דהיינו אם היה רוב מנין לשיטתו דאין גבירה בשבט אחד אלא צדו מנין והוא שיטת הרמב"ם.

זרע יצחק

הא על זה ועי' פסוק גמ' דלמא שאני האם דהו נמי בנימין אלא מדכתיב ויאמר אלי וגו' ונתחנן לקהל עמים ומאן אמיליד לי' בנימין וקא' קהל אנתימן שמע מיניה דשבט אחד נמי איקרי קהל ואם כן למה מציא הר"ב הפסוק דלא קאי בגמ'. ונראה לי דשני פסוקים לריכס ליה הלימוד דהא יל"ד למה מציא הגמ' בחתלה הפסוק דבנימין ואח"כ מן המורה היו להו לאחיה מחלה הפסוק מן המורה ונתחנן גו', וז"ל כמ"ש המי"ט ח"ל ולינא למימר דהבי קאמר דלמי מחיליד בנימין היו שנים עשר שבטים קהל, דל"כ דיהושפט אף על גב דהו מרי אמאי איקרי קהל ע"כ. וזוהי יחא דלי היו מימיה מן המורה ונתחנן גו' היו אמנא דהבי קאמר דלמי מחיליד בנימין היו י"ב קהל, למה מציא מחלה הפסוק דיהושפט דמוס דאף שנים איקרי קהל, ועל כן ונתחנן גו' הפי' דבנימין למורה איקרי קהל. ולפי זה שפיר הוצא הר"ב הפסוק דיהושפט דעיקר יפולתא מיהושפט הוא וז"ל.

ח' רצ"ה קאלישער

[ש"יך לעמ' הקודם]

ה חוי"ט ד"ה שאף א"ל. כתב נשם המוספות שמהו נקטת דף י"ז דר' מאיר הכא לא דרש הקהל ובקטוה דרש האלות. ור' יהודה דרש הכא לרבות שאר הקהל. ובקטוה דרש למעטוי ע"ש. ולכאורה ק"ל עוד הא צ"ל אלו געבות כו' דרש"י בתולה הנחלות וענה העברה ומוקמינן האם ממתי' כר' מאיר. לכן אפשר לומר דר' מאיר סבר כל מקום דאפשר למירש דרש"י והכא אי אפשר למירש דאם כן היה רוב הקהל ממיר מכל הקהל דכל הקהל פר אחד ורוב הקהל שני פרים. ועוד דהא ר' מאיר סבר דשבט אחד לא מיקרי קהל ומנא שאל נקרא כלל קהל עד שיהא רוב הקהל דלחא שבטים לאו קהל ינבו. וא"כ לא נוכל לדרוש ממשמעותא דהקהל דשאר שבטים חייבים ו"א דהא הנשאר המה מיעוט ולא מיקרי קהל. אבל לר' יהודה שפיר נוכל לרבות דשאר הקהל כקהל ומיקרי קהל. אך קנא קשה למה צלמח לא דרש ר' מאיר הקהל לרבות מיעוט הקהל וגם שבט איקרי קהל. לכן י"ל דלדרינה ר' מאיר לשיטתו ור' יהודה לשיטתו, דהא דפליגי נקטוה אין הטנה כמו בשאר דוכמי למעטוי ולרבות דהיינו לרבות דבר אחר לחיובא או למעט דבר אחר שאינו נוכר בפסוק, צוה לא פליגי כלל דה"ה לא מרבה ולא ממעט שום דבר אחר כלל, רק הכי שפירוש ר' מאיר סבר לשון האלות משמע כל האלות הנוכרים בנבוח וממילא היו רבו, ור' יהודה סבר לשון האלות משמע מקלח מה שכתובים ודוועים בנבוח. ואם כן הכא נמי אפי' שפיר דרבי מאיר דסבר לשון הקהל משמע כל הקהל לא יוכל למירש דשבט אחד איקרי קהל וממילא לא יוכל נמי למירש גבירה דהא שאר הקהל הן מיעוט לא איקרי קהל. ור' יהודה דסבר הקהל משמע עיקר הקהל ולא כולם שפיר דרש דמיעוט הנשאר יכן שבט אחד איקרי קהל ודו"ק. ועוד דלא עדיף טטא אחרים מטטא של עגמו דליו משה שבטים טטאו פטורים לר' מאיר. ואילו אידך ו' כולם טטאו יהיו אלו ה' שבטים חייבים ע"כ לא יוכל ר"מ למירש גבירה.

חידושי מהרי"ח

ה חוי"ט ד"ה ועשה כו' ודברי תימה הן כו' עכ"פ והנה יש לדקדק בדברי רע"ב מה שכתב ואין כאן רוב מנין כו' הא"ך כתב מילחא פסיקא ואין כאן הי"ל לכתוב כזה הלשון ואיירי שאין כאן רוב מנין כו' לכן אומר לי לבי שחסר תיבה אחת וצ"ל ואין מועיל כאן רוב מנין ישראל ולא רוב השבטים והיינו ממש כהרמב"ם שכתב לדעת ר"י שבט אחד כו' כשהיה רוב הקהל והפך מזה כשהיה ע"פ ב"ד של אותו השבט דומיא דהכי אף שהיו רוב מנין אפי"ה אינו מחייב שאר שבטים אלא דוקא בהוראת ב"ד

חידושי מהרי"ח

ה חוי"ט ד"ה ועשה כו' ודברי תימה הן כו' עכ"פ והנה יש לדקדק בדברי רע"ב מה שכתב ואין כאן רוב מנין כו' הא"ך כתב מילחא פסיקא ואין כאן הי"ל לכתוב כזה הלשון ואיירי שאין כאן רוב מנין כו' לכן אומר לי לבי שחסר תיבה אחת וצ"ל ואין מועיל כאן רוב מנין ישראל ולא רוב השבטים והיינו ממש כהרמב"ם שכתב לדעת ר"י שבט אחד כו' כשהיה רוב הקהל והפך מזה כשהיה ע"פ ב"ד של אותו השבט דומיא דהכי אף שהיו רוב מנין אפי"ה אינו מחייב שאר שבטים אלא דוקא בהוראת ב"ד

ציונים

פ"ב א הורה בהן משיח. והוא מופלא ראו להוראה. גמ': מביא פר. שנאמר צ' ויקרא אם הכהן המשיח יחטא וגו' והקריב פר וגו' [ועיין לקמן מ"ן] ונגמ' פשיטא אמר אביי ה"ע כגון שהורה ושכח מלחמה טעם הורה. ובשעה (שטעה) ג"ל שעשה] אמר רבינו עשה על דעת הוראתי מהו דמימא לון דלינו מחידע ליה דער ציה. כמוד דמי. ולא לחייב [קרבן]. קמ"ל: מויד ועשה שוגג פטור. לגמרי קאמר כמ"ש נמ"ג: שהוראת בהן משיח לעצמו בהוראת ב"ד. כדפי' הר"צ נמ"ג: ב מתכפר לו בפ"ע. כגון דמורו נמי איסורי צ"ד נחלצ. והוא צעודה זרה. [א"ר אפכא כלאימא נגמ'] (דף ו' ע"ב) דאי הורה הוא צפ"ע.

פ"ב א הורה בהן משיח לעצמו. ו' ע"ב מ"י פט"ו מה' שגגות ה"א סמ"ג עשין ר"ו. שוגג ועשה מזיד כי שהוראת בהן משיח כי. מ"י סס ה"א וה"ב ו'. ב הורה בפני עצמו. ו' ע"א מ"י פ"ב מ' שגגות ה"א. הורה עם הצבור. מ"י סס ה"ד.

שינויי נוסחאות פ"ב א שהוראת. ד"ג ונכ"ק ונמנמ"ר שהורית ון בפניו. ב (ועשב) בפ"ע. ד"ג לימא.

תוספות חדשים

פ"ב א במשנה שוגג ועשה שוגג מביא פר. ועיין נחמ"ט מה שהביא בסס הנמלה דה"ע כגון שהורה ונגמ מלחמה טעם כי וכתבו התוספות לעיל פרק קמא משנה ד' דקמ"י שוגגין ועשו שוגגין לא פרין נמי פשיטא ו"ל אגב דמי הכל דהתם ליכא לשנוי כהנהל דהיי כ"ד לממר דכולו קטירין שכמו מלחמה טעם הוא עכ"ל.

תוס' רעק"א

פ"ב ב [אות] ב' רבי' ר"ה הורה. שהיה הוא אחד מן הפנהדרין. כבאר שבע תמה דבסוגי' שמעו להדיא דהיא רק אם מורב; איסורי אכל לא חליא כלל אם הוא אחד מסנהדרין או לא.

חי' ר"א מגרידיין

פ"ב א משנה שוגג ועשה שוגג וכו'. י"ב שטעה בהוראה ועשה מכה אוחו השגגה העשפה וחס לא היה לו טעם להחיר לא היה עושה (עי' הר"ב לקמן מ"ג שכתב סו) אכל שוגג שטעה וחס שמומר אכל עשה מויד שלא מלה המעשה מחמת הימר שלו אלא גם היה אסור היה עושה ולא חשב כלל בשעת מעשה דזה מותר. או מויד שהחיר האיסור גמור שידע שאסור ואפילו הכי ראה לעשות אכל נסוף לא עשה כשדיל זה אלא שגג שדימה שזה שומן או זולת בנחה טעות שמושב שמומר אינו מביא קרבן. והרמב"ם צדק ע"ו משגגות הלכה ב' כתב הרש"א והקפסא כמו שכחצנה אכל נתייעמא ביאר נבמה דליחא נמשנה ונמה דיתא עשה מויד לא כתב ללוס וטשא' כלי לא עמדו בזה.

פ"ב א הורה בהן משיח. כהן גדול המשוח בשמן המשחה, הורה הימר לעצמו ועשה מעשה עצמו דכדר שמיניס על זדונו כרת: ב מתכפר לו בפני עצמו. חייב להביא פר בפני עצמו. הורה עם הצבור. שהיה הורה אחד מן הסנהדרין ששגג בהוראה: מתכפר לו עם הצבור. צפר העלם דנר של לצור. ואינו צריך קרבן אחר. דסקלא דעמך אמיינא כי היכי דציוס הכפורים אין מתכפר עם הצבור, דהא כתיב (ויקרא טו) ושחט את פר החטאת אשר לו, הכל נמי יהיה צריך קרבן בפני עצמו, קא משמע לן דלא. ונפקא לן מקרא דכתיב (סס ד) על חטאתו אשר חטא, נחטא המיוחד לו מציא קרבן בפני

פרק ב א הורה בהן משיח לעצמו, שוגג ועשה שוגג, מביא פר. שוגג ועשה מזיד, מזיד ועשה שוגג, פטור, שהוראת בהן משיח לעצמו, שהוראת בית דין לעצמו: ב הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו, מתכפר לו בפני עצמו. הורה עם הצבור ועשה עם הצבור, מתכפר לו

ולא הורו צ"ד כלל לא אצטרין למתני דחייב להביא פר דמקרא מלא הוא אלא כי אצטרין למתני כגון דהורו צ"ד

פירוש המשניות להרמב"ם

מיעוט הוא אחד מהם: לבטל מקצת ולקיים מקצת כפי מה שהתנה בב"ד וג"כ צריך העלם דבר עם שגגת המעשה ואינו חייב אשם תלוי כשהוא מסתפק ולא נודע לו כגון ב"ד עם הציבור ועוד יחבאר זה: ב הורה בפני עצמו וכו'. היה יחפז לו עם הציבור הואיל ואינו מתכפר עמהם כצום כיפור אלא בקרבן מיוחד לו בפני עצמו כמו שבאר במקרא פר החטאת אשר לו והודיענו ככאן שמתכפר לו עם הציבור כשנשתתף עמהם בשגגה כמ"ש יחלה על חטאתו אשר חטא ר"ל שיהיה חטאו מיוחד לו לבדו אותה שעה יביא קרבן בפני עצמו אבל כשנשתתף עם הציבור לא ולמדנו עכ"ם משאר מצות לפי שנאמר בשאר מצות ונעלם דבר מעיני הקהל ונאמר בעכו"ם והיה אם מעיני העדה כמו שלשם באומר דבר ולא כל הגוף כן באמרו בעכו"ם ואינו צריך לבאר כי בכל מקום שאמרנו שאר מצות או כל המצות בענין זה באיזה מקום שבא כי אמנם נרצה לומר האחת ושליש מצות לא חעשה שחייבין

פ"ב א הורה בהן משיח לעצמו שוגג וכו'. אמר בפרשת ויקרא אם הכהן המשיח יחטא וגו' והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר לחטאת וזה הפר הוא שנקרא פר הבא על כל המצות ואמרו לאשמת העם דיבר על שגגת המעשה כמו שקדם לנו שהוא צריך שיורו בשגגה והיו עושים בשגגה על פיהם כמו כן המשיח לא יביא אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה והוא עצמו שיעשה בשגגה על הוראתו שהורה לעצמו בשגגה וכבר נתבאר בהוראת ב"ד לצבור כי אם היה ב"ד בשני הפנים פטור כמו כן יהיה הוא בכמו אלה שני הענינים פטור מן הקרבן כי המויד אינו חייב קרבן ומתנאי זה הכהן המשיח שיהיה חכם מופלא ויורה בפני עצמו ואז חייב כפרה בפני עצמו אבל כשהוא אינו מופלא או שנשתתף עם ב"ד בהוראה ועשה בכלל העושים כשהוא סומך על הוראתו על הוראת ב"ד הרי הוא כמו איש אחד מבי"ד שסומך על הוראת העדה אשר הוא ממנה ודינו כדון איש אחד משאר העם אם היו העושים רוב הקהל הוא יחפז לו עם הציבור ואם היו

מלאכת שלמה

וחד כשנה או עשירה אכל כהן משיח כי הורה מויד ועשה שוגג לאו דיניה יחיד ופטור לגמרי דהיי אצטרין צפרק צמרא מעס הארץ פרט למשיח דאינו מציא קרבן בשגגת מעשה. ושוב אעמיטנו נסמון. ופירש נחמ"ט הורה כהן משיח והוא מופלא ראו להוראה נמלא. מויד ועשה שוגג פטור. לגמרי קאמר וכמ"ש נמשנה ג'. שהוראת כ"מ לעצמו בהוראת ב"ד. כדפי' הר"ב ו"ל נמשנה ג'. ב הורה בפני עצמו. כגון דהורו נמי איסורי צ"ד נחלצ והוא צ"ע" מחכפר לו בפני עצמו דמציא פר בפני עצמו דאי הורה הוא בפני עצמו ולא הורו צ"ד כלל לא אצטרין למתני דחייב להביא פר דמקרא מלא הוא אלא כי אצטרין למתני כגון שהורו צ"ד משיח איסורי. הורה עם הצבור. צ"ד כגון שהורו נחלצ איסורא

פ"ב א הורה בהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג מביא פר וכו'. על סוף קימן ג' ביד פט"ו דהלכות שגגות. ונגמלא פרין שוגג ועשה שוגג פשיטא דהיי שוגג מעליא ומציא פר ומשיח אמר אביי ה"ע כגון שהורה ושכח מלחמה טעם הורה ובשעה שטעה אמר רבינו עשה על דעת הוראתי מהו דמימא לון דלינו מחידע ליה דער ציה. כמוד דמי. ולא לחייב [קרבן]. קמ"ל: מויד ועשה שוגג פטור. לגמרי קאמר כמ"ש נמ"ג: שהוראת בהן משיח לעצמו בהוראת ב"ד. כדפי' הר"צ נמ"ג: ב מתכפר לו בפ"ע. כגון דמורו נמי איסורי צ"ד נחלצ. והוא צעודה זרה. [א"ר אפכא כלאימא נגמ'] (דף ו' ע"ב) דאי הורה הוא צפ"ע.

י ב י תפארת ישראל

שוגג, כגון שנחלף לו חלב בשומן דכל שנחלף לו חלב בשומן ואכלו בין שהורה או לא הורה צטעות פטור לגמרי מקרבן. וה"ה בשגג בהוראה, ואח"כ שגג בחילוף חלב בשומן פטור לגמרי, וכמ"ש לעיל סי' ג'. ה לגמרי מכל קרבן [נמ"ן]: ו ר"ל שגם צה"ג צריך שיהיה ההוראה והמעשה שניהן בשוגג, שהוראה צ"ד לצבור פ"א מ"א: ו אפילו אם בצאום שעה גם הצ"ד טעו בהוראתו באיסור אחר, כגון שטעו צ"ד נחלצ והוא נדס, או איפכא כיון דאסורים חלוקין, מציאין כל אחד קרבן לעצמו: ח ר"ל עם הסנהדרין: ט שטעה הוא ויין בהוראה באיסור אחד, ועשה הוא וכל ישראל בהוראתו:

פ"ב א ר"ל כה"ג המשוח בשמן המשחה, שהיה ראו להוראה, והורה הימר לעצמו דכדר שמינין עליו כרת, ועשה כהוראתו: ב ר"ל שגג בהוראה ועל סמך אוחו שוגג שהיה לו בההוראה עשה המעשה, אף דבשעת המעשה שכח מלחמה הטעם המור, עכ"פ מדקאמר רבינו עשה על דעת הוראתי, אינו מויד, ולהכי מציא פר: ג ר"ל שנחלטה שגג בהוראה, ואח"כ שכח שהורה צה הימר, ועשה נחמ"ד, ולא דוקא נחמ"ד, רק ר"ל שלא עשה על סמך אוחו שוגג שהיה לו בהוראה. כגון שהורה שחלב הכליות מותר, ואח"כ לא זכר הוראתו, ונחלף לו חלב זה בשומן ואכלו, וכ"ש צעשה מויד ממש: ד ר"ל שהחיר אף שידע שאסור, רק דבשעת מעשה היה

עלמא, וזכטא שאינו מיוחד לו אינו מביא קרבן צפני
 עלמא: שאין בית דין חייבים. כלומר, דין הוא
 שהמשיח מתכפר עם הצבור, שהרי אין בית דין חייבין
 וכו' וכן המשיח, אלמא הושיה המשיח לצית דין בכל
 עניניו. אס כן כשהורה עם
 הצבור, דין הוא שיהיה שוה
 לצבור ומתכפר עם הצבור: ולא
 בעבודה זרה עד שיורו לבטל
 מקצת. לפי שנאמר בשאר מצות
 (ויקרא ד) ונעלם דבר מעיני הקהל,
 ונאמר בעבודה זרה (במדבר טו)
 והיה אס מעיני העדה וגו' מה
 בשאר מצות ונעלם דבר ולא כל
 הגוף, אף בעבודה זרה דבר ולא
 כל הגוף: ג אין חייבין אלא

עד העלם דבר. בית דין שהורו לצבור על אחת מכל
 המצות, אין חייבים להביא פר העלם דבר של צבור אלא
 על העלם דבר שסגרו בצורחה ונעלם מהן הדין: עם
 שגגת מעשה. וסגרו רוב הצבור ועשו מעשה על פיהם.
 דכתיב ישגו ונעלם דבר, שגגת מעשה ונעלם דבר: וכן
 המשיח. וכן כהן גדול המשותף בשמן המשחה, אינו חייב
 קרבן עד שיעלם ממנו הדין ויעשה הוא עלמא מעשה
 בשוגג על פי הוראה שחשב. דכתיב (ויקרא ד) לאשמת

דפירש הר"צ במשנה דלקמן: לא בעבודה זרה. דחננו
 שיאחא מכלל פר העלם דבר של צבור לדון בעלמא צהנאת פר ושעיר ע"ן. יכול יהו חייבים על עקירת מצוה כולה
 נאמר כאן מעיני כו': ג וכן המשיח. פירש הר"צ אינו חייב קרבן וכו' ולא כחז אינו חייב פר. כמ"ס בצבור.
 מטעמא דכתיב רש"י דמשיח פטור מכלום כדאמר לקמן צפרק צתרא [דף י"א] מעם הארץ פרט למשיח דאינו

איסורי. רש"י: שאין ב"ד חייבין וכו'. לשון הר"צ
 כלומר דין הוא שהמשיח מתכפר וכו'. וכן פירש"י
 והוא דפירש הר"צ לעיל דנפקא לן מקרא דכתיב על
 חטאתו. הכי איתא בצרייתא. אבל ק"ל דבגמ' מיימי לה
 אמתני' וקאמר מה"מ דת"ר
 יכו'. ואי איתא דמתני' אשאין
 סמין. מאי קשיא ליה. ומאי
 מהדר ליה. הא מתני' גופא תני
 טעמא. אלא נ"ל דחנא דידן לאו
 לראיה מיימי אלא מילתא צאפי
 נפשה היא. וה"ק ואין. וכה"ג
 ריש פ"ק דצילה [מ"צ] שאפר
 כירה וכו' מפרשי' בגמ' ואפר
 דפסי' הר"צ שס וכבר כחצתי
 בסוף פ"ו דערוזין [ד"ה שאין]

צסס הרא"ש דמפרש לה הכי במתני' דהתם. ואע"ג
 דלא אחרת עלה בגמ' כלום. ושס הבחתי לו ממשניות
 אחרות לראיה לדבריו. וכן נ"ל נמי הך דהכא דהוי כמו
 ואין. ומשום כהן משיח נקיב לה הכא. אע"ג דלענין
 צ"ד כבר מן לה לעיל פ"ק מ"ג. וא"ג אידי אינך דאין
 חייבים וכו': שאין ב"ד וכו' רש"י פי' ר"מ היא
 דאמר לעיל סוף פ"ק צ"ד מביאין וכו' ולפי מה
 שכתבתי לעיל בריש הפרק [ד"ה והלך]. צסס הכ"מ אין
 לדקדק צמאי דתני צ"ד. וככ"ע אחיה: וכן המשיח.

רצנן לפי שיאחא עבודה זרה לדון בעלמא [פירוש רש"י
 שיאחא מכלל פר העלם דבר של צבור לדון בעלמא צהנאת פר ושעיר ע"ן]. יכול יהו חייבים על עקירת מצוה כולה
 נאמר כאן מעיני כו': ג וכן המשיח. פירש הר"צ אינו חייב קרבן וכו' ולא כחז אינו חייב פר. כמ"ס בצבור.
 מטעמא דכתיב רש"י דמשיח פטור מכלום כדאמר לקמן צפרק צתרא [דף י"א] מעם הארץ פרט למשיח דאינו

פירוש המשניות להרמב"ם

דבר עם שגגת המעשה. כבר קדם שכהן משיח לצצמו ככ"ד
 הגדול לציבור ושעכורים כשאר מצות: ושגגת המעשה הוא
 שיסמוך על אותה הוראה ויעשה כמדה ויהיה שוגג ע"פ

מלאכת שלמה

שגגת מעשה לחודיה פטור מכלום דאמר קרא מעם הארץ פרט
 למשיח דאינו מביא בשגגת מעשה כלל רש"י ז"ל. ומתני' דלא כרבי
 דאמר משיח חייב בשגגת מעשה לחודיה בע"ז דחנא דמתניחין ודאי
 ס"ל דאף בע"ז אין משיח חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת המעשה
 ואע"ג דלא קתני בשגגת צהריא ולא בע"ז אף חייבין אלא על
 העלם דבר עם שגגת המעשה וכן המשיח כיון דחנא צרישא וכן
 המשיח ה"ה גבי ע"ז דה"י צסיפא קתני ולא בע"ז אלא על דבר
 שזדונו כרת ושגגתו חטאת ולא קתני וכן המשיח אע"ג דנפקא לן
 לקמן מקרא דכתיב לאשמת העם דמשיח לצבור אלא כיון דחנא וכן
 המשיח גבי שאר מצות מה"מ צע"ז וכן נמי הכא. וצ"ד ספ"א
 דהלכות שגגות. בפירוש רעז"ל ובע"ז אין חייבין שצ"ד שגגו
 צהוראה וכו' כן צ"ל. אין ב"ד חייבין אלא על דבר שזדונו
 כרת ושגגתו חטאת. צפ"ק דיצמות דף ח'. ובגמרא מנלן דחניא
 רבי אומר נאמר כאן צצבור ונדעה חטאת אשר חטאו עליה
 ונאמר להלן לגלות ערותה עליה מה להלן דבר שחייבין על זדונו
 כרת ושגגתו חטאת אף כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו
 חטאת ומשיח יליף מצבור דכתיב לאשמת העם והא נמי דתנן
 בסמוך סמין ו' דמביא שעיר על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת

ציונים
 וכן המשיח. מ"י סס
 ה"א. ולא בע"ז מ"י
 סס ופ"ד ה"א ופ"ג
 ה"ב סמ"ג ע"א ר"י.
 ג אין חייבין אלא על
 העלם דבר. ז' ע"ב מ"י
 פ"י"ב מה' שגגות הלכה
 ח"צ ופ"ג ה"א. וכן
 המשיח. מ"י שס פט"ו
 ה"א וה"ג.

שינויי נוסחאות
 שאין ב"ד חייבין.
 כמ"מ אין ב"ד... ועי'
 מ"י"ט וצמ"ס ה"א"ש.
 ולקיים מקצת. צמ"ק
 למאן מן מקצת על
 מקצת. ג שגגת
 המעשה. כחכז י' מ'
 ...מעשה וכן כסמן.

בית שאול
 פ"ב ב משנה הוראה עם
 הצבור. ע"י רע"ב שכתב
 שהוא היה אחד מן
 הסנהדרין, וצבאר שבע
 הוצא צהנאת ר' עקיבא
 איגור ז"ל חמה על זה,
 ועי' בספר הורה גבר
 ש"צ וזה נטוב טעם.

ח"י רצ"ה קא"ישער
 פ"ב ב משנה שאין ב"ד
 חייבין. ע"י פי' רע"ב
 ומ"י"ט שחמה על פי'
 הרע"ב דאי מתני' נחנת
 טעם למה ליה קרא,
 ונל"ד דקרא מלמדנו
 דדוקא צמיחד צתאול.
 אצל אינו מיוחד או הוא
 לא יקריב לעלמו. וא"כ
 אטו אין דין כהן וצבור
 שרן דהיינו שהיה ההפך
 חייב אף על שעקר דין
 הכתוב צמורה ויחלו צו
 ח"כ אס הוא עם הצבור
 עקרו דבר מן חמורה הרי
 הוא לא יקריב לעלמו
 שאינו מיוחד צתאול ועם
 הצבור אינו מתכפר שרי
 הם פטורים וא"כ אין לו
 תקנה כלל. וא"כ שצאמת
 כהא גוואל אין לו תקנה
 ומה שאני אומר דהפך
 שעקר דבר מן חמורה
 חייב היינו אי לצדו עשה.
 ח"כ כיון שמתני' דבר ח'
 שאינו פטור מן הדין
 ואפ"ה אין לו תקנה
 להתכפר אומר נמי שמה
 שמתלמדו קרא דבאיתי
 מיוחד אינו מביא קרבן
 היינו נמי שאין לו תקנה
 מפני ששם הצבור ודאי
 אין לו שייכות להתכפר
 עמהם בשום אופן. על כן
 קאמר מנא שדינו שוה עם
 צבור. וזה שכתב הרע"ב
 שרן הוא שמתכפר עם
 הצבור כו' ר"ל דמקרא
 מוכח דלעלמו אינו
 מתכפר וזה ששם הצבור
 מתכפר נמי דין הוא.

תפארת ישראל י ב י

אף כשעשו עם הצבור. [וי"ל*] דאפר מה דקאמר מנא שאין צ"ד וכו'
 הוא כמו שאפר כירה מוכן יש צ"ה, ור"ל כמו ואין צ"ד וכו': 10 אין
 צ"ד חייבים פר העלם דבר: 10 ר"ל צריך שיהיה נעלם הדין
 מהצ"ד, והורו שלא כדן, ועשו הקהל בשוגג על סמך אותה הוראה
 (* עיין בחי"ס ד"ה שאין ב"ד חייבין. [הנחת איתן])

ציונים

אין ביד חייבין. מ' ע"א בימות ח' ע"ב מ"י סג פ"ג ה"א. וכן המשיח. מ"י סג פט"ו

שינויי נוסחאות
ולא בע"ז (אין חייבין) א"א. כ"מ ומשכ"ל לתא; נד"ג ובע"ז אלא ולתא גם למ"ל לא וע"י מו"ע אין (בי"ד) חייבין. נד"ג וכפ"ק וכמסכ"ל לתא וכן לתא ככ"מ (וס ואת...) וכן לתא כע"ב. עד שירוד דבר. נד"ג וכפ"ק וכמ"מ ומשכ"ל אלא על דבר. ו"א בע"ז

תוספות חדשים
ג במשה ושגגתו חטאת חימה אחת קאמר על שגגתו חטאת הא ה"א גוסה חטאת הא וכו'

ליקוטים

ג הו"ט ר"ה אין חייבין וכו' הו"ט וכו' פי' דמי היכי דנמשה ללעל חטן ולא בע"ז עד שירוד וכו' והי נמי במש' דלקמן ולא הכי כהו חובה למתמי ולא בע"ז אין חייבין עד שירוד וכו' ה"ה נמי דהו"מ למתמי הכי כהו ולימא ולא בע"ז אלא על העלם דבר וכו' אלא מ"ה אכפל ומי אין חייבין לומר דקאי אחרוניו בין אכ"ל וכן אמטת דכולהו לריכס העלם דבר ע"א שגגת מעשה וכו' נשיא שנמלטת צוה ולא הכי דברים הנכונים שגגת ח"ל לא ידענא מה קאמר דלעיל וכן לקמן לא מי ולא בע"ז אלא וכו' אלא ולא בע"ז עד וכו' והכא לא מי למימי כי ההוא לישנא ולא בע"ז אין חייבין וכו' ומתמה"ל על המו"ע דמיי הכא ולא ידענא מהי כהא דנמסר ע"כ ואין משג דברים אלו דהיינו אלא דהכא היינו עד דלעיל ודלקמן אלא דהסם ש"ך לישנא דעד ודמתנ נמי כרישא דהיא שאין כ"ד חייבין עד שירוד וכו' ולא קמי נלשנא דאלא והכא ש"ך אלא ודמתנ כרישא דהן דאין חייבין אלא על העלם דבר ומה שמתה על המו"ע דלא ידענא מהי כהא דנמסר דברי חימה הן דמתה וכו' למדק כהא דנמסר דהסם היא כהא כפ"ע דשגג צווח הן וכלל חדא מתייהו מן צוה ולא בע"ז ובראשונה ובשלישית על המו"ע אין חייבין אלא גמר והכי נהי להיות גמר

מציא בשגגת מעשה כלל. ועיין בפירוש הר"צ משנה ז' דכדרי ר"ש: ו"א בעבודה זרה וכו'. פירש הר"צ דלפינן עבודה זרה משאר מלות מגורה שזה כו' דבעבודה זרה לא כתיב צית דין. דהא כתיב ואס מעיני העדה נעשתה בשגגה והיינו מעשה. ומעשה אינו חלוי צ"ד. רש"י לעיל דף ז' ע"ב: אין חייבין. אפשר לי לומר דהא דדיק תנא למתני אין חייבין והוי מצי למתני ולא בעבודה זרה כוכבים אלא וכו' וכמתנן לעיל וכן לקמן דמשום דשגגת מעשה פליג רבי כדתיבא בגמרא וה"א

הַמְשִׁיחַ. וְלֹא בַעֲבוּדָה זָרָה אֵין חַיִּיבִין אֶלֶּא עַל הָעֵלֶם דְּבָר עַם שְׁגָגַת הַמְעֻשָׂה. אֵין בֵּית דִּין חַיִּיבִין עַד שְׂיֻרֵי בְּדָבָר שְׂזָדוּנוּ כָּרַת וּשְׁגָגָתוֹ חֲטָאתָ. וְכֵן הַמְשִׁיחַ. וְלֹא בַעֲבוּדָה זָרָה כֵּה,

העם, מלמד שהמשיח נעם: ובעבודה זרה אין חייבין. (ועבודה זרה). שנית דין ששגגו בהוראה בעבודה זרה חייבין פר ושעיר: אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה. כשאר כל המלות. דלפינן עבודה זרה משאר מלות מגורה שזה דמעיני מעיני. אלא על דבר שזדונו כרת ועל שגגתו חטאת. שכל הכריתות שנמורה הן שלשים ושלש, ועל כולן חייבין על שגגתן חטאת, חוץ מחמש שבהן שאין חייבין על שגגתן חטאת, והן:

דמתניתין ר' היא ומש"ה לא קתני וכן מש"ה. קמ"ל במאי דתני אין חייבין כלומר דאף כהן משיח אינו חייב אבל בגמ' דייק לה כי היכי דכפישא לא קתני וכן מש"ה. וליכא מאן דפליג אלא ה"ה ה"ה. ואיכא למדק אחתי נסיון מקיפא ולא מרישא: אין ביד חייבין עד שירוד בדרב שזדונו כרת וכו'. פירש הר"צ שכל הכריתות שנמורה הן שלשים ושש [ומני להו כריש כריתות] ועל כולן חייבין על שגגת חטאת דכתיב (במדבר ט"ו) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והכפיש אשר תעשה ציד רמה וגו' הוקשה כל התורה כולה לע"ז מה להלן ע"ז [כדפי' הר"צ סוף פ"ק]

מילה. וקרצן פסח. לפי שהן מלות עשה אע"פ שיש על זדונו כרת אין חייבין על שגגתן חטאת דבמטאת כתיב (ויקרא ד) אחת מכל מלות ה' אשר לא תעשינה. ומגדף. מפני שאין צו מעשה, והכתיב אומר במטאת, לעושה בשגגה, ילא מגדף שאין צו מעשה. ובמטאת מקדש וקדשו אין חייבין על שגגתן אלא קרצן עולה ויורד האמור בויקרא. וכל הכן אין צית דין מציאין חטאת על שגגתן, ולא המשיח. נמצאו כל המלות שצית דין וכהן המשיח מציאין עליהם קרצן, שלשים ואחת מלות שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתן חטאת קבועה:

שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. אף כולן שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. וילמד עליון. פי' דכי משגו דלצבור. מתחמון. מדכתיב ואס נפש וכתיב תורה אחת וגו' גמרא [דף ט]. ומ"ש הר"צ חוץ מחמשה. דעומאת מקדש וקדשו תרתי. טמא הנא למקדש וטמא האוכל קדש: [וכן המשיח וכו'. עיין מ"ש במשנה ז' דעומאת מקדש וקדשו תרתי.]

פירוש המשניות להרמב"ם

הוראתו כמו שביארנו: אין בית דין חייבין עד שירוד וכו'. כבר בארנו שזה שאמר כפי' שלח לך וכו' תשגו ולא תעשו שהוא מדבר בשגגת עכו"ם ואמר אחר כן תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כל עושה בשגגה לשגגת עכו"ם מה עכו"ם דבר שחייבין על זדונו כרת ומצאנו שהכתוב חייב בשגגתו חטאת ואז חייב ב"ד כשהורו בה קרבן חטאת אף כל העושה בשגגה עד שישגה בדבר שחייבין על זדונו כרת ואז יחייבין על שגגתו חטאת ואם היה אוחז הדבר שחייב היחיד על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אז חייב ב"ד כשהורו או המשיח קרבן חטאת והיוצא מדבריו שכל שחייבין על זדונו כרת יחייב היחיד על שגגתו חטאת וחייבין ב"ד והמשיח על הוראה בו על

על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. וילמד עליון. פי' דכי משגו דלצבור. מתחמון. מדכתיב ואס נפש וכתיב תורה אחת וגו' גמרא [דף ט]. ומ"ש הר"צ חוץ מחמשה. דעומאת מקדש וקדשו תרתי. טמא הנא למקדש וטמא האוכל קדש: [וכן המשיח וכו'. עיין מ"ש במשנה ז' דעומאת מקדש וקדשו תרתי.]

מלאכת שלמה

ליך מצבור מג"ש דגבי נשיא כתיב ועשה אחת מכל מלות וצבור נמי כתיב ועשה אחת מכל מלות ויחד נמי דאין חייב כשנה או שעירה אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת כמתנן בסמוך לפינן מלאמך קרא ואס נפש וליך חמתון דהיינו יחיד מעליון דהיינו נשיא. ו"א בע"ז אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת צבור. לפי מג"ש מעיני מעיני יחיד ונשיא ומשיח כתיב נפש אחת

התנאים שהקדמנו קרבן מלבד חמשה דברים והם פסח ומילה ומגדף ומטמא מקדש וקדשו לפי שהפסח והמילה אע"פ שהם כרת כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא אבל אינו חייב על שגגתו חטאת לפי שהם מצות עשה ומצאנו הכתוב שחייב קרבן חטאת על מצות לא תעשה והוא שנאמר אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה בשגגה וגו' וכן מגדף אין חייב בשגגתו חטאת כמו שנאמר לעושה בשגגה יצא מגדף שאין בו מעשה וכמו כן מטמא מקדש וקדשו אינו בכלל באמרו אחת מכל מצות ה' לפי שהוא ביאר הקרבן לו בכתוב שהוא בעולה ויורד וידוע ששלשים ושש כריתות בחורה כמו שנכתב מניניהם בראשון ממסכת כריתות והן כולן כתובים בחורה ונשאר לנו מן הכריתות אחת ושלשים ואחת האחת

וכולן בכלל נפש אחת הן וילמד חמתון דהיינו יחיד נשיא ומשיח מעליון דהיינו צבור ור' יהושע בן לוי מפיך לכולה מלאמך מדכתיב גבי ע"ז תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ציד רמה הוקשה כל התורה כולה לע"ז מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת אף כולן ומכאן נפקא לן יחיד נשיא ומשיח דכולהו בכלל נפש אחת הן וצבור דכתיב צוה וכו' משגו לעיל

י כ י ן	תפארת ישראל	י כ י ן
כרימות. ועל כולן חייבין חטאת, חוץ מה', פסח ומילה מדין עשה, ובמטאת כתיב אשר לא תעשינה. וחוץ ממגדף, מדאין צו מעשה, וחוץ מעומאת מקדש וקדשו, מדחייבין רק חטאת שאינה קבועה, דהיינו קרבן עולה ויורד האמור בפרשת ויקרא, כלקמן. נמצא שאין צ"ד או כה"ג מציאין קרבן רק על ל"א מלות: כא אין חייבין		

הבבא ובהך מליצתא הוסיף אין חייבין ועל הא הוא דליק המו"ע ודיוקו אמת. בא"ד ואיכא למירק וכו'. מירן הכ"ד דכופא אלימא ליה טפי משום דמו לא מנא בתרא בשום דוכתא וכן המשיח משא"ל רשא וכו' והו"מ למדמי דהוי וכן המשיח דבמלא קאי נמי עלה וכו' ע"כ וכי"ו נמשך אחר שיבושו דלעיל דהיינו הוב אפי' למיפק ארעמיין דוכן המשיח דבבבא השנייה קאי ג"כ על ולא בע"ז דבבבא ראשונה ואין זה דרך אפי' לדברי הדיוט כ"ש במאמר החנה ואס היה כך דעתו לא הו"ל למיתמי ולא ידענא מהי ארון בה (שם). במשנה וכן המשיח. קטן הן לישנא בנשיא הסם הו"ל לומר וכן המשיח והוא קאי שפיר אטלוהו מילי דלוחה בנא א"כ קשיטת המו"ע דכתימא קיימא ולא ידענא מהי ארון בה (שם). במשנה וכן המשיח. קטן הן לישנא בנשיא

ד אין חייבין ע"י עשה וע"י לא תעשה שבמקדש. בית דין שהורו וטעו בטומאת מקדש וקדשיו, אין מחוייבין להביא קרבן זכור: ע"י עשה שבמקדש. כגון שנטמא במקדש, שמנזהו לו ללאת בקרנה, ואם שהה וינא זכרוכה חייב כרת. ובית דין שהורו לו ללאת זכרוכה אין חייבין קרבן, לפי שאין על שגגה זו קרבן טהאת, כלומר, יחיד שטעה ושגג בזו וינא זכרוכה אינו חייב טהאת קבועה אלא קרבן עולה ויורד: וראי תעשה שבמקדש. שלא יכנס למקדש בטומאה: ואין מביאין אשם תלוי וכו'. שכל דבר שחייבין על שגגתו טהאת קבועה, מביאין על לא הודע שלו אשם תלוי. וטומאת מקדש הואיל ואין חייבין על שגגתו טהאת [קבועה], אין מביאין על לא הודע שלו אשם תלוי: ע"י עשה שבמקדש.

דכזור המתחיל אשם ודאי וכו': ד אין חייבין על עשה וכו'. פירש הר"ב ז"ד שהורו. וכן פירש"י משום דכהן משיח פלוגתא בסוף פרקין גמ' [דף ט"ז]: ע"י עשה שבמקדש. פירש הר"ב כגון שנטמא במקדש וכו' כדחנן במשנה ג' פ"ב לטובות: ואין מביאין אשם תלוי וכו'. כתב הר"ב שכל דבר שחייבין על שגגתו וכו' [עין גריס ממתיקין ז'] יליף לה בגמרא דזכרונות קבועה כתיב ואם נפש וגו' מכל מלואת ה' וגו' ואשם. וזכרונות תלוי כתיב נמי מכל מלואת ה' וגו' ואשם. וכ"כ הר"ב במשנה ז' פרק ה' דכריתות. ומ"ש הר"ב וטומאת מקדש הואיל ואין חייבין על שגגתו טהאת. ר"ל

ציונים
ה"ב. ד אין חייבין ע"י עשה וע"י לא תעשה שבמקדש. ח' ע"י שטעוה י"ד ע"י מ"י פ"ב מה' שגגות ה"ח סמ"ג עשין ר"ל. ואין מביאין אשם תלוי. מ"י ט"ז פ"ח ה"ב.
שינויי נוסחאות
עד שרודו על דבר. ככ"מ ומשנ"י ולא בע"ז אלא... ד"ג ובע"ז אלא... ככ"ק ולא בע"ז אין חייבין אלא.
תוספות חדשים
ו"ל דהכי פירושו מה שאלם אמר היה ממתיק טהאת על שגגתו כהא מביאין פ"ב (תוספת).

עד שרודו על דבר שרודו פרת ושיגגתו חטאת: ד אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש.

פירוש המשניות להרמב"ם
ובשביל אלה העקרים אין חייב אשם תלוי בלא הודע של מקדש וקדשיו ואין חייבין כ"ד פר העלם כשהורו וטעו בטומאת מקדש וקדשיו לפי שהורו בדבר שחייבין על זדונו כרת אבל אין חייבין על שגגתו טהאת רוצה לומר טהאת קבועה כמו שאר מצות כמו שנתבאר למעלה ואמנם חייב על שגגתו קרבן עולה ויורד ועשה שבמקדש הוא שנתטמא בתוך המקדש שנטמא אליו שיצא ומצותו לו לצאת היא מצות עשה שיצא אבל ראוי לו לצאת בדרך קצרה כמו שנתבאר בשני משבועות ואם יצא בארוכה שיאריך בעכובר במקדש הוא חייב כרת ולא תעשה שבגדה הוא שלא יבא על הנדה: ועשה שבגדה. הוא כשנתטמא בעור שהוא בא עליה שנטמא אותו שתפרש ממנה כמו שזונו לאחר שיצא מן המקדש וזו היא מצות עשה כשנאמר לו פרוש ממנה אבל יתחייב כזה במה שאומר ר"ן וזה כי אם נבדל ממנה כשפרסה נדה מיד והוא כקטוי הוא חייב כרת אם היה מויד או חטאת אם היה שגג לפי שהנאה לו ביציאתו בכיאתו וכאילו בא על הנדה אבל ראוי לו שיעמוד על ענינו ויבטל מחנועות התשמיש ונועץ צפרניו

תוס' רעק"א
ד [אות יא] במשנה ואין מביאין. היינו יחידים. אבל [כ"ד ומשח] אף דכבר שגגתו טהאת קבועה אין מביאים אשם תלוי כדלפי' בפרקין ד"ו מקרא דכתיב גבי א"ת וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג מי שחטאו בשגגת מעשה אבל לא בית דין ומשח דחטאת כהעלם דבר עם שגגת מעשה. פירש"י. ועיין בפרקין משנה ז'.

ליקוטים
נכללו בני ליתותא דא"ג דלית ביה חומרא אלינא דר"ע ומתני' י"ל דקמחא טומיה דהא ספס סתמי' אמרי' שהיא ר"מ אלינא דר"ע והיינו דמיז פ"ר על טומאת מקדש וקדשיו משא"כ כ"כ"ד כדלפני' גמ' ומת"ש רש"י ו"ל במתניתין דלקמן אפי' הכי כהא מיהא שיה לבי"ד לגמרי (שם): ד ביהמה מביאין. ככל שאר הקרבנות נקט חייבין משום דכי מייחי הקרבן מהכפר לו לגמרי אצל הכה גבי אשם תלוי שמינו אלא להגן עליו מן העוהם כל זמן שלא ידע ולכי ממידע ליה חייב להביא קרבנו מש"ה לא חייב ליה לישנא דחובא אלא אין מביאין וע"ל דלגיל דמיירי במשתי וכו"ד שנה כה לישנא דחובא דשרין טפי גבייהו דלפוס גמלא שומח ולפי' הכא שיה את טעמו ומני אין מביאין להודיע דבהדיא מייירי כמ"ש רש"י (שם):

והוא נפש ילמד עליון דהיינו זכור מחטתון דהיינו יחיד נשיא ומשיח דאין חייבין אלא על דבר שזונו כרת ושגגתו טהאת זכור ע"י זין זכור מלואת. וזכור רפ"ב דהלכות שגגות. ד ע"י עשה וקרבן עולה ויורד ולא חייב כרת אם שגגתו טהאת קבועה ולא המנהג לא תעשה ולא יעמאל את מחמתה שא"פ שהוא דבר שזונו כרת ושגגתו טהאת הואיל ואין שגגתו טהאת קבועה אלא קרבן עולה ויורד פטור לגמרי כדמפרש טעמא גמ' דלחמר ואשם שנטמא קבועה דחיד ונאמר ואשמו זכור מה ואשם האמור נחיד הו טהאת קבועה אף ואשמו האמור זכור אין מביאין שום קרבן אלא במקום שאילו עשהו יחיד היה חייב טהאת קבועה [הגה"ה: מלמא כחוס ק"ת קשה אמאי אינטרין מילף ואשם ואשמו לילף ואשם מואשם דהו מלואת שוח ויחיד מומיד ע"כ] וכן נמי הא דמתן אין יחיד מביא אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש יליף נמי כהא ג"ש כתיב גבי אשם תלוי ואשם וכתיב ואשמו כהעלם דבר

מלאכת שלמה
של זכור מה ואשמו דכתיב זכור טהאת קבועה דגמרי מואשם דטהאת יחיד אף ואשם האמור זכור אשם תלוי אינו כה אלא על ספק טהאת קבועה לאפקוק עשה ולא תעשה שבמקדש דאין אשם תלוי כה עליו ולא אינטרין לחמא למיתני אין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש אלא כגון נחיד דעלמא אצל זכ"ד לא אינטרין למיתני' שהרי אין ז"ד מביאין אשם תלוי אפי' במקום ספק טהאת קבועה כדלמרינן בגמרא גריס פירקין וכו' הלכך כי אינטרין אין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש כגון נחיד דעלמא והאי דקא מני אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש לא קמייירי כהן משיח כלל משום דהוי פלוגמיה דר"ש ור"ע ר' עקיבא לא פטר ליה מפר על טומאת מקדש וקדשיו ור"ש פטר ליה לגמרי כדמפרש גמ' בסוף פירקין. אבל חייבין ע"י עשה וע"י לא תעשה שבגדה. דהוי זדונו כרת ושגגתו טהאת קבועה ומביאין יחידים אשם תלוי על עשה ועל לא

תפארת ישראל
דמנזהו לו ללאת בקרנה ולא זכרוכה. וכמו קן לענין אכילת קודש. בנטמא קודש אכילה, היינו ל"ח שנקודש. וינטמא בשעת אכילה, שזרין לפרוש מהאכילה היינו עשה שנקודש. ובהורו ז"ד באלו להמיר האסור, אף דחיד מביא עליהן טהאת. אפ"ה אין מביאין רקבן, מדלחין יחיד מביא על חטא כזה טהאת קבועה. רק קרבן עולה ויורד: כה מי שמסופק לו אם חטא באלו, אינו מביא אשם תלוי, מדלחין חייבין על ודלחן טהאת קבועה: כו מפרש ואולי:

הג' והי' הרש"ש
ד משנה אין חייבין ע"י עשה כו'. פירש"י בית דין וכן פירש הרע"ב והשלים עליו המו"ט סוף פרש"י דנמשיה פלוגתא כו' וז"ל דנמשיה הקודמת דמי אין ז"ד חייבין עד כו' ושגגתו טהאת נראה לדיחא שפי' הר"ב דל"ל טהאת קבועה ומני וכן המשיח אלא

דסתם דלא כר"ע ובעקר פרש"י ע"י מה שכתב לקמן במשנה הסמוכה.

ציונים
ה אין חיובין על שמיעת קול. ח' ע"ב כרימות ב' ע"ב.

שינויי נוסחאות
ד איזו היא. נ"ג וכו"ק וכו"מ וכו"מ"י ואיזו היא. (ומצות) ד"ת לא תבוא. כ"מ למת; ככל המקומות...אל תבוא. ה אין חיובין. כ"מ אין חיוב. הקול. כמ"ב קול.

תוספות חדשים
ד בחי"ט ס"ה פרוש מן הגדה כו'. דא דק בו. וזכור שלמי הונא נחום' א' כהנא אלה הוא מ"ע שגגה אמר ר' אבין והורחם את בני ישראל מלמד בו' סמוך לוסמן.

ליקוטים
ח"ט"ט ד"ה פרוש וכו' דההיא מ"לחא וכו'. עדיפא מינה ה"ל להק' דהא וסתמו דרננן וכו' ע"כ הו"ל לזאהב סמוך לוסתא אסתמחא נעלמא ומדרננן היא וכו' שכתב ח"מ פסק ד' מה' א"צ והכי נמא דכ"ד מייבין עליה ומיזו נראה בלחמ דכ"ט לא פירש אלא לפי ה"כ' דהי' נמי ג"כ מ"ע שנתקדש לא דקק' לפי שנתקדש במקדש וכו' כ"מ"ט הר"ב וגר' דהיינו טעמא דליכפל תנא הכא לפי מ"ע ול"מ שגגה אע"ג דכבר תנא לה כפ"ב דשנועות שלא עשה כן כמ"ע שנתקדש אלא כהנהו הוא גופה קמ"ל כי היכי דלא יספק ארעין דבניהו איכא נמי עשה אחר נב' מההיא דתנן בשנועות (דהוא פי הר"ב) והיינו ההוא שדרשו על והורחם את בני ישראל לפרוש סמוך לוסתא דהא ליה דהוא דרננן כדלמחן מש"ה מני אחו היא מ"ע שגגה פרוש מן הגדה כלומר מנה גמורה מה שאין כן סמוך לוסתא דמדרננן ואפי' עוד דהיינו דכפל בלשונה פרוש מן הגדה ולא תנא אל הגדה וה"מ למימר פרוש ממנה ולא תבוא אלה אלא לרמז דכשהוא בתוך הגדה משם ש"ך יבא כן חובבא למר פרוש מלחא ומליהנות מן הגדה ולה הכי נ"ר שבוין הרמ"ז ע"ע (שם).

קצועה. אצל עולה ויורד לא קרינן מטאת סתמא: פרוש מן הגדה. כשנטמאה בשעת תשמיש כדפירש הר"ב. ומשנה ד' פ"ב דשנועות כתבתי מנא יליף לה. וכ"ט שפירש כלאן פרוש מן הגדה. כלומר בסמוך לווסתא לא דק דהיא מלמא אחריתא התם כדכתיב ולא קאי אמתינות: ומצות לא תעשה לא תבוא א"ה הגדה. פירוש כשנטמאה בשעת תשמיש. ויליף לה כגמ' פרק ב' דשנועות דף י"ח דכתיב (ויקרא י"ח) ולא אשה נזנת טומאתה לא תקרב.

הטוהרה ואמרה לו נטמאתי עתה בשעת תשמיש, מזה עליו לפרוש ולא יפרוש מיד, שהיציאה הנאה היא לו כביאתו, אלא טוען לפרוש בקרקע וממתין עד שימות האבר ופרוש בלא קושי, וזהו עשה שגגה. ואם שגגו ציט דין כהוראה זו והורו שיפרוש מיד, חייבין פר העלם דבר. לפי שהיחיד חייב על שגגתו מטאת: ה אין חיובין על שמיעת הקול. שהשניעו חזרו אם יודע לו עדות ולא העיד לו, כדכתיב (ויקרא ה) נפש כי מחטא

ולא תקרב נמי לא תפרוש הוא דכתיב (שעיה ס"ה ה') האומרים קרב אליך אל תגש כי כי קדשתך פירש"י ליני הדור היו אומרים לנביא עמוד בעלמך אל תגש כי שלא אטמאך שאתה קדוש ואני טמא. קדשתך. טמאתך. כמו הן ישא איש בשר קדש. (מגי ב') וכמו פן תקדש (דברים כ"ג): ה אין חיובים וכו'. פירש הר"ב לא כ"ד ולא המשית. וכן פירש"י ולפי מאי דפי' במתני' דלעיל כ"ד ולא נזמית משום דר' עקיבא פליגי בסוף פירקין. ה"כ לא ה"ל לפרש אלא כ"ד דככולן פליגי: ע"פ שמיעת הקול וכו'. ועל טומאת מקדש וקדשיו. ובדין הוא דלא אנעי

פירוש המשניות להרמב"ם

כטאת אבל כשאמר שהטמא מותר לו להכנס במקום פלוני מן העזרה וזו היא הוראה בלא תעשה שבמקדש או שאמרו כי מי שנטמא בעזרה מותר לו שיצא בדרך ארוכה ואינו חייב שיכוין דרך קצרה וזו היא הוראה בעשה שבמקדש ואינם חייבים בזה פר העלם ואע"פ שהתירו בדבר שחייבין על זדונו כרת הראיל ואין חיובין על שגגתו כטאת קבועה. והתוכוון באלה העיקרים כולם ודע אותם כי הם גדולי החובלת במסכתא זו ובכל הכא אחריה בסדר קדשי: ה אין חיובין על שמיעת קול וכו'. אומר שב"ד וכהן משיח אינן חייבין כשהורו בשום דבר מאלה וכבר קדם הטעם הזה ורבי יוסי הגלילי אומר שהנשיא ג"כ פטור בדברים אלו ואינו חייב על דבר מהם קרבן לעולה על אלה העונות מן הקרבן בלבד כשמתעסק בהן לפי שנאמר באלה החטאים ואם לא תגיע ידו ואם לא תשיג ידו מי שבאין לידי עניות יצאו כ"ג ונשיא שאינם באים לידי עניות לפי שמתנאיהם העושר ור"ע אומר נשיא חייב לפי שנאמר וכפר

בקרקע עד שימות האבר ואם הוציא שכבת זרע אין בכך כלום שהוצאת שכבת זרע בעריות לענין העונשין אין מוסיף איסורא ולא גורע כמו שבארנו בשביעי מסנהדרין וכשיסור הקושי אז ראוי לפרוש ממנה ואז נאמר לו פרוש ומבואר הוא שעשה זה שבמקדש ועשה שכנה אינו מצות עשה גרידא אבל הוא מצוה מדרך הקבלה כמו שנוצה עליו למי שיש עליו כגד שעטנז פשוט זה הבגד שזה הצווי סבתו מצוה לא תעשה ואין ספק שהגדה בכרת ושגגתו בחטאת קבועה ולפיכך חייבין כשהורו על עשה ועל לא תעשה שבה כשגגה אמנם הוראחם בלא תעשה שבה הוא מבואר כמו שזכרנו בפ' ראשון כי הגדה והזבה גמורה ושומרת יום כנגד יום שנקראת זבה קטנה והיולדת ביאת כולן שוה באיסור ומשום הכי יתחייב הכרת על ביאת כל אחת אבל נשתנו דיניהם בטומאה ובטהרה בלבד ואמנם הוראחם בעשה שבה כגון שיאמרו ראוי לו לפרוש קודם שימות האבר ויתירו זה הם חייבים פר העלם כשישלמו התנאים לפי שהורו דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו

מ"לחא

דומיא דע"ז דלמר רחמנא לא תעביד ואי עביד מיחייב ילא פסח ומילה עשה דגדה לא תעביד הוא דלא מיפרוש כהנהו עכ"ל ז"ל. וז"ל רפ"ד דהלכות שגגות. מצות לא תעשה א"ה תבוא על הגדה. פירש כשנטמא בשעת תשמיש ויליף לה כגמרא פ' שני דשנועות דף י"ח דכתיב ולא אשה נזנת טומאתה לא תקרב ולא תקרב נמי לא תפרוש הוא דכתיב האומרים קרב אליך אל תגש כי כי קדשתך פירש רש"י ז"ל ליני הדור היו אומרים לנביא עמוד בעלמך אל תגש כי שלא אטמאך שאתה קדוש ואני טמא קדשתך טמאתך כמו הן ישא איש בשר קדש וכמו פן תקדש. ה אין

תעשה שגגה משום דהוי ספק חטאת קצועה ומשמע דלא בעי תנא דמתניתין חתיכה משתי חתיכות כמו שכתבו תוס' ז"ל כדכתיבות ר"פ ספק אכל. איזהו מצות עשה שבגדה. קשה קמא אמאי לא תנא כהא נמי איזוהי מלות עשה שבמקדש ושקנה ומתייה המס כפ' ידעות. לא תבוא על הגדה. ולא אשה נזנת טומאתה לא תקרב. פרוש מן הגדה כלומר בסמוך לוסתא כדי שלא תהא רואה בשעת תשמיש דכתיב והורחם את בני ישראל רש"י ז"ל ואיזה כפ' ידעות הטומאות דף י"ז. וכתבו סס תוס' ז"ל אצל חיובין על עשה ועל לא תעשה שגגה ואע"ג דלמירנן כפ' בתרא דמכות דבעינן

י כ י תפארת ישראל

שבכל כך, נמצא דם על עד שלו שקנה בו אחר תשמיש, דע"ז נדע שפירסה נדה בשעת תשמיש, הרי טעו גם בלא תעשה שגגה, שמנאות ל"מ היא מלבוש על אשתו סמוך לוסתא. ואם פירש ממנה אז בקשוי אבר הייב הבעל ב' טמאות, אחת על כניסתו ואחת על יציאתו. ודוקא כזא עליה בשעת וסתא, אצל שלא בשעת וסתא, אפילו נמצא דם על עד שלו פטור לגמרי, דאטום הוא. אצל באמרה לו בשעת תשמיש נטמאתי, ופירש ממנה בשוגג בקשוי אבר, אפילו היה שלא בשעת וסתא, חייב חטאת א' דעכ"פ פרישתו לא הוה בלונס [ע"י שנועות ד"מ א']. ובכל גזונא היא פטורה, דקרקע עולם היא (*). [וגי"ר ד"ל למה שנתים כהוראת האבר היא קרקע עולם. מדלא עשה מעשה. דל"כ הרי שזין אשה ואם לעונם ולחטאת [כדכתיבת פ"ב מ"ד]. ולא הוכר קרקע עולם רק שא"ל ליהרג כשיעלה בלונס [כחוס' ע"ז דג"ד א' ד"ה מתקין]. ובכל מקום שחייב חטאת, לדון גריד פסרה להסמעות מ' יום, ואפילו אינן רצופין [ו"ד קפ"א]: ? כשהורו שכהשניעו חזירו כששודע לו העדות שיגיד לו, ואמרו שאע"ג שידע א"ל להגיד: (* ע"י בנ"ב חז"ת חז"ת ס"י פ"ה (אבהת איתן).

כז במסופק לו אם חטא נעשה או ל"ת שגגה, מציא אשם תלוי, דהרי כוודאה מציא חטאת קצועה. וה"ה בכל חייבי חטאת קצועה, רק נקט נדה, מדאין בכל חייבי חטאת עשה דפרוש, דהיינו שכתחלה מותר היה, ובאמצע המעשה יהיה חיובו לפרוש עם מעשה, והו רק נדה. ואי"ה"ק הרי שפיר משכח"ל נזותר וחמך שער אותה הזמן היו מותרים ואח"כ נאסרו. י"ל התם לא ש"ך לומר פרוש, שהאכילה או הבליעה כשכבר הוא בפיו חללת המעשה הוא: כז כגון שהיה משמש עם הטוהרה, ובשעת תשמיש הרגישה, פליעת דם מרחמה ואמרה לו נטמאתי השתא, נמצא דאם יפרוש ממנה מיד חייב כרת, דליאתו הנאה היא לו כביאתו, אלא סומך על ידיו ורגליו שלא יהנה מגופה, וממתין כך עד שימות האבר, ואז פורש א"ע ממנה בלי קושי. ואם שגגו כ"ד או משיח והורו שמתיר לפרוש מיד, הרי טעו נעשה שגגה, שמנאות עשה היא, שיעשה מעשה כשיפרוש, באופן הג"ל, כלעיל: כט דהיינו כהורו כ"ד או משיח שמתיר לנזא על אשתו סמוך לוסתא. ואמר מיר"ט כאן.

ושמעה קול אלה והוא עד וגו': ועל בטוי שפתים. שבויה שלא אוכל ואכל, או שאוכל ולא אכל, וכן אכלתי ולא אכל, לא אכלתי ואכל: ועל טומאת מקדש וקדשיו. הנכנס למקדש בטומאה, או שאכל קודש

למחתי דהא חני לעיל אין חייבין על עשה ועל ל"ח שבמקדש. וטעמא משום דהוה צעולה וירוד. וה"ה על שמיעת קול ועל צטוי שפתים דצ"ד פטור. והא דקחמי הכא משום דצטוי אפלוגי רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא.

רש"י: ועל ביטוי שפתים ועל טומאת זב. וה"ה נמי במשנה ד' פ"ב דכריתות ויראה לי טעמא אף על גב דצטוי קדים טומאת מקדש הואיל ואין המקדש קיים. וצטוי שייך בכל זמן להכי אקדמה: והנשיא כיוצא בהם. פירש הר"ב מלך

שגג וכו' ולא צעין שהורה שאין שגגתו תלויה בהוראתו. וחייב על שגגת מעשה בלנד דלא ככ"ג. וכדמניא בגמרא ברש פירקין. ומ"ש הר"ב דכלל הכן כתיב ואם לא תגיע וגו' יאל מלך וכ"ג כו'. הכי איתא בצרייתא בגמרא [דף טו]. והרמב"ם הקדים וכתב. וכן הכן גדול לדעת רבי יוסי פטור וכו' לפי שנאמר וכו'. וכמו שכתב הר"ב שאין צריך לדי עניות מסיים בצרייתא נשיא דכתיב (ויקרא ד') ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו מי שאין על גבו אלה ה' אלהיו פירש"י דהיינו מלך ומלך לעולם עשיר הוא. משיח דכתיב (שם כ"א) והכהן הגדול מאחיו. בניו ככה נחממה ובעושר וכו'.

תגיע ידו ואם לא תשיג ידו, מי שצאים לדי עניות, יאל מלך וכהן גדול שאין צריך לדי עניות: ר' עקיבא אומר הנשיא חייב. דנשיא כתיב (ויקרא ד) וכפר עליו הכהן מחטאתו, ובקרבן עולה וירוד האמור בשמיעת קול, ובצטוי שפתים, ובטומאת מקדש, כתיב (שם ה) וכפר עליו הכהן מחטאתו, ללמדך שהנשיא חייב כהן. והאי דכהן משיח פטור מקרבן האמור בשמיעת קול וצטוי שפתים וטומאת מקדש, לדברי ר' עקיבא הוא משום דכתיב (שם ו) זה קרבן אהרן ובניו וגו' עשירית האיפה, זה, מיעוט הוא, לומר, עשירית האיפה של מנחת הכהן וכו'. וזה קרבן אהרן ובניו וגו' עשירית איפה אחר כל לו חובה, למעוטי עשירית האיפה האמור בשמיעת קול וכו' שאין הכהן המשיח מביא אחרו. וכיון שמיעטו הכתוב מעשירית האיפה, נתמעט נמי משחי חורים ומכל קרבן האמור בענין. דכתיב בסוף אותה פרשה וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחז מאלה, המתכפר באחת מאלה מתכפר בזולתו, ואין הלכה כר' עקיבא ולא כר' יוסי. אלא כהן משיח ונשיא חייבין קרבן עולה וירוד על שמיעת קול ועל צטוי שפתים ועל טומאת מקדש. כדמוכה לקמן במתניין. והא דמניין אין חייבין על שמיעת הקול וכו' דמשמע לא צית דין ולא כהן משיח, היינו אינו חייב פר הבא על

ציונים והנשיא כיוצא בהם. כריתות שם מ"י בהשגות בפ"י ה"ו וכ"ח סס. שינויי נוסחאות והנשיא כיוצא בהם. והנשיא והמשיח. ועי' רש"י וכו' ט.

הג' וחי' הרש"ש ה' השנה והנשיא כיוצא בהם דריהו. וק"ל דה"ל נמי ח"ן גדול דפטור לדרי' כדאיתא בגמרא ואל' דמקח על מה דפני און חייבין טו' דכולל בית דין ומשיח כדאיתא בגמרא (פ"ד ז') (זהו י"ל כוננו רש"י במה שכתב והוא הדין למשיח והחייב ל"ד) ואל' דלעמתי משום דלאון צאון לדי עניות אף מרובה בגדים פטור והוא אלו ככלל כשם משיח דמקחין (יח"ט) במשנה, ולהיפך ק"ל במשנה הקמוכה לקמן דאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דר"ש מדשביק לישא דמשיח דכחלה מכלתין ונקיט כהן גדול משמע דר"ל אף מרובה בגדים (אמת בני המשנה שבגמרא איתא כהן גדול משיח אכל במשניות ובמשנה דירושלמי ובפיקא בגמרא וכן בפרק י"ב דפריה משנה ד ליתא מלה משיח ולשון רש"י בסוף המשנה שם כ"ג ומשיח) וכן איתא להדיא לקמן (יב ב') ובולן ויהינן במרובה בגדים חוץ כו' דטומאת מק"ק ולפי מלי דמסקינן טעמא דר"ש שם בגמרא מי שחטאו שיה למידיס לא יפטור אלא משום דוקא. והג"ל דע"כ לא ממעטין מרובה בגדים אלא מהבאח פרי אכל לענין דאי חובתו בצגגת מעשה דינו כמשיח ולכן מיעטו שפיר צהא דלאון חטאו שיה.

פירוש המשניות להרמב"ם

[אלון] לדעת ר"ע לפי שנאמר זה קרבן אהרן ובניו וגומר וקבלנו בפירושו זה זו באה חובה כלומר חביתי כהן גדול ואין אחרת באה חובה ומצאנו שחייב באלו החטאות אם לא תשיג

עליו הכהן מחטאתו ואמר עוד בסוף פרשה זו שחייב עליו קרבן על שמיעת הקול וצטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו וכפר עליו הכהן מחטאתו אמנם כ"ג אינו חייב בקרבנות (אלא)

מלאכת שלמה

ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא. והנשיא כיוצא בהן. וה"ה למשיח. ובריש פ"ק דכריתות קרי להאי מחני' סיפא דמחני' דממשה מציאין קרבן עולה וירוד דתנן תחם כפ' שני ס' ג' וכמו שרמזתי שם. ר' עקיבא אומר הנשיא חייב בכח"ן חוץ משמיעת הקול שהמלך לא דן ואלא דנין אותו לא מעיד ואלא מעידין אותו. ולא פירש ר' עקיבא במתניין כלל במשיח ופירש בצרייתא ר' עקיבא

חייבין על שמיעת הקול וכו'. דכל הני הויין קרבנן עולה וירוד ונדן הוא דלא איבעי ליה למיחני דהא תנא לעיל אין חייבין על עשה ועל לא מעשה שבמקדש משום דצעין בצבור חטאת קבועה וטומאת מקדש וקדשיו הוי צעולה וירוד וה"ה על שמיעת הקול ועל צטוי שפתים דלא הוי חטאת קבועה דבית דין פטור והא דקחמי הכא אין חייבין על שמיעת הקול וכו' משום דצטוי אפלוגי

י כ י תפארת ישראל

ועשו רוב הצבור על פיהן: רג דמלך שגג בכל חובי כרת, מביא עשיר למטות, אפילו הוא ממלכי ישראל, שאינו מורע בית דוד [מיהו מלך, א"צ שיהיה עשייתו על סמך הוראתו, שאין שגגתו תלו בהוראתו כמסתין]. ואם שגג המלך באלו הנ"ל, פטור מכל קרבן, משום שכל הנ"ל בני קרבן עולה וירוד הם, ולא שייך במלך עולה וירוד. וכמו כן משיח פטור באלו הבורה ועשה בהוראתו, מדאיתו בקרבן עולה וירוד, דהרי הבה"ג לרין שיהיה עשיר [בהוריות ד"ט]: ד' דכריתות קרא:

לא שכשנשבע שלא אוכל ואכל, חייב קרבן. ואפילו נשבע שאוכל ולא אכל, אע"ג שצדקה צדקה לא לקח, מדאיתו לאו שאין צו מעשה, אפ"ה בשוגג חייב קרבן. וכ"ש בשאכלתי ולא אכלתי, דהרי אפילו מלקות חייב, וכ"ש קרבן, דבשעה שיצאה שבויה מפיו יאלה לסקר [כשנשבע דכ"ה]. ובכולן צדקה צדקה שמוחר לעבור על שבויתו, ועשו רוב הקהל כן, פטורים הכ"ד מקרבן: לב צדקה צ"ד שאם נטמא אדם, מותר לנכנס למקדש, או שחורו שהעומא מותר לאכול קודש [וה"ה בשעה כנעיל ס"י כ"ד]

ציזנים

שהמלך לא דן ולא דנין אותו. פנהדרין י"ח ע"ג מ"י פ"ב מה' פנהדרין ה"ו ופ"ג מה' מלכ"ס ה"ו. ו כ"ב המצות שבתורה כו ע"ג ימות ט' ע"ג מ"י פ"א מה' שגגות ה"ד. והנשיא שעיר. מ"י שס ופט"ו ה"א וה"ו. ומשיח מ"י שס פ"א ה"ד. ופט"ו ה"א. וביד מביאין פה. מ"י שס פ"ג ה"א. ו אשם תלוי. ט' ע"ג ע"י מ"ו"ק וקרא דנב"ה פרשה ה'. היחיד. מ"י פ"ח מה' שגגות ה"א.

שינויי נוסחאות

משמיעת הקול. משמיע... קול. (לא מעיד ולא מעידין אותו.) ג"ג"ו ודפו"ו וכו"ק וכו"מכ"ב כלל הדפוסים הישנים למה והוספוהו נ"י פפ"מ עפ"י רש"י וע"י הכון עשיר. ו כ"ב המצות. נמשכה שנינו"ן מצות. זדונן כו' שגגתן. כ"מ"ג וכו"מכ"ב ד"ו רפ"א ודונו... שגגתו. ומשיח וביד (מביאין) פה. כ"מ"ק טעמות... כ"ב... כ"מ"מ למה. היחיד והנשיא והמשיח. כ"מ"מ וכו"מ יחיד נשיא ומשיח.

אומה פרשה וכו' מאחת מאלה וכו'. מדלמיצ בסוף ולא כהציה זללות. אי נמי בעשירות דייקין אצל מלישנא דלחת לחוד לית לן למידק דל"כ הא כתיב (ויקרא ה') והיה כי יאשם לאחת מאלה ואימא הכי נמי כל המחייב באחת מחייב זכולן.

והאין מחייב באחת אין מחייב זכולן. ואמאי רבי עקיבא מחייב הנשיא חוץ משמיעת קול. גמרא (דף ט') : שהמלך לא דן ולא דנין אותו. הכי מנן צמשה ב' פרק ב' דסנהדרין ואקפיה סמך. דמני סיפא לא מעיד ולא מעידין אותו. ויש ספרים דגרסי הכא הסיפא נמי. ואף על גב דמוקמינן לה התם צמלי ישראל כדפי' הר"צ שס. הרי כהציה גס שס דלא אמעוטי מלכי בית דוד מן לא מעיד. אלא בעידי נפשות דחמירי. אצל בשאר עדות אין מעידין אפילו מלכי בית דוד. משום דלריכיס לעמוד. וכתיב שום תשים וגו'. וס"ל לרבי עקיבא דכיון דלאין הנשיא בכלל עדות הלכך לא שייך בזה שמיעת קול. אפילו בעדות שכולין להעיד. והשחא אחי שפיר דהר"צ והרמב"ם פסקו דלא כר' עקיבא. ואע"ג דטעמא קאמר. משום דהאי טעמא לא מוכרעא כלל למעוטי מלך משמיעת קול היכא דשייך גביה. והכ"מ כפ"י מהלכות שגגות כתב דלא מוכרעא משום דרתימו של רבי עקיבא צמלי ישראל היא. ע"כ. ואי אפשר דחסגי לן בזה. דל"כ מקשה אדרכי עקיבא. דלאו ראייה היא כלל. דהא קרא כתיב (ירמיה כ"א) דינו לבקר משפט. אלא כדכתבתי. אצל מכל מקום קשיא לי דהכא פסקו הר"צ והרמב"ם בפירושו. וכן כפ"י מהלכות שגגות דלא כרבי עקיבא. והמלך חייב. ובריש פ"ד דשזועות דמתן שזועות העדות אינה נוהגת אלא בראויין להעיד. ממעטינן מלך כמו שכתבתי שם. וכן כתב ברש"י פ"י מהלכות שזועות. ולריך עיון. ומה שכתב הר"צ והא דלתינן אין חייבים וכו'. וכן כתב הרמב"ם בסוף פרקין. כלומר ומקשה סתמא אסתמא: ו מביא כשבה ושעירה. או או קמני. כדכתיבי קראי בהדיא בפרשת ויקרא. וכן והנשיא שער. שם כמזכיר. ומשיח ובית דין מביאין פה. כדפירש הר"צ צמשה ג'. ובית דין פר ושעיר. כדכתיב בפרשת שלח לך. ואמר לעיל [משנה ג' כפ"י הר"צ] יליף מעיני מעיני. מה להלן ב"ד. אף כלא בית

פירוש המשניות להרמב"ם

ביאוריה: ז אשם תלוי והיחיד והנשיא וכו'. אומר שהעונות שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאתו קבועה כשנסתפק הנשיא או היחיד באחת מהן אם עשה חייב אשם תלוי כמו שנתבאר בכריתות אמנם בהן משיח וביד אין חייבין אשם תלוי לעולם על הספק בהוראה אבל חייבין קרבן חטאת כשיתברר החטאת כמו שנאמר ונודעה החטאת וכבר קדמו עיקרי זה. ואשם ודאי יתחייב על ה' דברים אפשר שיעשה היחיד בין שהוא הדיוט או נשיא או משיח ואין להוראת ב"ד בהן שום ענין ואי אפשר אשם על הוראה כמו שקדם. אותן האשמות הן אשם מעילות אשם גזילות אשם נזיר אשם מצורע

מלאכת שלמה

שעירה. דכתיב צ' שלח לך צ"ג ואם נפש וגו' וכולן בכלל נפש אחת הן. וביד פר ושעיר כדכתיב צ' שלח לך ואמרינן לעיל יליף מעיני מעיני מה להלן ב"ד אף כלא ב"ד רש"י ז"ל. ז היחיד והנשיא והמשיח חייבין. דכולן בכלל נפש אחת הן והא דחנן לעיל אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת וכן המשיח ואשם ודאי אין שגגתו חטאת הכי משמע וכן המשיח דנבי

ידו עשירית האיפה סולת וכהן גדול מן הנמנע אצלו להקריב מנחת חובה וזלתי החביטין ומצד שנמנע ממנו עשירית האיפה נמנעו ג"כ שתי תורים וכשבה או שעירה לפי שנה' בסוף הפרשה באחת מאלה כל שאין מתכפר באחת אין מתכפר באלה רצוני לומר שאין חייב בזה הקרבן אלא מה שיחכן בו שיקדים איהו נודמן מן השלשה מינים בהמה או עוף או מנחה לפי הענין ואין הלכה כר"ע אלא כהן גדול ונשיא חייבין קרבן עולה ויורד על שמיעת קול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו כמו שיתבאר אחרי כן: ו כ"ב המצות שבתורה וכו'. כל זה מבואר והם מקראות התורה וכבר קדם

י כ י

לה ואע"ג דדוקא מלכי ישראל אין מעידין, אצל מלכי בית דוד מעידין וכו"מ"ס פ"ח מעדות. היינו בדיני נפשות אצל במוון אף מלכי ב"ד אין מעידין, וכיון שאינו צר עדות, לא חלה עליו שזועה (א): לו דכשגג בהן מביא כשבה או שעירה לתטאת: לו דכשגג בחיוב כרת מביא שעיר לתטאת. וא"כ גביה שגגת הוראה: לח משיח כשגג בהוראה ועשה כהוראתו, וב"ד כשגגו בהוראה ועשו הגזור ההוראה: לו הם הגקראים בכל מקום פר בהן המשיח. ופר הע"ם דבר של צבור: ו כשגגו צה: וזא לתטאת. דדין כולן שיה צה: וזב כשהורו צה הימר לגזור, ועשו הגזור על פייהן. מביאין כל שנת פר וכו': מוג כל חטא שחייבין על

תפארת ישראל

ב ז ע ז

פ"ב (א) ומ"ש רמיו"ט דלא חלה עליו שזועה אפילו בעדות שיכול להעיד, קיהה בו י"ג הרב המאה"ג מהו' ד"ור מדרחן שליט"א, דאי בדי"ג אין צו ממוון ופטור מקרבן, ואי בדיני ממוון, הרי אינו צר עדות. ונ"ל דלאו ציכול להעיד מדינא קאמר התו"ש, רק ציכול להעיד מדיווע העדות. ואפשר עוד ע"פ מ"ש תוס'*) (סנהדרין ד"ח ג'), דבעדות שצאפרושי מאיבורא, גס מלך מעיד, א"כ משכח"ל דמלך מעיד במוון צמשיע עד

*) כ"כ בתשנת חכמים (תפארת יעקב)

וגה גופא אינו ראי להעיד.

תפארת יעקב

יבין אות לה אבל מלכי בית דוד מעידין כרמב"ם פרק י"ב מעדות. דנביו ממויה מלח, ועי' רמב"ם פרק ג' מהלכות מלכים וכוסף

אזיה מהן לכל: והמשיח ובית דין פטורין. לכחזי בקרבן צבור (ויקרא ד) ונודעה^ה החטאת והקריבו*, אין חייבין קרבן אלא על הדוע, ומשיח כניח דין: אשם ודאי. חמשה אשמות הן שזאין על הודאי, אשם מעילות, אשם גזילות, אשם מזיר, אשם מזורע, אשם שפחה

לחמיז דין פטורין. לרש"י: ז ומשיח ובית דין פטורין. פי' הר"צ לכחזי בקרבן צבור ונודעה וכו'. ומשיח כניח דין. שאין חטאו ושגגתו שזה (כמו הצ"ד כלקמן). [וכמ"ש הר"צ לקמן] אכל נשיא אין שגגתו חלוי בהוראתו כמו שכתבתי במשנה ה': אשם

והנשיא^י חייבין, ומשיח חייבין דין פטורין. אשם ודאי^י, היחיד והנשיא והמשיח חייבין, נפש אחת. ונשיא ומשיח. בכלל נפש אחת הן. והא דמתן לעיל משנה ג' אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. וכן המשיח ואשם ודאי אין שגגתו חטאת. הכי משמע וכן המשיח דגמי אשם ודאי פר הוא ללא יציא אכל אשם ודאי יציא כהדיטו. רש"י: ובית דין פטורין. פירש הר"צ שאין להוראת צ"ד עסק בהן. ואין אשם צא וכו' כמו שכתבתי במשנה ג' דאין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת וכו': והיחיד והנשיא והמשיח חייבין. דכולן בכלל נפש אחת הן. רש"י: אלא שאין בהן גדול חייב וכו'. מה שכתב הר"צ וכהן משיח אינו חייב אלא על נמשנה ג' כמו שכתבתי ע"ש: דברי ר"ש. כתב הר"צ שאין הלכה כמותו וכו'. הרמב"ם. ואני תמיה דהא סתם לן רבי כותיה צ"ד פרק בתרא דפרה. וכו"ש דסדר עהרות האחרון. ועי' מ"ש צ"פ בתרא דסוטה

הנשיא והמשיח חייבין, ומשיח חייבין דין פטורין. אשם ודאי^י, היחיד והנשיא והמשיח חייבין, נפש אחת. ונשיא ומשיח. בכלל נפש אחת הן. והא דמתן לעיל משנה ג' אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. וכן המשיח ואשם ודאי אין שגגתו חטאת. הכי משמע וכן המשיח דגמי אשם ודאי פר הוא ללא יציא אכל אשם ודאי יציא כהדיטו. רש"י: ובית דין פטורין. פירש הר"צ שאין להוראת צ"ד עסק בהן. ואין אשם צא וכו' כמו שכתבתי במשנה ג' דאין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת וכו': והיחיד והנשיא והמשיח חייבין. דכולן בכלל נפש אחת הן. רש"י: אלא שאין בהן גדול חייב וכו'. מה שכתב הר"צ וכהן משיח אינו חייב אלא על נמשנה ג' כמו שכתבתי ע"ש: דברי ר"ש. כתב הר"צ שאין הלכה כמותו וכו'. הרמב"ם. ואני תמיה דהא סתם לן רבי כותיה צ"ד פרק בתרא דפרה. וכו"ש דסדר עהרות האחרון. ועי' מ"ש צ"פ בתרא דסוטה

זענין מחלוקת ואח"כ סתם. והראב"ד צפ"י מהל' שגגות השיג על הרמב"ם וכחז המשיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו. ונראה צעניי שממשה זו יאל לו. ומה שפותר המלך משמיעת קול כר"ע דלעיל. ומסתלקין מעליו צוה כל קושיות הכ"מ: ומה הן מביאין. נ"ל דדברי ת"ק הן. דמהדר על שמיעת הקול ודעמיה. וקאלי

הוא ללא יציא אכל אשם ודאי יציא כהדיטו. רש"י: ובית דין פטורין. פירש הר"צ שאין להוראת צ"ד עסק בהן. ואין אשם צא וכו' כמו שכתבתי במשנה ג' דאין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת וכו': והיחיד והנשיא והמשיח חייבין. דכולן בכלל נפש אחת הן. רש"י: אלא שאין בהן גדול חייב וכו'. מה שכתב הר"צ וכהן משיח אינו חייב אלא על נמשנה ג' כמו שכתבתי ע"ש: דברי ר"ש. כתב הר"צ שאין הלכה כמותו וכו'. הרמב"ם. ואני תמיה דהא סתם לן רבי כותיה צ"ד פרק בתרא דפרה. וכו"ש דסדר עהרות האחרון. ועי' מ"ש צ"פ בתרא דסוטה

זענין מחלוקת ואח"כ סתם. והראב"ד צפ"י מהל' שגגות השיג על הרמב"ם וכחז המשיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו. ונראה צעניי שממשה זו יאל לו. ומה שפותר המלך משמיעת קול כר"ע דלעיל. ומסתלקין מעליו צוה כל קושיות הכ"מ: ומה הן מביאין. נ"ל דדברי ת"ק הן. דמהדר על שמיעת הקול ודעמיה. וקאלי

הוא ללא יציא אכל אשם ודאי יציא כהדיטו. רש"י: ובית דין פטורין. פירש הר"צ שאין להוראת צ"ד עסק בהן. ואין אשם צא וכו' כמו שכתבתי במשנה ג' דאין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת וכו': והיחיד והנשיא והמשיח חייבין. דכולן בכלל נפש אחת הן. רש"י: אלא שאין בהן גדול חייב וכו'. מה שכתב הר"צ וכהן משיח אינו חייב אלא על נמשנה ג' כמו שכתבתי ע"ש: דברי ר"ש. כתב הר"צ שאין הלכה כמותו וכו'. הרמב"ם. ואני תמיה דהא סתם לן רבי כותיה צ"ד פרק בתרא דפרה. וכו"ש דסדר עהרות האחרון. ועי' מ"ש צ"פ בתרא דסוטה

מלאכת שלמה

מלאכת שלמה

אשם ודאי פר הוא ללא יציא אכל אשם ודאי יציא כהדיטו וכו' פטורין מאשם ודאי לגמרי שאינם בכלל נפש אחת רש"י ז"ל. שמיעת הקול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו. כן הגיה הר"ר יהוסף ז"ל. ב"ד פטורין. תימה שכתב הרב הנזכר כ"א ל"ג מלת פטורין. וכו' פ"ט דהל' שגגות ק"י וכו' יו"ד ק"י ז' ובפס"י ק"י ו'. אלא שאין כ"ג חייב ע"ז טומאת מקדש וקדשיו דברי ר"ש. וה"ה דקאמר ר"ש אלא שאין הנשיא חייב על שמיעת הקול דמלך לא מעיד ולא מעידין אותו אלא לא אינטרין

אשם ודאי פר הוא ללא יציא אכל אשם ודאי יציא כהדיטו וכו' פטורין מאשם ודאי לגמרי שאינם בכלל נפש אחת רש"י ז"ל. שמיעת הקול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו. כן הגיה הר"ר יהוסף ז"ל. ב"ד פטורין. תימה שכתב הרב הנזכר כ"א ל"ג מלת פטורין. וכו' פ"ט דהל' שגגות ק"י וכו' יו"ד ק"י ז' ובפס"י ק"י ו'. אלא שאין כ"ג חייב ע"ז טומאת מקדש וקדשיו דברי ר"ש. וה"ה דקאמר ר"ש אלא שאין הנשיא חייב על שמיעת הקול דמלך לא מעיד ולא מעידין אותו אלא לא אינטרין

זענין מחלוקת ואח"כ סתם. והראב"ד צפ"י מהל' שגגות השיג על הרמב"ם וכחז המשיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו. ונראה צעניי שממשה זו יאל לו. ומה שפותר המלך משמיעת קול כר"ע דלעיל. ומסתלקין מעליו צוה כל קושיות הכ"מ: ומה הן מביאין. נ"ל דדברי ת"ק הן. דמהדר על שמיעת הקול ודעמיה. וקאלי

זענין מחלוקת ואח"כ סתם. והראב"ד צפ"י מהל' שגגות השיג על הרמב"ם וכחז המשיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו. ונראה צעניי שממשה זו יאל לו. ומה שפותר המלך משמיעת קול כר"ע דלעיל. ומסתלקין מעליו צוה כל קושיות הכ"מ: ומה הן מביאין. נ"ל דדברי ת"ק הן. דמהדר על שמיעת הקול ודעמיה. וקאלי

תפארת ישראל

תפארת ישראל

סוטה. דהו"ל ג"כ עדות ממון מדמפסידה כחובתה [בשנויות ל"ג צ"ד א"י]. והו"ל נמי אפרושי מאסורה דכשנבעלה אסור לבעלה לבוא עליה, ואע"ג דכל"ו נאסרה מקניו וסתירה, י"ל דמיידי שכבר שמתה ולא נדקוה המים, דכשיש עד טומאה אין המים בודקין אותה וכו'. והשניע למלך שידע שנטמאת, ועל זה קאמר רחוי"ט דפטור מקרבן, דמדסתם ר"ע וקאמר דאין המלך חייב בשמיעת קול, משמע דבכל גונא ס"ל לר"ע דמלך פטור, מדאינו שייך נעדות ממון, ורק אחר חייב כה"ג:

סוטה. דהו"ל ג"כ עדות ממון מדמפסידה כחובתה [בשנויות ל"ג צ"ד א"י]. והו"ל נמי אפרושי מאסורה דכשנבעלה אסור לבעלה לבוא עליה, ואע"ג דכל"ו נאסרה מקניו וסתירה, י"ל דמיידי שכבר שמתה ולא נדקוה המים, דכשיש עד טומאה אין המים בודקין אותה וכו'. והשניע למלך שידע שנטמאת, ועל זה קאמר רחוי"ט דפטור מקרבן, דמדסתם ר"ע וקאמר דאין המלך חייב בשמיעת קול, משמע דבכל גונא ס"ל לר"ע דמלך פטור, מדאינו שייך נעדות ממון, ורק אחר חייב כה"ג:

נשיא יחיד ומשיח אחר צ"ד, בהיפוך מנבא דלעיל. ה"ט מדרכה לסיים אלא שאין כה"ג וכו': וזו מדרכי בני טומאת מקדש ונכרת מהוך הקהל, ודרשין מי שחטאיו שיהא לקהל, דהרי כל יחיד שחטא בשוגג מציא חטאת, אכל כה"ג זריח שישגג בהוראה ויעשה מעשה [לעיל מ"ג] וה"ה חוץ מנשיא דפטור משמיעת קול לר"ש, ולא אצטרך ר"ש למתניא, מדכבר תנא ליה ר"ע לעיל [במ"ה] ולרמב"ם [פ"י משנויות] הלכה כה"ג דמלך וכה"ג חייבין כהדיטו בשמיעת קול, ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו. ולראב"ד הלכה כר"ש: חט נ"ל דסתם מחני' היא, ואנשיא ומשיח קאלי, דלת"ק חייבין בשמיעת קול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו, ומשיח רק בשמיעת קול ובטוי שפתיים. וקאמר הכא סתמא דמתני', אע"ג דבשאר חטאים אינן חייבין אותו קרבן שחייב שאר יחיד, עכ"פ צהק ג' כשחייבין, דאין כשאר יחיד, לכל מר

נשיא יחיד ומשיח אחר צ"ד, בהיפוך מנבא דלעיל. ה"ט מדרכה לסיים אלא שאין כה"ג וכו': וזו מדרכי בני טומאת מקדש ונכרת מהוך הקהל, ודרשין מי שחטאיו שיהא לקהל, דהרי כל יחיד שחטא בשוגג מציא חטאת, אכל כה"ג זריח שישגג בהוראה ויעשה מעשה [לעיל מ"ג] וה"ה חוץ מנשיא דפטור משמיעת קול לר"ש, ולא אצטרך ר"ש למתניא, מדכבר תנא ליה ר"ע לעיל [במ"ה] ולרמב"ם [פ"י משנויות] הלכה כה"ג דמלך וכה"ג חייבין כהדיטו בשמיעת קול, ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו. ולראב"ד הלכה כר"ש: חט נ"ל דסתם מחני' היא, ואנשיא ומשיח קאלי, דלת"ק חייבין בשמיעת קול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו, ומשיח רק בשמיעת קול ובטוי שפתיים. וקאמר הכא סתמא דמתני', אע"ג דבשאר חטאים אינן חייבין אותו קרבן שחייב שאר יחיד, עכ"פ צהק ג' כשחייבין, דאין כשאר יחיד, לכל מר

ציונים
והנשיא כו' ומשיח. מ"י
שם פט"ו ה"י. וב"ד
פטורין. מ"י פ"ג ע"ש
ה"ב. אשם ודאי. ע"י
ירושלמי כלא ה"ו מ"י
שם פ"ט ה"י. ע"י
שמיעת הקול. ע"י מ"כ
ויקרא חובה פשה ד'
מ"י שם פ"ג ה"א.
והיחיד והנשיא כו' מ"י
שם פ"י ה"ו. ע"ש
בשגגות ובכ"מ. דברי
ר"ש. לקמן י"ג ע"ג
קרבן עולה ויורד. מ"י
שם. ר"א אומר
והנשיא מביא שטיר.
שנועות כ"ד ע"ג
כרמות צ"ע צ.

שינויי נוסחאות
ז ומשיח וב"ד פטורין.
נמשכ"ל והמשיח...
אשם ודאי היחיד
והנשיא והמשיח. ככ"מ
ונש"י יחיד נשיא
ומשיח. שמיעת הקול
ועל בטוי שפתיים וע"י
טומאת. דל"ו ומשכ"ל
...ובטוי
וטומאת וכו' ובטוי...
גם כפי"ק. כפי"מ שמיע'
בטוי וטומאת. פטורין
והנשיא
(והמשיח). דל"ו לחת.
אלא שאין כ"ג חייב.
נמשכ"ל... כ"ג משיח...
במשכ"ל ד"ו לחת למל'
משיח וע"י רש"י; ככ"מ
אלא שאין והנשיא
חייב. דברי ר"ש ומה
הן מביאין כו' ר'
אליעזר. נמ"מ... חייבין...
ד"ו דברי ר' אליעזר...
ר' ישמעאל. י"ג ...
אלעזר.

תוב' רעק"א
ז [ואת ין כריכי דיה
והמשיח. ונודעה החטאת.
תמורה לי הא בריש פרקין
ילפינן לה מקרא דוכפר
הכהן כו' כאשר העתקתי
בפרקין משנה ד']

תפארת יעקב
משנה שם ותבין, שזכר
רש"י שדבריו אלו לקוחים
קלא מדברי חו"ט ע"ש
ובכסף משנה פרק י'
מהלכות שגגות ע"ש.
ועדין ל"ע. ונאמת
המ"ט כגז זה אליה
דשיטת האוס', ואולי
המ"ט פליג בלחמת על
הכ"מ בטומאת הרמב"ם
וכל"מ שם, ועמ"ש פ"ג
דסנהדרין, כועז אות א
י"ף דמיידי שכבר
שתתה ולא בדקוה
המים דכשיש עד
טומאה אין המים
בודקין אותה. עיין
חובת"ל פ"א דסוטה חת
ו' בשם המשנה למלך,
ועי' שנועות דף ל"ג
ובתוס' שם.

תוספות חדשים

ז כתיב דיה ראיא כו על טומאת מקדש כו. דלי קי"ד ר"א על כולו קאי מדי שער גשיל ופר משיח במקום יחיד למטאת קאי טמני נמי משיח מציא פר נשמעת קול וצטוי שפתיים (גמרא).

איחיד. גשיל ומשיח. ולא הצינומי דברי רש"י צוה:

אומ"ר, הנשיא מביא שְעִירֵי: אֵלֶיעזר אומר הנשיא מביא שְעִיר. על טומאת מקדש וקדשיו. לפי שחייבין על זדונו כרת. כדרך שהוא מביא שְעִיר על שאר מצות שחייבין על זדונו כרת. ואין הלכה כר' אליעזר, לכיון דאין חייבין על שגגת מקדש וקדשיו חטאת קצועה, אין הנשיא מביא אלא כדרך שהיחיד מביא:

פירוש המשניות להרמב"ם

יתחטא ונכרתה הגנש ההיא מתוך הקהל מי שחטאו שוה לקהל יצא זה שאין חטאו שוה לקהל לפי שאינו חייב פר על שגגת מעשה בלבד כמו כל הקהל אלא עד שתהא שם הוראה בהעלם דבר כמו שקדם ור"א סבר שנשיא ששגג בטומאת מקדש וקדשיו מביא שְעִיר כמו שהוא מביא כשחטא בדבר שזדונו כרת ועל שגגתו חטאת כמו שנחבאר כיון שטומאת מקדש וקדשיו בכרת. ואין הלכה כרבי אליעזר ולא כרבי שמעון:

אשם שפחה חרופה: ואמרו בכאן שהמשיח חייב על שמיעת הקול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו. ואין חולק על דבריו במה שקדם בענין המשיח וב"ד שהן אינן חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתיים לפי שלשם אמרנו אינו חייב פר הבא על כל המצות כשהורה לעצמו על התנאים שקדמו לפי שאין אלו מן המצות שיש בהן אותן הדינין אבל הוא חייב בקרבן הנוכח בהן כשעבר על אחת מהם: וטעם מאמר ר' שמעון זה שנאמר ואיש אשר יטמא ולא

תפארת יעקב

ז רע"ב ר"ה והמשיח ובית דין פטורין. דכתיב בקיצ ונודעה החטאת. ע"י מרע"א אוח י"ב, וכן הקשה בלחם משנה פרק י"ב ע"ש.

מלאכת שלמה

אֵלֶיעזר אומר הנשיא מביא שְעִיר. פ' שבעות שמים נכרת דף כ"ד, ובגמ' א"ר יוחנן לא א"ר אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת כנקצועה וזמי מיהא נמוד שלו למטאת קצועה לענין כרת אבל בשמיעת הקול וצטוי שפתיים לאין חייבין על זדונם כרת דלא דמי למטאת קצועה לא צדוקן ולא בשוגג מודי ר'

אֵלֶיעזר אומר הנשיא מביא שְעִיר. פ' שבעות שמים נכרת דף כ"ד, ובגמ' א"ר יוחנן לא א"ר אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת כנקצועה וזמי מיהא נמוד שלו למטאת קצועה לענין כרת אבל בשמיעת הקול וצטוי שפתיים לאין חייבין על זדונם כרת דלא דמי למטאת קצועה לא צדוקן ולא בשוגג מודי ר'

י כ י ן

תפארת ישראל

י כ י ן

דמשיח מביא פר נשמעת קול וצטוי, דהרי פר נמי לדידה במקום חטאת יחיד קאי. א"ע" דאטומאת מקדש וקדשיו לחודה קאי, ולהכי לא קאמר דמשיח מביא פר אטומאת מקדש וקדשיו ה"ע מדס"ל כר"ש דמשיח פטור אטומאת מקדש וקדשיו לגמרי. והלכה כר"ק:

כדאית ליה, ומציאין קרבן וכו': נ רק על טומאת מקדש וקדשיו קאי, דמדחייב כרת, ס"ל שהנשיא מביא עליו שְעִיר, כמו שביא על שאר חיוז כרת, אבל באחריותו דינו כשאר יחיד. דא"ל דר"ע אשמיעת קול וצטוי נמי קאי, דא"כ לר"א שְעִיר גשיל במקום חטאת יחיד קאי בכל דוכתא, א"כ ה"ה דהול"ל

ציונים

פ"ג א בהן משיח שחטא. ט' ע"ב ירושלמי כהן פ"ג ה"ב מ"י פט"ו מ' שגגות ה"ו ס"ג ע"ג ע"ג ר"ו. וכן נשיא שחטא. מ"י שם ה"ט סמ"ג שס.

שינויי נוסחאות

פ"ג א (בהן) נשיא כתיב לכתא. (בהן) משיח כו והנשיא מביא שְעִיר. כתיב... ונשיא... ולכתא כתיב. והנשיא מביא פר בטעות.

פ"ג א בהן משיח שחטא ואחר כך עבר ממשיתוחתו. ולא הספיק להביא קרבנו עד שעבר מכהונתו: בהן משיח מביא פר. ואפילו עבר לאחר שהעבירוהו ממשיחותו אמרינן לקמן במתניתין דמביא פר. ולא נקיט ליה אלא משום דאלטרין למתני דנשיא מביא שְעִיר כשחטא קודם שהעבירוהו, תני נמי צכהן משיח מביא פר. ונשיא מביא שְעִיר, דכתיב (ויקרא ד) על חטאתו אשר חטא, מלמד שמביא חטאת כמו שהיה חייב כאשר חטא מביא את קרבנו. ודרשי כאשר חטא מביא את קרבנו. אלא שלא ראיתי בגמרא ובת"כ דדריש לה כלל. ולהכי מסתבר דאין לריך קרא לכשחטא

פ"ג א והנשיא מביא שְעִיר. פ"ה הר"צ דכתיב על חטאתו אשר חטא. וכן לשון הרמב"ם בפירושו גם בצבורו בסוף הלכות שגגות. ואני תמיה שזה הכתוב צפרשת בהן משיח כתיב. והכי דריש ליה צבריחא בגמרא. לענין כהן משיח שעבר ואח"כ חטא. שמביא חטאתו משעבר דכתיב על חטאתו וכן הוא גם בתורת כהנים. ואפשר דאגב ריהטא נכסי להאי קרא. וכונתם היתה אהא דכתיב גבי נשיא אזי הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא את קרבנו. ודרשי כאשר חטא מביא את קרבנו. אלא שלא ראיתי בגמרא ובת"כ דדריש לה כלל. ולהכי מסתבר דאין לריך קרא לכשחטא

פירוש המשניות להרמב"ם

פ"ג א בהן משיח שעבר שחטא ואח"כ עבר וכו'. שְעִיר אמרה תורה בנשיא אשר נשיא יחטא או הודע אליו חטאתו והביא

מלאכת שלמה

ואפילו חטא לאחר שהעבירוהו כך צ"ל בפירוש רע"ל. ונשיא מביא שְעִיר. דכתיב חטאתו אשר חטא כך צ"ל בפירוש רע"ל.

פ"ג א בהן משיח שחטא ואח"כ עבר וכו'. עד סוף סימן ד' גיד פט"ו. בהן משיח מביא פר. דכתיב חטאתו אשר חטא כך צ"ל בפירוש רע"ל.

י כ י ן

תפארת ישראל

י כ י ן

משא"כ כבר שאינו רק ככה"ג אחד ויחין שנחטא בו מוס קצוע, דחייב האחר שמיטתו תחמיו כבר, פטור הוא]: ג שחטא בדבר שחייב עליו שְעִיר: ד שהעבירוהו מלהיות מלך קודם שהביא השְעִיר. וכגון שנעטרע שאז עובר ממילא ממלכותו [כש"ם ד"י ע"א]. ונ"ל דה"ה במדרו בו רוב ישראל והעבירוהו, דהרי אפילו דהעמ"ה בשעת מירדס אבשלום היה דינו כהדיוט לקמן סי' ז'. וללא כתיבי בלחם משנה]: ה דהרי אפילו

פ"ג א בדבר הוראה שחייב עליו פר: ב שנטמא ולא יוכל לעבוד ציור"ב, והעבירוהו ומינו אחר תחמיו קודם שהביא הפר. ולפע"ד דאפילו בגולד בו מוס קצוע נמי חייב כבר אפילו על חטא שחטא אח"כ [כמנ"ס פט"ו משגגות]. דהרי כל מצות כהונה גדולה עליו, שאסור לישא אלמנה [כש"ם ד"ג ז'] ודלא כלל"מ שם שהיית דברי הרמב"ם צ"ע. ודוקן למק דרוקא צדיסור אלמנה וכדומה שנהוגת גם במשוח מלמחה,

תוספות חדשים

פ"ג א במשה בהן משיח כו. בגמרא פרין עלה השתא י' לומר עבר ממשיתוחתו ואחר כך חטא מביא פר כו' חטא ולאחר כך עבר ממשיתוחתו מינעי ומשני גשיל אֵלֶיעזר ליה סד"א הואיל ועבר מנשיאותו ואחר כך חטא הו' כהדיוט חטא ולאחר כך עבר מנשיאותו נמי להו' כהדיוט קמ"ל.

תפארת יעקב

יכין אות ב ודלא בלחם משנה. ע"ש בלחם משנה ומלכה שאין כהן השגה.

כשעה שחטא: ב כהן משיח שעבר ממישיחותו וכו'. אע"פ שאינו עובד, נקדושתו הוא עומד, שאין בין כהן העובד לכהן שעבר אלא עבודה ופר יוס הכפורים ועשירית האפיפה שמקריב בכל יום, כלקמן. אבל נשאל כיון שהעבירוהו הרי הוא כהדיוט: ג הרי אלו כהדיוט.

שנאמר נגשית (ס) אשר נשאל יחטא, שחטא כשהוא נשאל. וכן צכהן המשיח נאמר (ס) ואם הכהן המשיח יחטא, שחטא כשהוא משיח: ד המרובה בבגדים. לאחר שנגמרה נלווחית של שמן המשחה היה כהן גדול נכנס לכהונה גדולה בלגישת שמונה בגדים, כדכתיב (סס כה) ומלא את

כהדיוט. ונימי נשאל שער מק"ו ומה משיח שאין מניח חטאת צגגגת מעשה מניח חטאתו משעבר. נשאל שמניח [חטאת] צגגגת מעשה אינו דין שמניח חטאתו משעבר. ח"ל אשר נשאל יחטא. כשהוא נשאל אין כשהוא הדיוט לא. גמרל: ג עד שלא נתמנו חייבין. כהדיוט ומשנתמנו פטורין ומשמע דלגמרי פטריניהו. ח"ל רש"י דרבי

ב כהן משיח שעבר ממישיחותו ואחר כך חטא, וכן הנשיא שעבר מגדלתו ואחר כך חטא, פהן משיח מביא פרי, והנשיא כהדיוט: ג חטאו עד שלא נתמנו ואחר כך נתמנו, הרי אלו כהדיוט. רבי שמעון אומר, אם נודע להם עד שלא נתמנו, חיבין. ומשנתמנו, פטורין. ואיזהו הנשיא, זה המלך, שנאמר (ויקרא ד), ועשה אחת מפל מצות ה' אלהיו, (נשיא) שאין על גביו אלא ה' אלהיו: ד ואיזהו המשיח, המשיח בשמן המשחה, לא המרבה בבגדים. אין בין

ואחר כך עבר שיצא כשחטא: ב כהן משיח מביא פרי. כזכר כחצתי לעיל מהיכל יליף לה [נגמרה ות"כ] ומ"ש הכ"ז שאין בין כהן העובד לכהן שעבר אלא עבודה וכו'. וכן כתב הרמב"ם בפירושו. ומימה דצמתי ד' מן דזה וזה שוין צעזעות יה"כ וכ"ש עבודה שאר הימים. ולסל רלה כ"ג להקריב מקריב. כדמנ צמסנה צ' פרק קמא דיומא והכי תניא צהדיס צגמי דשוין צהקרנה כל יוס. וצמסנה ט' פרק קמא דמגילה כתבו ללכל שאר הדברים שוין חוץ מפר יה"כ ועשירית האפיפה. וכ"כ (הרמב"ם) צסוק ה' סגגות. וצפ"ק דיומא דף י"ג. פסק רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי דלמר ראשון חוזר לעבודתו. שני אינו ראוי לכהן גדול משום איבה. ולא לכהן הדיוט משום מעלין צקדש ואין מורדין. ומיזה מסיק הסס דמודה רבי יוסי שסס עבר ועצד עבודתו כשרה: והנשיא

ציונים
ב כהן משיח שעבר ממישיחותו. ט' ע"ג. כהן משיח מביא פרי. מ"י פט"ו מה' סגגות ה"ו. והנשיא כהדיוט. מ"י סס הלכה ט'. ג חטאו עד שלא נתמנו. י' ע"א כמותות מ"ה ע"א מ"י פט"ו מה' סגגות מה' רשיא אב נודע להם עד שלא נתמנו. ע"ג ירושלמי כלן פ"א ה"ב ואיזהו הנשיא זה המלך. מ"י סס ה"ו. שאין על גביו אלא ה' אלהיו. לעיל ט' ע"א לקמן י"א ע"ג. ד ואיזהו המשיח זה המשיח בשמן המשחה. י"א ע"ג מ"י פט"ו מה' סגגות מה' פ"א בין כהן המשיח בשמן המשחה. מגילה ט' ע"ג ירושלמי מגילה פ"א ה"י מ"י פ"ד מה' כלי

שינויי נוסחאות
ב (כהן) משיח. נמשכ"צ לסל. וכן הנשיא. צמ"מ... נשיא. (כהן) משיח מביא פרי והנשיא צמ"מ. ונשיא וליסל. ג ואח"כ נתמנו הרי אלו כהדיוט. צמ"מ ונתמנו הרי הן כהדיוטות וכו"ה כהדיוטות נס נמשכ"צ לפניו. אולס נמשכ"צ וכו"ה כהדיוט ומשנתמנו. צמ"מ משנתמנו. ואיזהו הנשיא זה המלך. (נשיא) שאין. הנשיא זה המלך. צמ"מ איזהו המשיח. צמ"מ איזהו משיח. המשיח בשמן. נמשכ"ר זה המשיח. לא המרובה. נמשכ"ר ולא... צמ"מ לא מרובה. אין בין כהן המשיח. צככס יד מ'... משוח. צככס יד ק' ונמשכ"ר בהן. וכו"ה

פירוש המשניות להרמב"ם

את קרבנו שער עזים ואמרו על חטאתו אשר חטא מורה שמביא חטאתו הראויה לו והוא נשיא אע"פ שירד מגדלתו בעת הקרבן הואיל שהיה בשעת חטאו נשיא: ב כהן משיח שעבר ממישיחותו וכו'. כהן גדול אם עבר במום או זקן וכיוצא בהם הוא עומד בקדושתו לפי ששמן המשחה שנמשח בו אינו מבטל מעשיו ואין הפרש בינו ובין כהן גדול המשמש בכל הדברים וזוילי בעבודה בלבד ומה שהרא תלוי בה ר"ל פר י"ה ועשירית האפיפה שמקריב בכל יום כמו שנכתב אבל הנשיא אין לו גדולה אלא כשמצוהו נעשית וכשבטל ענין זה הרי הוא כהדיוט: ג חטאו עד שלא

נתמנו ואח"כ נתמנו וכו'. אמר הכתוב אשר נשאל יחטא והוא נשאל ואמר אם הכהן המשיח יחטא שחטא והוא משיח ונשאר עליו לבאר קרבן נשיא ואע"פ שהוא מתבאר ממה שקדם אבל אוסיף ביאור עד שלא יסאר בו ספק וזה כי הנשיא כשעשה כהודאת ב"ד עם הצבור הוא מתכפר לו עם הציבור אבל אם שגג בעצמו באחת המצות שההדיוט חייב על שגגתו חטאת כשבה או שעירה הוא חייב שער חטאת ובוהו בלבד הוא מופרש משאר העם והוא אינו צריך הוראה לעצמו כגון כהן משיח אלא על שגגת מעשה בלבד יחייב שער כשהוא עושה בשגגה: ד ואיזה הוא המשיח המשיח בשמן וכו'.

תוספות חדשים
ב במשנה כהן משיח מביא פרי. אפשר העעס כדליתא צירושלמי כ"ג שחטא מלקין אותו ואין מעבירין אותו לכמיס כי נור אלהיו כ"י מה אני נקדושתו אף אהרן כקדושתו. ג במשנה ומשנתמנו פטורין צירי' חנרין אמרין טעמא דר"ש משום שהגדולה מקפלת בחייט דיה עד שלא נתמנו בו וי"ל רש"י כו'. וכן מפורס כמותות דף מ"ה ע"ב.

חידושי מהר"ח
פ"ג ב חייט דיה כהן בו ותימה בו עכ"ל. ואפשר לומר דמתני'

מלאכת שלמה
ולמיה להאי יפותא בתלמודא אלא שהרמב"ם ז"ל הביאה. ונגמ' צעיל מנה ה"מ דלחרתינ צסיפס דכהן משיח שעבר ואח"כ חטא דמניח פרי ומשני דח"ר והקריב על חטאתו מלמד שמניח חטאתו משעבר אבל צנשיא כמיס אשר נשאל יחטא כשהוא נשאל אין אבל כשהוא הדיוט אינו מניח אלא כהדיוט. ב בפירוש רעו"ל לריך להיות שאין בין כהן העובד לכהן שעבר אלא עבודה ומה שהוא תלוי בה ר"ל לומר פרי יוס הכפורים וכו' ועיין ציד פ"א דהלכות עבודה יוס הכפורים. ג חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו הרי אלו כהדיוט. דכנן צמר חטא אול. ר"ש אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין. דר"ש חטא ודיעה צעי פירוש דלילו צמר ידיעה גרידא איל א"כ אמאי פטורין לגמרי ליימי קרבן כי

שחטא משוח פרי ונשיא שער וה"ה דר"ש פליג צריש דקחתי נשאל חטא ואח"כ עבר מגדלתו מניח שער דר"ש קאמר נמי דלס נודע לו משעבר דלן מניח שער דחטא ודיעה צעי כשהוא נשאל רש"י ז"ל ואימה צמכות פ' נגרה דף מ"ה. וצמ"כ פ' ויקרא ספ"א ופ' ששי צצבורא דחטאות. ואיזהו הנשיא זה המלך. פרט לנשיא שצט אחד דכמיס כהל מכל מצות ה' אלהיו וכמיס ההס גבי מלך ליראה את ה' אלהיו מה להלן שאין על גביו אלא ה' אלהיו דכמלך משחתי קרא דכמיס שוס חמיס עלין מלך אף נשאל שאין על גביו אלא ה' אלהיו. ד לא המרובה בבגדים. ולא משום מלחמה גם כן ומפיק לה צצרייתא מדכמיס הנשית המיומן אין אחד מושל על צצירו, שיהין מציילן כל א' כשחטא שער: יב דכשג יאשיהו הארין ושמן המשחה עשעה משע"ה, שזו היה

י כ י תפארת ישראל

ד"א צ: ז דננשיא כמיס, אשר נשאל יחטא, דמשמע שחטא כשהוא נשאל. וכמו כן צכה"ג כמיס, אס כהן המשיח יחטא: ט כהדיוט: י לגמרי, דלר"ש ככל קרבן אולגין צמר חטא ודיעה. וה"ה דפליג ר"ש צמ"א חטאות והעבירות, דכשנודע להנשיא אחר שהעבירוהו, פטור לגמרי, דחטא ודיעה לריך שיהיו צומן חיוצ הקרבן: יא ואפילו אינו מרע בית דוד, ואפילו יש צ' מלכס צירסל, אס אין אחד מושל על צצירו, שיהין מציילן כל א' כשחטא שער: יב דכשג יאשיהו הארין ושמן המשחה עשעה משע"ה, שזו היה

ציונים

המקדש הי"ד. ואין בין כהן משמש. מ"י פ"ט"ו מה' שגגות ה"ן. זה וזה שוים בעבודת יוה"ב. מ"י פ"א מה' עזרת יוה"כ ה"ג. ומצויות על הבתולה. מ"י פ"ו מה' אסורי ביאה ה"א ט"מ"ג לאון קב"ח ועין ל"ו. ואסורין על האלמנה. מ"י מ"ט מה' ה"א. ואינם מטמאין בקרוביהם. מ"י פ"ג מה' א"ל ה"ו ט"מ"ג לאון ל"ו. ולא פורעין ולא פורמין. מ"י פ"א מה' ביאת מקדש ה"ן ט"מ"ג לאון ה"ו. ומחזירין את הרוצח. מ"י פ"ו מה' רוצח הלכה ט"ו. ה כהן גדול פורם מלמטה. י"ב ע"ב ירו' מ"ק פ"ג ה"ח מ"י פ"ה מה' כלל המקדש ה"ו ופ"ח מה' א"ל ה"ו ופ"ח מה' ה"א.

שינויי נוסחאות

ד"נ (וסס המש"ה). למרובה בגדים. נ"ג...כבגדים. ואין בין כהן משמש. נ"י"א אין בין כהן המשמש. נמש"ה. הכהן המשמש. פר יוה"כ. ד"ג. של יוה"כ. שוין בעבודת יוה"כ. נ"מ. ...יוה"כ ומשמשין בשמנה כלים. מטמאין בקרוביהן. נ"י"א ק' ונמש"ה מטמאין... נ"מ"א...לקרוביהן. (את) הרוצח. נמש"ה ל"א. ה כ"ג פורם מלמטה וההדיוט. נ"י"א נשע"ט אלא ש"ג...וכהן הדיוט ו"א"ל לטמי להמטה הקודמת מהפסקיה שמה נדבור ומחזירין כו'. ב"ק ונמש"ה...מלמט"ן. וכן נשמ"ה מלמעלן.

חידושי מהרי"ח

דמתני' איירי בכהן משיח שעבר כו' הדיינו שעבר מחמת טומאה או בעל מום או פסול אחר וקאי אכהן משיח ראשון וחסא נמי כשהוא פסול ד"ש הר"ב אע"פ שאינו עובד כו' פ"י משום פסולו כו' שאין בין כהן העובד הדיינו מי שנחמנה תחתיו לכהן שעבר דהיינו הראשון אלא עבודה באשר שהוא פסול לעבודה ופר יום הכפורים ועשיית האיפה אבל זה שאינו מניע לעבודה שנים שוים הדיינו בתולה טומאה לקרובים פריעה ופרימה וחורת רוצח אבל במשנה ד' איירי כהן שעבר היינו שני כמו שכתב הרב תר"ט לקמן ועבר מחמת הכשר הראשון והו' ג"כ כשר באמת זה שיה' ג"כ לעבודה כ"ל וק"ל. ועוד דרואי אם

שמעון טחאת וידיעה צני. וה"ה דפליג ר"ש צרישא דקתני נשיא שחטא וחס"כ עבר מגדולתו מציא שעיר. דר"ש קאמר נמי דאם נודע לו משענר דאין מציא שעיר דחטאת וידיעה צני כשהוא נשיא. עד כאן: ד ואין בין כהן משמש. היינו ראשון שחזר לעבודתו. לכהן שעבר. היינו שני שמינו תחתיו. דלחמך שנענר [פסול] הראשון מענינים השני. רש"י. וכן כתב הר"ג נמשנה ט' פ"ק דמגילה: זה וזה שוים וכו'. צפרק קמא ה"א יפה ט'. זה וזה שוין בעבודת יום הכפורים, ומצוין על הבתולה, ואסורין על האלמנה, וקריביהן, ולא פורעין, ולא פורמין, ולא פורמין את הרוצח כ"א: ה כהן גדול פורם מלמטה, וההדיוט

פירוש המשניות להרמב"ם

מרובה בגדים. הוא שלא נמשח כשמן המשחה אבל לפי שמונה בגדים ובלבשו אותם נתרבה על שאר הכהנים לבי שהו גם כן [מצויה] כמו שביאר ואמר ומלא את ידו ללבוש את הבגדים וכן היו כהני בית שני שנעדר בו שמן המשחה וכבר זכרנו זה פעמים: ועשיית האיפה. הוא שאמר הכתוב זה קרבן אהרן ובניו והוא נקרא חבית כ"ג לפי שניעשה על מחבת ומה שמבואר שיעבור כ"ג ממשיותו הוא שאירע בו מום או שימנוהו לעבודת י"ה שמה יארע פסול כ"ג ב"ה ויעבור אחר יום הכיפורים כמו שקדם ביאורו במקומו: ה כהן גדול פורם מלמטה וכו'. פורם מלמטה

מלאכת שלמה

המקדש סי' י"ד ונפ"א דלכות עבודת יום הכפורים סי' ז'. ואיפה כ"פ על לו כביימה קרובה ללשון משמנו. אלא פר הבא על כל המצוות. גמרא מהמיתין דלא כר"מ דאמר מרובה נגדים נמי מציא פר ופריך והא סיפא דקתני אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשיית האיפה דמשל ראשון בין שאין להיני המשמש כמו שימנא הא לכל שאר דכריהו זה וזה שוין דשני נמי כל מצות כהונה גדולה עליו אחתן לר"מ כדאמר בהדיא צריחא דאילו ר' יוסי קאמר דלא הו' שוב האי שני לא כהן גדול ולא כהן הדיוט כהן גדול משום אינה וכהן הדיוט נמי לא משום מעלין בקדש ולא מורדין. ורז חסדא מירך אין רישא רבנן וסיפא ר"מ ורז יוסף מירך דרבי היא ונסיב לה אליבא דמנאי ורבה מירך דר"ש היא ונסיב לה כו' מאיר נחלא ופליג עליה נחלא ודמניא וכו'. אין בין כהן משמש. והינו ראשון שחזר לעבודתו ולאחר שחזר לעבודתו היו פר של יום הכפורים שלו ועשיית האיפה שלו. ומצוין על הבתולה וכו'. ניד ר"פ י"ו דהלכות אסורי ביאה. בפי רעז"ל קודם ללשון המהחיל כ"ג פורם צריך לכתוב סימן ההא

ידו ללבוש את הנגדים: אלא פר הבא על כל המצוות. שאין מרובה נגדים מציא פר על שגגתו, דכהן המשח כמצי: בעבודת יום הכפורים. שאין עבודת איתו היום כשרה אלא נכהן גדול נלמד, וכהן המשמש וכהן שעבר שוין צה: לא פורעין ולא פורמין. כדכתיב נכהן גדול (ויקרא כל) את ראשו לא יפרע ונגדיו לא יפרוס: ומחזירין את הרוצח. אס מת אחד מהם, חוזר הרוצח מעיר מקלטו, כדכתיב (נמדבר לה) עד מות הכהן הגדול: ה כהן גדול פורם מלמטה. אס מת לו מת שחייב לקרוע עליו, קורע מלמטה כנף נגדו הסמוך לרגליו. והאי דכתיב ונגדיו לא

הוא שיקרע כנף נגדו סמוך לרגליו כשמת לו מת שהוא חייב עליו לקרוע וההדיוט מלמטה בעליון הבגד כשאר העם כמו שנכתב בדיני הקריעות במסכת מועד קטן וכבר בארנו פעמים שאנינות דאורייתא הוא כיום המיתה בלבד כלומר כשמת מת לאדם מי שהוא חייב עליו אבילות הוא נקרא אונן באותו היום והוא אנינות דאורייתא ואם שהה המת שלא נקבר הוא נשאר אונן מדרבנן וזהו שאמרו יום מיתה דאורייתא יום קבורה דרבנן ואם היה יום מיתה ויום קבורה יום אחד כעצמו הוא באותו היום אונן דאורייתא ובלילה אונן מדרבנן לפי שיום קבורה תופס לילו מדרבנן וזהו ענין אמרו אנינות לילה

מלאכת שלמה

ולמחוק איתו מן הלשון שלחמיו. ולא פורעין. צומת כהנים פרכת שמיני סוף מנילחא דמלוחא מניא רששים אל חפרעו אל תגדלו פרע יכול אל חפרעו מן הכובע הרי אמה דן גאמר כאן פריעה ונאמר להלן פריעה מה פריעה האמורה להלן נבי טור גידול שער דהכי כתיב גדול פרע שער ראשו חף פריעה האמורה כאן גידול שער ע"כ. והוא ג"כ דעת ר' אליעזר שם ב"ב צ"י"ד דפרשח נגעים א"ל ר' עקיבא פליג עליה הסו וילין מג"ש דראשו יהיה פרוע דכתיב נבי נגעים דהיינו שיהיה ראשו מגולה עיין שם. זה וזה שוין וכו'. וגם שהיה מקריבין אוננים ואפילו שני מפני שהם בכלל כהונה לפוקי משום מלחמה דלאו בכלל כהונה גדולה הוא. ה כהן גדול פורם מלמטה. צירושלמי ס"פ מגלחין. ובת"כ פרשה ז' דפרשח אמר קמני לה בשם ר' מאיר. ובגמרא מפרש רב למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש ופירש רש"י ז"ל למטה ממש הייט בשפת חלוקו למעלה ממש נזואר בשפת נמשפת חלוקו ע"כ. ואפשר דהיינו נמי מה שפירש הרמב"ם ז"ל ח"ל פורם מלמטה הוא שיקרע כנף נגדו סמוך לרגליו

י כ י נ תפארת ישראל

דמחמתן. ושיניהן אינן נכהן שעבר: ז' דעבודת יו"כ כשר צוה או צוה, רק הפר צוה מהמשמש. אעפ"י שאינו משמש ירושלמי, ומוספות מגילה ד"ט ב: י"ח דהוא אשה בצחוליה יקח מצות עשה היא שלא ישאיר פניו בלא אשה: י"ט צו' מתי מצוה שמוחר לכהן הדיוט לטמא להן, ואלו הן, אב ואם, אח ואחות, בן ובת, ואשתו, אבל אלו אסורים לטמא להן, ומותרים ג"כ להקריב בשעה שהן אוננים, כדכתיב ומן המקדש לא יא: כ דכסה"כ כתיב ראשו לא יפרע, ולפיכך אסור לגדל שער, אלא בכל ע"ש בין שהוא אצל או לא, היה מגלח ראשו, צאופן שיהיו כל השערות אחר הגלות, שוין בגובה, שיהיה ראש שער התחתון כשפוע של ראש, נגד עיקר של שער העליון [נמרים ד"א ח]. וכן אסור לקרוע בגדיו כשאר כל אדם אפילו על מתו, שנאמר נגדיו לא יפרוס: בא אס מת אחד מהן,

רוצח אבל במשנה ד' איירי כהן שעבר היינו שני כמו שכתב הרב תר"ט לקמן ועבר מחמת הכשר הראשון והו' ג"כ כשר באמת זה שיה' ג"כ לעבודה כ"ל וק"ל. ועוד דרואי אם

יפרוס, שאינו פורס כשאר כל אדם: מלמעלה. כנגד המזה קמון לכמה. כשאר העם: אונן. מי שמת לו אחד משבעה קרובים שחייב להחזיל עליו, יום המיתה כולו בין נקבר המת בין לא נקבר, הוא אונן לאוריימת, ומיום המיתה ואילך ככ זיוו שלא נקבר המת הוא אונן דרבנן, ויום הקבורה הוא אונן דרבנן כל אומן היום אפילו לאחר קבורה, ומשנקבר המת זיוו ראשון של מיתה כל הלילה שלאחריו הוא אונן דרבנן: כהן גדול מקריב אונן ולא אובל. מן הקדשים. שכן מלינו צאהן זיוו שמתו נדב ואזיהוא אמר (ויקרא י) ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה', על האכילה היה מקפיד, לא על ההקרבה. ודוקא אהרן שהוא כהן גדול, אכל זיוו שהיו כהנים הדיוטים היו אסורים אומן היום בין להקריב בין לאכול: ו התדיר

דמגילה כתב הר"ב ומקריבין אוננן והכי מילא הכא נגמרא: ו כ"ג התדיר מחבירו קודם את חבירו. פירש הר"ב דלמך קרא מלמד עולת הנקר וכו'. עיין עוד מזה בריש פ"י דזבחים: וכ"ג המקודש מחבירו וכו'. כתב הר"ב דהכי אשכחן כהן וכו' לפתוח ראשון. פירש רש"י. לקרות בתורה. עיין משנה ח' פרק ה' דגיטין. ולכרך ראשון פירש רש"י בזמן: ז האיש קודם לאשה להחיות וכו' והאשה קודמת לכסות. פירש הר"ב שזושה מרובה וכו'. להחיות מסיק בית יוסף טור י"ד סימן רנ"א דהכי פירשו להנילס אס הם טוענים צנחר וכיוצא בזה. ונקיט כמות וה"ה לאכילה

ציונים
כהן גדול מקריב אונן. יומא י"ג ע"ב מו"ק י"ד ע"ב ב"ק ק"י ע"א זבחים י"ט ע"א מוספתא זבחים פרק י"א ירושלמי פנהרין פ"ב ה"א מ"י פ"ג מ"ה ב"מ מקטש ה"ו. ולא אובל. מ"י שם ה"מ. וההדיוט לא מקריב ולא אובל. מ"י שם ה"ו. ו כ"ג התדיר מחבירו קודם את חבירו. י"ב ע"ב זבחים פ"ט ע"א ז"א ע"א ע"י נרכות ל"א סוף ע"ב ע"י ירושלמי ברכות פ"ח ה"א יומא פ"ב ה"ב שקלים פ"ח ה"ו סוכה פ"ה ה"ו מעשר פ"ד ה"ג ט"ז פ"ו ה"א מ"י פ"ט מ"ה מתיין ומוספין ה"ב. וכ"ג המקודש מחבירו. מ"י שם. פר המשכיר קודם לפר המדנה. מ"י שם ה"ו. ז האיש קודם לאשה. י"ג ע"א כמות דף ס"ו ע"א ע"ש טו"ש ע"י סימן רנ"ג סוף ח' בנב"ה. והאשה קודמת לאיש. מ"י פ"ח מ"ה ממנות עניי ה"טו סמ"ג ע"ן קט"ט טו"ש ע"י סימן רנ"א פ"ח. ולהוציאה מבית השבי בזמן

מחברו הוא קודם. דלמך קרא (במדנר כח) מלמד עולת הנוקר אשר לעולת התמיד, מכדי כתיב עולת הנוקר, אשר לעולת התמיד למה לי, אלא אמר רחמנא האי, משום דלמך קדים זרישא: וכ"ג המקודש מחבירו וכו'. דהכי אשכחן כהן דכתיב זיה וקדשתו, ואמרינן לפתוח ראשון ולכרך ראשון ולטול מנה יפה ראשון: פר משיח קודם. הואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת, דין הוא שיקדים מכפר למתכפר. וכן הוא אומר (ויקרא טו) וכפר זערו וזעד ביתו, ואחר כך וזעד כל קהל ישראל: ז האיש קודם לאשה. שהוא מקודש ממנה, שהאיש חייב בכל המלות, והאשה אינה חייבת במלות עשה שהזמן גרמא: והאשה קודמת לאיש בכסות. שזושה

פירוש המשניות להרמב"ם

מדרבנן ואפי"ו יום מיתה וזה הוא המתבאר מדבריהם מצאנו שאמר יום מות נדב ואביהוא והוא אונן ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' הנה כי הוא לא ראה עבירה לעצמו זולתי אכילתה כשהוא אונן לא הקרבתה והוא בלבד שהוא כ"ג יש בו זה הדין אבל בניו לא מקריבין ולא אוכלין: ו כ"ג התדיר מחבירו קודם וכו'. אמר הכתוב מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד ר"ל שעולת התמיד קודמת ולמדנו מזה כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וגאמר ג"כ וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב וגו' ולמדנו מפי הקבלה לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולכרך ראשון וליטול מנה יפה ראשון וידענו שהגדול בקדושה קודם ולפי שכ"ג הוא שיכפר על עצמו ואח"כ יכפר על זולתו והוא אמרם דין הוא שיקדים

שינויי נוסחאות
ולא אובל והתדיר. כ"מ ונמשכ"ר ואינו. ו פר המשיח. כ"מ... משיח וכן נקמון. ופר העדה. כ"מ... עדה. בכ"ג מעשיו. כ"מ. ונכ"מ לכל מעשיו. ז קודם (לאשה). נמשכ"ר ליתא נענות. והאשה קודמת. כ"מ האשה. ולהוציאה מבית (השבי). נמשכ"ר ולהוציא. נמשכ"ר ליתא נענות. בזמן. כ"מ. ובזמן.

ראשון לציון
פ"ג במשנה האיש קודם לאשה. עיין זה כמות פ"ו ע"א ע"ש.

חידושי מהרי"ח
עבר העבר ב"כ כשר אבל ודאי הסיבה נותנת שהמשמש עובר לכתחילה ולא העובר וזה שכתב הרי"ב פשוט פ"י בדפדף קמא דמגילה כתב הרי"ב עוד במה ששינה שיום היינו ששינה משמשים בשונה בדין ומקריבין אוננים וזה חשיב הכא בגמ' וק"ל:

מלאכת שלמה
ה"מ דמ"ר וסרף אומן כשאר שרף אם הפר הראשון דהיינו פר כהן משיח שהוא כחוצ צדקר ויקרא קודם פרשת פר העלם דבר של צבור ומה מ"ל הראשון אלא ללמד שיהא ראשון בכל מעשיו לפר העדה. ונמ"כ פ"י ויקרא פ"ה דדבורא דמלאכות יליף לה מויו יתירא דואם כל עדת ישראל. ועיין ג"כ אס כ"ג ששי. והטעם שהניא רעו"ל ג"כ אחיה נגמרא צנרימתא. ז האיש קודם לאשה וכו'. נ"ד פ"ח דהלכות מחנות עניים סימן ט"ו.

תפארת ישראל
או של רווח, לכל שאר ישראל, משום דמקודש ממנו: כו דכיון דמשיח מכפר על העדה, עדיף שיכפר חמלה המכפר, ואח"כ יכפר המתכפר ע"י אחריים. וכן צו"כ כתיב, וכפר זערו וזעד ביתו, ואח"כ צעד כל ישראל: כו כשענין עומדין להליל ממות, מילי חמלה האש. אכל להאכיל, אשה קודמת נ"ד ת"א ס"ח: כו ועעמא, משום דאיש מקודש טפי, מדחייב גס במלות עשה שהזמן גרמא: כט דאשה צמחה מרובה כשתלך ערום. וכמו כן כשצריכה לאכול, צמחה מרובה כשתמזור על הפתחים, ואפילו כשמתחזק השתא על הפתחים, היא קדמה לאיש, דצמחה מרובה כשתמתין עד אחר שימנו לאיש [עין ס: ז] שלא יאסוהו למוט:

ראשון לציון
פ"ג במשנה האיש קודם לאשה. עיין זה כמות פ"ו ע"א ע"ש.

ציונים

ששניהם עומדין
לְקַלְקְלָהּ מ"י ומ"ג
 סס טו"שע י"ד סימן
 ג"כ ס"ח. ח בהן
 קודם ל"דו כו י"ג ע"א
 גימין נ"ט ע"א ע"י
 ירושלמי ברכות פ"ה ה"ד
 גימין פ"ה ה"ט מ"י
 פ"ח מה' מתנות עניים
 ה"י ס"מ ע"ש קס"ב
 טו"שע י"ד סימן רנ"א
 ס"ט כל המשנה. במזר
 ת"ח קודם לכה"ג
 ע"ה. ירושלמי שנת פ"ג
 ה"ג.

שינויי נוסחאות
לְקַלְקְלָהּ. נכתב ד' ק'
 ונמש"ב' ונמש"ר'
לְקַלְקְלָהּ. ח ל"ו
יִשְׂרָאֵל כו' נבי"ק
 בכלום דור"ן; נמש"ר'
 בבבלי נלא ור"ן מלכד
 האחרון; נבי"מ לוי קודם
 לישראל וישראל. שבו"ק
 שו"ם. נבי"מ ששניהם.

ראשון לציון

ח בבי"ב ר"ה ל"ו קודם
יִשְׂרָאֵל. דבכתוב (נתיב)
 (י) בעת ההיא הבר"ה
 ה' את שבת הלוי
 (מתוך בני ישראל).
 מינות אלו אינן נפסקו
 ואולי לשון מתוך בני ישראל
 הוסף הר"ב לפרש הקלה
 הגדול ה' את שבת הלוי
 כלומר מתוך בני ישראל.
 וכן מלמדי נבאל שנת.
 ע"ש.

חידושי מהר"ח

ח במשנה **ממזר כו'**. יש
 לדרוק לפני הלימוד
 יקרה היא מפנינים יכול
 לומר אפילו עבר
 משוחרר ת"ח שהוא נמנה
 אחרונה ג"כ קודם
 לכה"ג. ואפשר לומר
 דהא קא משמע לן לא
 מיבעיא גר ועבר משוחרר
 דבתו כשרה לכהונה
 ויכול לבוא ממנו ג"כ
 כהנים שפשיטא שהוא
 ת"ח קודם לכה"ג אלא
 אפילו ממזר שאי אפשר
 בשום אופן לבוא ממנו
 כהנים ואף שיש מ"ד
 שיכולים ממזרים ליהרר
 הלא פליגי עליו ע"ש
 אפילו הכי הוא קודם
 לכה"ג. אבל יש לדרוק
 הלא נתין ג"כ פסול לבוא
 לעולם בקהל והוא נמנה
 אחר ממזר והו"ל למימר
 רבותא אפילו נתין ת"ח
 קודם לכה"ג עם הארץ
 ודוחק לומר הווא"ל והוא
 אסור לבוא בקהל הרי
 כמו גרי שאסור לו לעסוק
 בתורה ואינו קודם לכה"ג
 עם הארץ דהרי ע"כ
 הוא גר וצ"ע.

הג' וחי' הרש"ש

ח משנה **אבל אם היה**
ממזר ת"ח כו'. נראה
 לדוקא נקטת משום דגם
 הוא מטפה כשרה אבל
 נתין ואיך לא.

דמד טעמא הוא: ח בהן קודם ל"ו. גמ'. שנאמר
 בני עמכם אהרן ומשה וינדל אהרן להקדישו קדש
 קדשים. [ד"ה א' כ"ג י"ג]. ועיין מ"ש הר"ב נב"מ
 פ"ה דגיטין. והרמב"ם בפירושו מנה עוד מעלות.
 ע"ש. ובחזרו סוף פ"ד מהלכות
 כלי המקדש: ישראל לממזר.
 והרמב"ם בפירושו. וכן בחזרו
 סוף פרק ח' מהלכות מתנות
 עניים כתב ישראל לחלל. דנת חלל
 פסולה לכהונה. וחלל לשמוקי.
 ושמוקי לאסופי. ואסופי לממזר.
 שהממזר ודאי והאחרים ספק:
 וממזר לנתין. כתב הר"ב זה
 נא מטפה כשרה וכו'. גמרא.
 ואפילו ממזרת שילדה מעובד
 כוכבים ועבד שהולד ממזר
 כדמוכח ממתנין דסוף פ"ג
 דקדושין וכו"כ הרמב"ם פט"ו
 מה' אסורי ביאה. ועור א"ה ס'
 ד' מ"מ יש זו מקלח כשרות

לְקַלְקְלָהּ א',
לְאִשָּׁה ב'.
לְלֵוִי,
לְמִמְזָר,
לְגֵר,
אִמְתִּי,
אִם הָיָה מְמָזֵר תְּלָמִיד חֶכְם
וְכֵהֵן גְּדוֹל עִם הָאֶרֶץ,
תְּלָמִיד חֶכְם קוֹדֵם לְכֵהֵן גְּדוֹל
עִם הָאֶרֶץ.

מרובה מנשותו של איש: לקלקלה. לזיאה ולמשכנז זכור:
 האיש קודם. שזו דרכה נכר, וזה אין דרכו נכר:
 ח לוי קודם לישראל. דכתיב (דברים י) בעת ההיא
 הנדל ה' את שבת הלוי מתוך בני ישראל: ישראל
 קודם לממזר. האי מיוחס, והאי
 לאו מיוחס: ממזר קודם
 לנתין. זה נא מטפה כשרה,
 זה נא מטפה פסולה: נתין
 קודם לגר. זה גדל עמנו
 בקדושה, זה לא גדל עמנו
 בקדושה: גר קודם לעבד. זה
 לא היה בכלל ארור, זה היה
 בכלל ארור: ממזר תלמיד
 חכם קודם לכהן גדול עם
 הארץ. דכתיב (משלי ג) יקרה
 היא מפנינים, יקרה היא מכהן
 גדול שנכנס לפני ולפנים:
 סליק מסכת הוריות

סליקא לה מסכת הוריות וכולא סדר נזיקין בסייעתא דשמיא
 מהאס. דהא אמר' בסוף פרק המפלת [דף ל"א] ג' שומפין באלם הקנ"ה אציו ואמו וכו': גר קודם לעבד. פי'
 הר"ב זה לא היה בכלל ארור וזה היה בכלל ארור גמ'. וכתב הרמב"ם ר"ל ממה שכתוב בתורה ארור כנען. ועיין
 מ"ש נשם רש"י ריש מתני' ג' פ"ק דקדושין: ובהן גדול עם הארץ. בזמן בית שני שלא דקדקו לקיים והכנה
 הגדול [מאחין] שיהא גדול בחכמה וכו' כמ"ש פ"ג משנה ה'. כדפירש הר"ב במשנה ג' פ"ק דיומא: קודם
 לכהן גדול עם הארץ. ועיין בפירושו הר"ב נב"מ פ"ה דגיטין:
 סליקא לה מסכת הוריות וכולא סדר נזיקין בסייעתא דשמיא אנה מהודה לעתיקין דעתיקין. שזיכני
 להשלים סדר נזיקין. ובכך מיסוד נבוני לחשים. הנני יוסף גם בסדר קדשים.

פירוש המשניות להרמב"ם

אב [קודם] לכהן הדיוט וכהן הדיוט ללוי ולוי לישראל
 וישראל [קודם] לחלל לפי שבת חלל פסולה לכהונה ובת
 ישראל כשרה לכהונה כמו שנתבאר בקידושין וחלל קודם
 לשתוקי ושתוקי לאסופי ואסופי לממזר לפי שהממזר ודאי
 והאחרים ספק וממזר קודם לנתין לפי שהממזר מזרע ישראל
 מטפה כשרה ונתין קודם לגר לפי שהנתין גדל עם ישראל
 בקדושה מה שלא עשה כן הגר וגר שמתור לבא בקהל
 לאלתר קודם למצרי ואדומי ומצרי ואדומי קודמים לעמוני
 ומאבי ועמוני ומאבי קודמים לעבד משוחרר לפי שעבד
 משוחרר ארור ר"ל ממה שכתוב בתורה ארור כנען ואמרו
 בכ"ג ע"ה כמו שבארנו בראשון ממסכת כיפורים כשכהן
 גדול מעט בחכמה והממזר יותר גדול בחכמה שהממזר
 באשר הוא גדול ממנו בחכמה קודם לכהן גדול ע"ה לפי
 שנאמר (משלי ג) יקרה היא מפנינים יקרה היא מכ"כ שמשמש
 לפני ולפנים:

מלאכת שלמה

דהא אמר' בנ"פ המפלת שלשה שומפין באלם הקנ"ה אציו
 ואמו וכו'. ישראל לממזר וממזר לנתין. והרמב"ם ז"ל בפירושו
 וכן בחזרו ספ"ח מהמ"ע כתב ישראל לחלל דנת חלל פסולה
 לכהונה וחלל לשמוקי ושמוקי לאסופי ואסופי לממזר ודאי
 והאחרים ספק. ובהן גדול עם הארץ. בזמן בית שני שלא דקדקו
 לקיים שהכ"ג יהיה גדול בחכמה כמ"ש פ' שני משנה ה' כדפירש
 הר"ב במשנה ג' פ"ק דיומא מהוספות יום טוב. ממזר תלמיד
 חכם. ניד בהלכות תלמוד תורה פ' שני סימן ז' וכולה מתנין
 ספ"ח בהלכות מתנות עניים ונצטר יורה דעה בסימן רמ"ו ובסימן
 רנ"א.

סליק פירקא וסליקא לה מסכת הוריות. בעזר צור שוכן
 תחתיות ועליות.

הדרן ע"ך נזיקין. בעזרת הא"י יתברך בורא תב"ל
 ושחקים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן: